

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagstiftningen om kommunikationsmarknaden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Syftet med denna proposition är att främja ett mångsidigt och regionalt sett jämlikt utbud av kommunikationstjänster och en inbördes konkurrens mellan olika kommunikationsformer samt yttrandefriheten. Syftet är att främja även informationssamhällets utveckling och nätaffärsverksamheten, verksamhetsbetingelserna för televisionsbranschen och innehållsproduktionen samt att skapa bättre förutsättningar för kommunikationsteknologins utveckling.

I propositionen föreslås att telemarknadslagen, lagen om televisions- och radioverksamhet, lagen om statens televisions- och radiofond samt lagen om Rundradion Ab skall ändras. I lagen om kommunikationsförvaltningen föreslås tekniska ändringar som orsakas av ovan nämnda lagändringar.

På grund av den tekniska utvecklingen, framför allt den s.k. konvergensutvecklingen inom kommunikationen som sker i takt med digitaliseringen av distributionstekniken, måste de traditionella regleringssystemen för distributionsnäten på nytt ses över. Behovet av en revidering har blivit särskilt aktuellt vad gäller marknät för digital televisions- och radioverksamhet. Syftet med ändringen av telemarknadslagen och lagen om televisions- och radioverksamhet är att förenhetliga lagstiftningen om kommunikationsnät. Regleringen av digitala tv- och radionät överförs helt till telemarknadslagen, vars rubrik samtidigt ändras till kommunikationsmarknadslagen.

Bestämmelserna som gäller innehållet i tv-

och radioprogramutbud blir kvar i lagen om televisions- och radioverksamhet. Inga ändringar i dem föreslås i detta sammanhang. Den sändningstid som skall reserveras för program som producerats av oberoende innehållsproducenter föreslås dock bli ökad till 15 %.

Enligt propositionen ändras lagen om statens televisions- och radiofond till de delar den gäller koncessionsavgiftens storlek så, att de avgifter som tas ut hos kommersiella utövare av televisions- och radioverksamhet som använder analog signal halveras och hos dem som använder digital signal helt dras in under den första koncessionsperioden. Propositionens mål är att förbättra de kommersiella tv-bolagens möjligheter att utveckla nya digitala tjänster.

Enligt propositionen förbättras Rundradion Ab:s möjligheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster så att bolaget kan tillhandahålla dessa tjänster även i andra nät än sådana som är avsedda för distribution av tv- och radioprogram. Bolaget bör särredovisa verksamheterna skilt från varandra.

Propositionen utgör första skedet i en omfattande reform av kommunikationslagstiftningen. I reformens andra skede är avsikten bl.a. att de ändringar som följer av grundlagen skall göras samt att Europeiska gemenskapens nya direktiv om elektronisk kommunikation skall verkställas.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2002.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning.....	5
1.1. Regleringen av kommunikationsnät	5
1.2. Förutsättningarna för televisions- och radioverksamhet.....	5
2. Nuläge	6
2.1. Lagstiftning och praxis.....	6
2.1.1. Telemarknadslagen.....	6
2.1.2. Lagen om televisions- och radioverksamhet	10
2.1.3. Lagen om statens televisions- och radiofond.....	11
2.1.4. Lagen om Rundradion Ab	11
2.1.5. Aktörer inom elektronisk masskommunikation	12
2.1.6. Masskommunikationens ekonomi.....	12
2.1.7. Användning av telenät till televisions- och radioverksamhet	14
2.1.8. Allmännyttig televisions- och radioverksamhet.....	15
2.1.9. Finansieringen av Rundradion Ab.....	16
2.1.10. Koncessionsavgifter för utövare av televisions- och radioverksamhet	16
2.1.11. Reklam på Rundradion Ab:s kanaler	17
2.1.12. Oberoende innehållsproduktion	17
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	17
2.2.1. Europeiska gemenskapens lagstiftning.....	17
2.2.2. Internationell jämförelse.....	19
2.3. Bedömning av nuläget	22
2.3.1. Telemarknadslagens tillämpningsområde.....	22
2.3.2. Koncessionsberoende televerksamhet.....	22
2.3.3. Skyldigheten enligt telemarknadslagen att upplåta telenät och annan egendom.....	23
2.3.4. Sammankoppling av telenät.....	23
2.3.5. Allmännyttig televisions- och radioverksamhet.....	24
2.3.6. Finansieringen av Rundradion Ab.....	24
2.3.7. Skyldigheten att betala koncessionsavgift	25
2.3.8. Reklam på Rundradion Ab:s kanaler.....	26
2.3.9. Systemet för främjande av innehållsproduktion	26
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	27
3.1. Mål och medel	27
3.2. De viktigaste förslagen	28
3.2.1. Utvidgande av telemarknadslagens tillämpningsområde	28
3.2.2. Koncessionsberoende televerksamhet.....	32
3.2.3. Skyldigheten enligt telemarknadslagen att upplåta telenät och annan egendom.....	32
3.2.4. Reglering som gäller sammankoppling.....	32
3.2.5. Främjande av televisionsverksamhet och innehållsproduktion	33
3.2.6. Tryggande av allmännyttig televisions- och radioverksamhet	33

4.	Propositionens verkningar	33
4.1.	Verkningar på statsekonomin	33
4.2.	Verkningar på Rundradion Ab:s ekonomi.....	34
4.3.	Verkningar på den kommersiella televisions- och radioverksamheten ...	34
4.4.	Verkningar för medborgarna	35
4.5.	Verkningar på användningen av kommunikationsnät.....	35
4.6.	Miljökonsekvenser	36
5.	Beredningen av propositionen	36
5.1.	Beredning och utlåtanden	36
5.2.	Synpunkter i utlåtandena.....	36
6.	Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	37
6.1.	Totalreformen av kommunikationslagstiftningen	37
6.2.	Propositionens samband med Ålands självstyrelse	38
DETALJMOTIVERING.....		39
1.	Lagförslag.....	39
1.1.	Telemarknadslagen.....	39
1.2.	Lagen om televisions- och radioverksamhet	45
1.3.	Lagen om statens televisions- och radiofond.....	46
1.4.	Lagen om Rundradion Ab	49
1.5.	Lagen om kommunikationsförvaltningen	50
2.	Ikraftträdande.....	50
3.	Lagstiftningsordning	50
3.1.	Inledning.....	50
3.2.	Koncession och näringsfrihet.....	50
3.3.	Koncession och yttrandefrihet.....	51
3.4.	Förbud mot reklam och yttrandefrihet	51
3.5.	Skyldighet att upplåta kapacitet och egendomsskyddet	52
3.6.	Nuvarande koncessionshavares ställning och egendomsskydd	52
3.7.	Skyldigheten att sända programutbud och egendomsskyddet	53
3.8.	Statens televisions- och radiofond och budgetmakt.....	53
3.9.	Bedömning av lagstiftningsordningen	53
LAGFÖRSLAGEN.....		54
	om ändring av telemarknadslagen.....	54
	om ändring av lagen om televisions- och radioverksamhet	57
	om ändring av lagen om statens televisions- och radiofond	59
	om ändring av lagen om Rundradion Ab.....	61
	om ändring av lagen om kommunikationsförvaltningen	63
BILAGA.....		64
PARALLELLTEXTER.....		64
	om ändring av telemarknadslagen.....	64
	om ändring av lagen om televisions- och radioverksamhet	69
	om ändring av lagen om statens televisions- och radiofond	72

om ändring av lagen om Rundradion Ab.....	76
om ändring av lagen om kommunikationsförvaltningen.....	78

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

1.1. Regleringen av kommunikationsnät

Olika kommunikationsformer närmar sig varandra. Å ena sidan kan likadana informationssamhällstjänster tillhandahållas i olika kommunikationsnät, t.ex. i telefonnät och markbundna digitala tv-nät. Å andra sidan har man redan börjat använda kabel-tv-nät till både distribution av tv- och radioprogram och tillhandahållande av Internettjänster. Den tekniska utvecklingen gör det möjligt för dem som tillhandahåller tjänsterna att också utveckla helt nya slags multimedietjänster.

Av tradition har regleringen av kommunikationsnät ordnats på olika sätt beroende på om nätet är avsett för målgrppskommunikation eller masskommunikation. Målet för t.ex. koncessionspraxisen för och annan reglering av telefonnät är att både tekniskt och ekonomiskt upprätthålla ett bra telenätverk. I lagstiftningen ingrips inte i innehållet i de tjänster som förmedlas i telefonnät. Rättigheten att använda distributionsnät i televisions- och radioverksamhet är däremot i gällande lagstiftning bunden vid regleringen av programsändning, genom vilken man strävar efter att trygga de kommunikations- och kulturpolitiska målen och den allmännyttiga verksamheten.

Regleringen av tv-nät skiljer sig från regleringen av andra telenät, även om syftet är det samma och näten konkurrerar som distributionskanaler för kommunikationstjänster. I synnerhet koncessionsregleringen och skyldigheterna för företag som upprätthåller nät varierar beroende på regleringssystem. På grund av den tekniska utvecklingen, framför allt den s.k. konvergensutvecklingen inom kommunikationen som sker i takt med digitaliseringen av distributionstekniken, måste de traditionella regleringssystemen för distributionsnäten granskas på nytt.

1.2. Förutsättningarna för televisions- och radioverksamhet

Det nuvarande finansieringssystemet för Rundradion Ab baserar sig på de televisions-

avgifter som tas ut hos hushållen och de koncessionsavgifter som betalas av kommersiella tv-bolag. Systemet med koncessionsavgifter härstammar från den tiden då MTV Ab i praktiken hade monopol på tv-reklam. MTV Ab:s ställning på marknaden ändrades väsentligt då statsrådet beviljade Oy Ruutunolonen Ab koncession. Den skärpta konkurrensen och tv-reklamens allmänna utveckling har lett till att de kommersiella tv-bolagens ekonomiska situation har blivit sämre. Det är uppenbart att bolagen inte kan redovisa de ursprungligen kalkylerade inkomsterna till statens televisions- och radiofond och därigenom för Rundradion Ab:s bruk. På grund av sin nuvarande avgiftsbelastning kan de inte heller utveckla sin verksamhet så att de skulle bevara sin ställning och konkurrenskraft på kommunikationsmarknaden. Detta försämrar också Rundradion Ab:s möjligheter att sörja för sina skyldigheter inom den allmännyttiga verksamheten.

En omvärdering av det nuvarande koncessionsavgiftssystemet är påkallad förutom av den ekonomiska situationen för de kommersiella tv-bolagen av digitaliseringen av televisionsverksamheten och konvergensutvecklingen i samband med den. Digital televisionsverksamhet kräver att alla parter gör nya investeringar i teknik och tjänster. Digitaliseringen innebär betydande inbesparingar först i det skedet då de analoga distributionssystemen kan läggas ned.

Bolag som verkar i digitala tv-nät kommer i framtiden att använda också andra kommunikationsnät för att distribuera sina tjänster samtidigt som de utvecklar s.k. multimedietjänster. Därför kommer det inom den närmaste framtiden sannolikt att vara mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att skilja åt inkomsterna från användningen av ett digitalt tv-nät och kommunikationsbolagens övriga inkomster. Att inrikta en avgift av skattenatur på ett enskilt distributionsnät kan också snedvräta konkurrensen mellan distributionsnäten. I det här skedet är det dock för tidigt att ta slutlig ställning till hur nödvändiga koncessionsavgifterna kommer att vara i en digital miljö.

En arbetsgrupp som tillsatts av kommuni-

kationsministeriet med uppgift att utreda hur verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten kan förbättras överlämnade sin rapport till ministeriet i maj 2001. Arbetsgruppen föreslår bl.a. att också televisionsavgiften skall justeras vid ingången av 2004. Därtill skall televisionsavgiften enligt förslaget årligen höjas för att täcka överlappande analoga och digitala sändningskostnader.

Konvergens inom kommunikation är en stor utmaning för Rundradion Ab också på annat sätt än bara ekonomiskt. Rundradion Ab är en mycket viktig innehållsproducent. Det är motiverat att bolaget i enlighet med sitt uppdrag inom den allmännyttiga verksamheten kan distribuera innehållet också på andra sätt än via tv- och radionät. Detta bör dock ske på ett sådant sett att det inte uppstår störningar på marknaden.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. Telemarknadslagen

Televisions- och radioverksamhet inom telemarknadslagens tillämpningsområde

Telemarknadslagen (396/1997) tillämpas enligt 3 § 1 mom. på televerksamhet och tillhandahållande av abonnentkataloger. Med televerksamhet avses enligt definitionen i lagen byggande och upprätthållande av telenät samt styrning av telekommunikationen i telenät. Televerksamheten är sålunda indelad i tillhandahållande av telenättjänster och teletjänster. Med telenättjänst avses enligt 4 § 5 punkten telemarknadslagen att telenät erbjuds för tillhandahållande av teletjänster. En teletjänst är enligt 4 § 6 punkten tjänst vars tillhandahållande helt eller delvis består av överföring av meddelanden eller routing i telenätet. Med teletjänst avses med andra ord styrning av telekommunikation, dvs. samtal, bild eller data i telenät.

Ett teleföretag är ett överordnat begrepp i telemarknadslagen och hänvisar till både telenätföretag och teletjänstföretag. Ett teleföretag kan verka som både telenätföretag och teletjänstföretag, men kan lika väl tillhandahålla endast antingen telenättjänster eller te-

letjänster. De flesta finländska teleföretag tillhandahåller både telenättjänster och teletjänster.

Med abonnentkatalog avses enligt 4 § 21 a-punkten en allmänt tillgänglig telefonkatalog eller annan tryckt eller i elektronisk form tillgänglig förteckning eller adresslista som innehåller abonnenters och användares personuppgifter eller uppgifter om andra abonnenter eller användare.

Det finns många undantag från telemarknadslagens tillämpningsområde, varav endast en del räknas upp i 3 §, som gäller lagens tillämpningsområde. På grund av delegeringsbestämmelserna i 3 § 3 mom. 5 punkten och 3 § 4 mom. bestäms lagens tillämpningsområde delvis också med stöd av bestämmelser på lägre författningsnivå. En författning som är av betydelse för telemarknadslagens tillämpningsområde är trafikministeriets beslut om telemarknadslagens tillämpningsområde och om anmälningsplikt för televerksamheten (475/1997).

Det undantag i anslutning till lagens tillämpningsområde som har störst betydelse i praktiken är undantaget som gäller Internetleverantörer. Kopplad dataöverföring, dvs. nät på Internet, har i enlighet med 3 § 1 mom. 1 punkten i ovan nämnda beslut av trafikministeriet i huvudsak ställts utanför telemarknadslagens tillämpningsområde. På Internatnät tillämpas enligt 3 § 3 mom. telemarknadslagen dock 3 kap. telemarknadslagen som gäller sammankoppling samt 9 kap. som gäller övervakning och skyldigheter att lämna uppgifter. En Internetleverantör kan sålunda t.ex. i fråga om sammankopplingskyldigheten jämföras med ett sådant teleföretag som avses i telemarknadslagen.

Trafikministeriets beslut om telemarknadslagens tillämpningsområde innehåller inga bestämmelser av betydelse för televisions- och radioverksamheten.

Telemarknadslagen gäller inte enligt 3 § 3 mom. 2 punkten rundradiosändningsverksamhet. Begreppet rundradiosändningsverksamhet har sedan tiden då telemarknadslagen stiftades ersatts med begreppet televisions- och radioverksamhet i annan lagstiftning. Med begreppet rundradiosändningsverksamhet i 3 § 3 mom. 2 punkten telemarknadslagen hänvisas till all televisions- och radio-

verksamhet. Telemarknadslagen tillämpas sålunda t.ex. inte på verksamhet där tv- eller radioprogram sänds från en sändarstation till allmänheten med radiovågor som utbreder sig fritt även om distributionsnätet för sändningarna i och för sig uppfyller kännetecknen på ett telenät enligt telemarknadslagen. I motiveringen till nämnda paragraf konstateras dock att lagens tillämpningsområde omfattar verksamhet i vilken andra teletjänster än programdistribution förmedlas till användarna i samband med rundradiosändningar.

I 5 § 3 mom. telemarknadslagen bestäms att televerksamhet uteslutande för sändning eller distribution av program till allmänheten inte förutsätter anmälan eller koncession enligt telemarknadslagen. Enligt förarbetet till lagen hänvisas med sändning och distribution av program till allmänheten både till rundradiosändningsverksamhet (televisions- och radioverksamhet) och till kabel-tv-verksamhet.

Bestämmelsen om koncessioner i 5 § 3 mom. telemarknadslagen verkar strida mot den ovan beskrivna undantagsbestämmelsen om tillämpningsområdet i 3 §. Bestämmelsen i 5 §, som rubricerats teleföretag, kan tolkas så att även om distribution och sändning av program inte kräver koncession enligt telemarknadslagen, är företag som utövar distribution och sändning av program dock teleföretag som hör till lagens tillämpningsområde. Telemarknadslagen har dock av hävd tolkats så att skyldigheterna för teleföretag enligt telemarknadslagen inte tillämpas på utövare av televisions- och radioverksamhet, t.ex. skyldigheter för företag med betydande marknadsinflytande. Utövare av televisions- och radioverksamhet berörs sålunda inte av t.ex. prisregleringen i 18 § 3 mom. telemarknadslagen.

En grupp utövare av televisions- och radioverksamhet och utövare av kabel-tv-verksamhet omfattas dock av telemarknadslagens tillämpningsområde i vissa undantagsfall. Ett kabel-tv-nät har enligt vedertagen tolkning ansetts vara ett telenät enligt telemarknadslagen. Tolkningen kan härledas från definitionen i 4 § 3 mom. telemarknadslagen, enligt vilken man med telenät avser överföringssystem som gör det möjligt att överföra meddelanden mellan bestämda an-

slutningspunkter via ledning, via radio, optiskt eller på något annat elektromagnetiskt sätt. Bestämmelsen i 9 § ställer skyldigheten att upplåta telenät också för andra än teleföretag, eftersom den i enlighet med sin ordalydelse gäller alla ägare och innehavare till telenät. Bestämmelsen i 9 § gäller alltså även utövare av kabel-tv-verksamhet.

Innehållet i skyldigheter som enligt 9 § och den anknytande 19 § telemarknadslagen ställs på utövare av kabel-tv-verksamhet beskrivs närmare nedan i punkten som gäller skyldighet att upplåta telenät. På kabel-tv-nät tillämpas även sådana bestämmelser i telemarknadslagen som gäller teleentreprenad (12 §), tekniska föreskrifter (37 §) och skyldigheten att avhjälpa störningar (38 §).

Koncessionsberoende televerksamhet

Ett centralt syfte med koncessionsregleringen är att reglera användningen av radiovågor som utbreder sig fritt. Regleringen behövs, eftersom antalet tillgängliga frekvenser är begränsat. Föremålet för regleringen är mobilnät samt tv- och radionät. För närvarande ingår koncessionsbestämmelser för dessa nät i olika lagar.

Enligt 5 § telemarknadslagen är tillhandahållande av telenättjänster i allmänna mobilnät beroende av koncession. Koncession beviljas av kommunikationsministeriet (7 § 1 mom.). Innan koncession beviljas skall kommunikationsministeriet offentligt meddela om möjligheten att ansöka om koncession (7 § 2 mom.). Koncession skall beviljas, om sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser för att sörja för telenätföretagets skyldigheter, om sökanden iakttar bestämmelserna och föreskrifterna om televerksamhet samt om det finns radiofrekvenser för utövande av den verksamhet som ansökan gäller (7 § 3 mom.).

Om koncession på grund av den knappa tillgången på radiofrekvenser endast kan beviljas en del av sökandena, skall koncession beviljas de sökande vars verksamhet bäst främjar de allmänna målen i telemarknadslagen som främjar en effektiv marknad (7 § 4 mom.).

Skyldigheten enligt telemarknadslagen att upplåta telenät och annan egendom

I telemarknadslagen ställs många skyldigheter på teleföretag att till ett rimligt pris upplåta särskild egendom som de äger åt andra teleföretag. Genom upplåtelseskyldigheterna har man strävat efter att göra det lättare för nya teleföretag att komma in på marknaden och att utöka konkurrensen. Det är dyrt att bygga telenät och produktionskostnaderna för tjänster som tillhandahålls via nätet är små jämfört med de investeringar som ett nät kräver. Upplåtelseskyldigheten har på grund av egendomens specialkaraktär ansetts vara ett nödvändigt och godtagbart förfarande för att häva t.ex. den konkurrensbegränsning som de lokala telenäten ger upphov till. Som motvikt till upplåtelseskyldigheten har man i bestämmelserna sört för att man genom bestämmelserna om upplåtelseskyldighet dock inte kränker ägarens rätt till en normal, rimlig och förnuftig användning av egendomen.

Enligt 15 § 1 mom. 2 punkten telemarknadslagen har var och en rätt att av telenätföretagen inom gränserna för det allmänna telenätets förmedlingskapacitet hyra abonnentförbindelser och fasta förbindelser mellan punkter som han anvisar i telenätet och använda dem för telekommunikation eller för tillhandahållande av teletjänster för att användas vidare. Begreppen abonnentförbindelse och fast förbindelse ansluter sig till det traditionella telefonnätet. Med abonnentförbindelse avses den del av telenätet som finns mellan anslutningen och den närmast den belägna teleutrustning med hjälp av vilken meddelanden kan styras, t.ex. en lokalväxel. Med fast förbindelse avses den del av telenätet som finns mellan två anslutningspunkter i telenätet och som inte har någon utrustning som styr meddelanden. Syftet med bestämmelsen är att garantera var och en, dvs. både teleföretag och andra telenätanvändare rätt att ansluta sig till telenätet vid en viss plats. Med undantag för teleföretag som har betydande marknadsinflytande har teleföretag rätt att fritt prissätta de abonnentförbindelser och fasta förbindelser de hyr ut

Enligt 15 § 1 mom. 2 a-punkten telemarknadslagen har var och en rätt att av telenätfö-

retagen hyra ledig förmedlingskapacitet i en abonnentförbindelse i ett fast telenät, om förbindelsen hör till en användare som ingått anslutningsavtal, i syfte att förse abonnentförbindelsen med teknisk utrustning så att flera tjänster samtidigt kan tillhandahållas via abonnentförbindelsen, om inte förmedlingskapaciteten behövs för telenätföretagets eget bruk eller rimliga framtida behov. Begreppet ledig förmedlingskapacitet i en abonnentförbindelse ansluter sig till det traditionella telefonnätet. På grund av teknikens utveckling kan en abonnentförbindelse i dagens läge utnyttjas effektivare genom att man utöver samtal även kan förmedla data via den. Genom skyldigheten att hyra ut ledig förmedlingskapacitet i en abonnentförbindelse tryggas t.ex. rätten för företag som tillhandahåller Internetförbindelser att komma in på marknaden utan eget telenät.

Enligt 15 § 1 mom. 2 b-punkten telemarknadslagen har var och en rätt att hyra sådana utrustningsutrymmen i ett fast telenät vilka behövs för placering av mindre utrustning som är nödvändig för tillhandahållandet av tjänster med hjälp av ett telenät och vilka inte behövs för telenätföretagets eget bruk eller rimliga framtida behov. Rätten att hyra utrustningsutrymmen har samband med rätten att hyra ledig förmedlingskapacitet i en abonnentförbindelse. Att styra ledig förmedlingskapacitet i en abonnentförbindelse till ett annat teleföretag förutsätter oftast att olika tekniska anordningar placeras i en lokalväxel. Teleföretag som är intresserade av att hyra ledig förmedlingskapacitet i en abonnentförbindelse skall för att hyresrätten skall förverkligas garanteras tillträde till ett annat teleföretags utrustningsutrymmen och rätt att placera mindre utrustning i utrymmena.

Teleföretag har ålagts upplåtelseskyldigheter också av orsaker som hänger samman med miljövård, planläggning eller regionplanering. En sådan upplåtelseskyldighet gäller antennplatser i telekablar och på radiomaster. Med kabelkanal avses en skyddskonstruktion för telekablar och med antennplats den del av en radiomast där en antenn kan sättas fast. Enligt 8 § 2 mom. 4 punkten skall teleföretaget till andra teleföretag på deras begäran hyra ut en ledig del av sådana kabelkanaler som byggts för utövande av allmän televerk-

samhet och lediga antenntplatser på radiomaster som hör till det allmänna telenätet, om byggande av parallella kabelkanaler eller radiomaster inte är ändamålsenligt av miljövårdsskäl eller orsaker som sammanhänger med planläggning eller regionplanering och om kabelkanalerna och antenntplatserna inte behövs för teleföretagets egna användares nuvarande och rimliga framtida behov.

Ett slags skyldighet att upplåta egendom är även den skyldighet som teleföretag enligt 8 § 2 mom. 9 punkten har att lämna ut sådana uppgifter vilka de användare som ingått anslutningsavtal med företaget har uppgett för publicering i en abonnentkatalog. Det är fråga om de uppgifter som ett teleföretag får från sina kunder i samband med att en anslutning säljs, t.ex. abonnentens namn, adress och yrke. Abonnentuppgifterna skall lämnas ut för abonnentkatalogen, dvs. t.ex. för en telefonkatalog, utom till ett annat teleföretag också till vilket som helst annat företag som behöver uppgifterna för att kunna sammanställa en abonnentkatalog. Abonnentuppgifterna skall lämnas ut i en form som är användbar med tanke på publicering. Abonnentuppgifterna skall lämnas ut på lika och skäliga villkor så att de avgifter som tas ut för utlämnandet är skäliga i förhållande till kostnaderna för prestationen.

Telemarknadslagen innehåller en skyldighet att upplåta egendom som gäller andra än teleföretag. Denna har redan kort beskrivits i den punkt som gäller lagens tillämpningsområde. Enligt 9 § är en sådan ägare eller innehavare till ett telenät som tillåter att hans nät används för tillhandahållande av teletjänster skyldig att upplåta en ledig del av telenätet för att användas av varje teletjänstföretag. Av detaljmotiveringen till paragrafen framgår att man genom bestämmelsen hänvisar bl.a. till kabelsändningsnät och utövare av kabel-tv-verksamhet. Upplåtelseskyldigheten gäller fall där telenätets ursprungliga och huvudsakliga syfte är verksamhet som inte hör till telemarknadslagens tillämpningsområde. Upplåtelseskyldigheten aktualiseras först då ägaren eller innehavaren till ett telenät (en annan än ett teleföretag) först frivilligt har hyrt ut eller på annat sätt upplåtit sitt telenät åt ett teleföretag, dvs. i enlighet med paragrafens ordalydelse tillåtit att telenätet används för tillhandahållande av

för tillhandahållande av teletjänster. Det pris som tas ut för upplåtelse regleras i 19 § 1 mom., enligt vilket priset bör vara skäligt och objektivt med hänsyn till alla teleföretag. Enligt 2 mom. skall avgiften täcka kostnaderna för framställande av prestationen samt dessutom ge en skälig avkastning på det placerade kapitalet.

Paragraf 9 § i telemarknadslagen har i praktiken inte tillämpats i någon större utsträckning. Detta kan bero på att bestämmelsen lämnar rum för tolkning. Man har försökt formulera 9 § teknologineutralt för att bestämmelsens tillämpningsområde skall vara så omfattande som möjligt. De separata nät som avses i bestämmelsen – t.ex. elnät och kabel-tv-nät – är dock inte tekniskt sett enhetligt konstruerade. På grund av den teknologineutrala formuleringen har det konkreta syftet med bestämmelsen varit oklart då lagen tillämpats. På grund av kabel-tv-nätens nuvarande tekniska egenskaper kan en separat bestämmelse om upplåtelse av nät inte anses ändamålsenlig annat än i fråga om lediga programkanaler. Under den tid som 9 § har varit i kraft har det inte funnits många lediga programkanaler i kabel-tv-näten och därför har bestämmelsen inte heller av denna orsak tillämpats på kabel-tv-nät.

Användarens rätt enligt 15 § 1 mom. 2 punkten att av telenätföretagen hyra abonnentförbindelser och fasta förbindelser mellan punkter som han anvisar i telenätet har genom koncessionsbestämmelserna utvidgats så att den i viss utsträckning även gäller utövare av digital televisionsverksamhet. I de koncessioner för riksomfattande digital sändningsverksamhet som beviljades den 23 juni 1999 konstateras att hyrande av ledig överföringskapacitet i televisionsverksamheten berörs av vad som föreskrivs i 15 § 1 mom. telemarknadslagen. Det lagrum man hänvisar till är felaktigt men avsikten med koncessionsvillkoret har utan tvekan varit att hänvisa till 15 § 1 mom. 2 punkten.

Sammankoppling

Med sammankoppling av telenät och tjänster avses enligt definitionen i telemarknadslagen en fysisk och logisk sammankoppling av teleföretagets funktioner. Med samman-

koppling avses sålunda både att fysiska telefonnät, t.ex. mobilnät och det fasta telefonnätet, kopplas ihop och att även de teletjänster som tillhandahålls i dem kopplas ihop funktionellt. Syftet med sammankopplingen är att säkerställa att teletjänsterna kan användas så att användaren från ett teleföretags telenät också kommer åt ett annat teleföretags tjänster. Sammankoppling är en teknisk förutsättning för all telekommunikation mellan olika telenät. En sammankoppling av telenät och tjänster är förutsättningen för att man från en teleoperatörs anslutning kan ringa till en annan operatörs anslutning.

Sammankoppling är enligt vedertagen tolkning inte det samma som upplåtande av annan egendom som hör till ett telenät eller teleföretag utan en teknisk förutsättning för att egendomen skall kunna användas förnuftigt. Vid sammankoppling slås teleföretagens egendom ihop på ett sätt som gynnar alla teleföretag.

Sammankopplingen av telenät och tjänster regleras i 6 kap. telemarknadslagen, trafikministeriets beslut om sammankoppling av teleföretags telenät och teletjänster (1393/1997) samt Teleförvaltningscentralens föreskrift om tillställande av avtal om sammankoppling och om avtalens offentlighet (THK 44/1998 M).

Ett teleföretag som på grundval av ministeriets beslut har ett betydande marknadsinflytande är enligt telemarknadslagen i regel skyldigt att godkänna alla rimliga krav som gäller sammankoppling. Andra teleföretag är skyldiga endast att förhandla om sammankoppling (10 § 3 mom. telemarknadslagen).

Teleföretag avtalar sinsemellan om sammankopplingsavgifter (18 § 1 mom. 1 punkten). Avgifterna för företag som har betydande marknadsinflytande bör dock vara rättvisa och rimliga med hänsyn till prestationskostnaderna (16 § 2 mom. I trafikministeriets beslut 1393/1997). Sammankopplingsavgifterna bör dessutom vara offentliga och tillräckligt specificerade. Företag som har betydande marknadsinflytande bör hålla gällande tariffer tillgängliga för de teleföretag som anhåller om sammankopplingen (2 § THK 44/1998 M).

Sammankopplingsbestämmelserna i telemarknadslagen har av tradition inte tilläm-

pats på kabel-tv-nät även om de enligt gällande lag i vissa situationer kan jämställas med telenät på ovan konstaterat sätt. Orsaken till att bestämmelserna inte tillämpats är att kabel-tv-näten först på senaste tiden tekniskt sett har utvecklats i den riktningen att sammankoppling kunde vara av någon praktisk betydelse.

Särredovisningsskyldighet

Syftet med särredovisning av teleföretagens funktioner är att förhindra att näringsverksamheten subventioneras i kors mellan företagets olika servicesektorer, dvs. att förlusterna för en serviceverksamhet täcks med vinsterna från en annan serviceverksamhet. Dessutom möjliggör särredovisning också övervakning av prissättningen. Prisövervakning förutsätter genomskinlighet, dvs. information om avkastningen av och kostnaderna för olika funktioner samt om tillgångar och skulder.

Bestämmelserna om särredovisning ingår i 6 kap. telemarknadslagen och i trafikministeriets beslut om särredovisning av televerksamhetens funktioner (472/1997). Enligt telemarknadslagen skall teleföretaget särredovisa den affärsverksamhet som omfattar tillhandahållande av telenätjänster och teletjänster skilt från varandra och från sin övriga affärsverksamhet (20 §). För de särredovisade funktionerna skall per räkenskapsperiod uppgöras resultaträkning och för telenätverksamheten dessutom balansräkning. Resultaträkningen och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bokföringslagen (1336/1997) (21 § telemarknadslagen).

2.1.2. *Lagen om televisions- och radioverksamhet*

Lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998), nedan tv- och radiolagen, trädde i kraft vid ingången av 1999. En utgångspunkt för lagen var att i Finlands lagstiftning verkställa rådets direktiv om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för

television (89/552/EEG), nedan televisionsdirektivet, och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG om ändring av direktivet.

Bestämmelser som är av betydelse för kommunikationsnätens konvergens ingår i 2 kap., som innehåller bestämmelser om rätten att utöva televisions- och radioverksamhet. Enligt 7 § skall koncession sökas hos statsrådet för utövande av televisions- eller radioverksamhet med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt. Rundradion Ab får utöva televisions- och radioverksamhet utan koncession på de frekvenser som har reserverats för bolaget i planen för frekvensfördelningen som fastställts av statsrådet. I fråga om annan televisions- och radioverksamhet skall göras anmälan. Övergången till digital televisionsverksamhet har beaktats i 11 §, enligt vilken koncessionsmyndigheten har rätt att meddela bestämmelser som gäller bl.a. det kanalknippe som används vid digitala sändningar och samarbetet vid användningen, överföringskapaciteten och annan användning av överföringskapaciteten.

Bestämmelser om programutbudet har tagits in i 3 kap. Om kvoterna för program som producerats av oberoende producenter föreskrivs i 17 §. Utövare av televisionsverksamhet skall reservera 10 % av sin sändningstid eller alternativt 10 % av sin budget för programutbudet för program som produceras av oberoende producenter.

Bestämmelser enligt televisionsdirektivet om utövande av ensamrätt till televisions-sändningar har verkställts genom 20 §. Om en utövare av televisionsverksamhet har utverkat ensamrätt att sända ett sådant evenemang som någon stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har tagit in i den förteckning som avses televisionsdirektivet, får ensamrätten enligt paragrafen inte utövas på ett sådant sätt att en betydande del av allmänheten i staten i fråga inte kan följa sändningen av evenemanget på en avgiftsfri tv-kanal på det sätt som bestäms i staten i fråga. I lagen reserveras möjlighet att vid behov genom beslut av statsrådet besluta vilka evenemang i Finland som är sådana här samhälleligt betydande evenemang.

2.1.3. *Lagen om statens televisions- och radiofond*

I lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998) föreskrivs om finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet samt om skötseln av statens televisions- och radiofond. Till fonden samlas in televisionsavgifter som tas ut för användningen av television, dröjsmåls- och andra avgifter samt de koncessionsavgifter som tas ut hos utövare av televisionsverksamhet.

Bestämmelser om koncessionsavgifter ingår i 5 kap. Den som har beviljats koncession för att utöva televisions- eller radioverksamhet är enligt 23 § skyldig att betala en koncessionsavgift till statens televisions- och radiofond för vardera koncessionen. På radioverksamhet tillämpas koncessionsavgift enligt 40 § dock först från ingången av 2004. I 24 § föreskrivs om inkomster av reklam och sponsring och andra inkomster i anslutning till sändningsverksamhet vilka omfattas av den omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften. I enlighet med 25 § är koncessionsavgiften progressiv. I 5 kap. ingår också närmare bestämmelser om betalning och justering av avgiften.

2.1.4. *Lagen om Rundradion Ab*

I lagen om Rundradion Ab (1380/1993) regleras ställningen för bolaget Rundradion Ab (nedan bolaget) samt dess rätt att utöva televisions- och radioverksamhet och annan verksamhet. Den allmännyttiga verksamhet som getts bolaget i uppdrag definieras i 7 § 2 mom., enligt vilket verksamheten särskilt skall

- 1) stöda en fungerande demokrati genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner i samhällsfrågor, även för minoriteter och specialgrupper,
- 2) stöda, skapa och utveckla den inhemska kulturen och förmedla dess resultat till allas förfogande,
- 3) främja programutbudets allmänbildande karaktär, stöda medborgarna i deras studier samt tillhandahålla andaktsprogram,
- 4) behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder i programverksamheten och tillhandahålla tjänster

på samiska, romani och teckenspråk och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet,

5) förmedla myndighetsmeddelanden som anges närmare genom förordning och bereda sig på att sköta rundradioverksamheten under undantagsförhållanden, samt

6) framställa, producera och sända finländska program och förmedla nyheter och program mellan Finland och andra länder.

Enligt 12 § får bolaget inte i samband med sitt programutbud sända tv-reklam eller radioreklam. Statsrådet har dock rätt att av särskilda skäl bevilja bolaget rätt att i samband med enskilda program sända sådan reklam. Bolaget får inte heller producera sponsrade (understödda) program.

2.1.5. *Aktörer inom elektronisk masskommunikation*

Riksomfattande analog televisionsverksamhet utövas i Finland på fyra tv-kanaler. I södra Finland finns utöver dessa en programkanal (SVT Europa) som sammanställts av program från kanal ett och två i Sveriges TV. Rundradion Ab svarar för TV1:s och TV2:s verksamhet i enlighet med lagen om bolaget och för SVT Europas verksamhet med stöd av den koncession som beviljats bolaget. För MTV3:s verksamhet svarar MTV Ab och för den fjärde riksomfattande tv-kanalens verksamhet svarar Oy Ruutunelonen Ab, båda med stöd av de koncessioner som beviljats dem. MTV Ab:s och Oy Ruutunelonen Ab:s koncessioner är i kraft fram till den 31 december 2006.

De koncessioner som statsrådet beviljat för digital televisionsverksamhet trädde i kraft den 1 september 2000. Aktörerna inledde sändningsverksamhet i augusti 2001, men nu i början är verksamheten inte ännu heltäckande på grund av att det finns så få mottagare. Digital televisionsverksamhet utövas i tre kanalknippen, dvs. i multiplex. Kanalknippe A har i planen för frekvensfördelning reserverats för Rundradion Ab. Koncessioner för kanalknippe B har beviljats MTV Ab, City-TV-bolagen, Suomen Urheilutelevisio Oy och Wellnet Oy. Koncessioner för kanalknippe C har beviljats Oy Ruutunelonen Ab, Helsinki Media Company Oy, Werner Söder-

ström Oy och Deuterium. Werner Söderström Oy har uppgett att det avstår från den koncession som beviljats bolaget. Helsinki Media Company Oy och Deuterium Oy inleder sannolikt ej heller sin verksamhet. De digitala koncessionerna är i kraft fram till den 1 augusti 2010.

Det radioprogramutbud som tillhandahålls av Rundradion Ab består av tre finska radiokanaler, två svenska kanaler samt en samisk kanal. Dessutom har Rundradion Ab tre digitala radiokanaler. Det finns nästan 70 kommersiella radiokanaler, varav en del är specialradiokanaler som har profilerat sig på olika sätt och täcker halva landet. Radio Nova är den enda riksomfattande kommersiella radiokanalen. Tills vidare har inga kommersiella aktörer beviljats koncession för digital radioverksamhet.

Televisionsverksamhet utövas förutom i marknät även i kabel- och satellitnät. I slutet av 2000 hade ca 950 000 hushåll kabel-tv-anslutning, dvs. drygt 40 % av alla hushåll. I kabelnäten förmedlas både inhemska och utländska tv-sändningar i marknät, utländska satellitsändningar och inhemska sändningar som förmedlas uteslutande i kabelnät. Direkt satellitmottagning har blivit allmännare under 1990-talets början. Enligt uppskattningar tog 343 000 hushåll emot satellitprogram antingen via en egen parabolantenn eller via husbolagets antensystem i slutet av 2000.

Nätkommunikationen håller på litet liknande sätt som tv-kanalerna att organisera sig till olika program- och materialpaket. Många av de populäraste inhemska nätsidorna upprätthålls av traditionella massmedier. I Finland fanns år 2000 över 200 nätpublikationer som klassificeras som tidningar. Största delen av dem var nätversioner av traditionella tidningar.

2.1.6. *Masskommunikationens ekonomi*

Då man talar om den elektroniska masskommunikationens ekonomi måste man kort behandla även pressen, eftersom den tillsammans med den elektroniska masskommunikationen bildar masskommunikationen som helhet. Den totala omsättningen av masskommunikationen i Finland ökade på 1980-talet reellt en och en halv gång. Med

anledning av depressionen minskade den totala omsättningen klart i början av 1990-talet. Sedan 1994 har tillväxten åter varit kraftig. Enligt Statistikcentralen var totalomsättningen för masskommunikationen 2000 ca 20,9 mrd. mk, vilket är 4,7 % mer än året innan.

I proportion till bruttonationalprodukten var masskommunikationens andel 2000 enligt uppgifter från Statistikcentralen ca 2,7 %. Bruttonationalproduktens andel har sjunkit i någon mån sedan mitten av 1980-talet.

Jämfört med den genomsnittliga nivån i de västeuropeiska länderna har den grafiska kommunikationen (tidningar, böcker, reklamtrycksaker) bevarat sin starka ställning på kommunikationsmarknaden i Finland. Totalomsättningen av grafisk kommunikation 2000 var 15,1 mrd. mk, dvs. 72,4 % av hela masskommunikationens omsättning.

Den elektroniska masskommunikationens (tv, radio, Internets informationstjänster) relativa andel ökade klart under de första åren av 1990-talet, vilket till övervägande del berodde på att depressionen påverkade tidningspressens inkomster kraftigare än televisionsverksamhetens inkomster. Efter 1995 har den grafiska kommunikationens andel åter blivit större. Andelen elektronisk kommunikation av masskommunikationens totalomsättning 2000 var 19,3 %.

Tre fjärdedelar av totalomsättningen på 4,0 mrd. mk för elektronisk kommunikation utgörs av den riksomfattande televisions- och radioverksamhetens omsättning, till vilken räknas omsättningen för Rundradion Ab, MTV Ab, Oy Ruutunelonen Ab samt Oy Suomen Uutisradio Ab.

Televisions- och radioverksamhetens omsättning har under de senaste åren ökat långsammare än väntat. Kommersiell televisionsverksamhet finansieras i Finland i huvudsak med reklaminkomster. Ökningen av den kommersiella televisionens reklaminkomster, 3,8 %, var under 2000 betydligt lägre än för den övriga mediereklamen, vars andel var 7,7 %. Tv-reklamens andel av hela mediereklamen har sjunkit under de tre senaste åren. Dess andel av mediereklamen 1997 var 21,7 %, medan motsvarande andel 2000 var 19,3 %. Under den första halvan av 2001 har tv-reklamens omsättning ytterligare sjunkit. Jämfört med de första sex månaderna föregående

år har tv-reklamens omsättning minskat med 9 %. Även det markbelopp som använts för hela mediereklamen har sjunkit 2,1 %.

Kabel-tv-näten växte i slutet av 1980-talet med ungefär hundratusen anslutningar per år. Antalet anslutningar har ökat klart långsammare på 1990-talet. Det totala antalet anslutningar 2000 ökade knappt två procent. Kabel-tv-branschens omsättning 2000 var uppskattningsvis 358 milj. mk.

Omsättningen för kommersiella radiostationer var 2000 uppskattningsvis ca 270 milj. mk. Ökningen har under de senaste åren blivit långsammare och 2000 var den omkring ett par procent.

Omsättningen av tjänster som tillhandahålls via Internet har ökat snabbt på 1990-talet, men ökningen har jämnats ut under de senaste åren. Omsättningen 2000 var 380 milj. mk, dvs. 22,6 % mera än året innan. Avgiftsbelagda Internettjänster är till största delen tjänster som riktar sig främst till företag. Omsättningen av avgiftsbelagda innehållstjänster som riktar till konsumenterna är enligt uppskattningar ännu liten. Även Internetreklamens ekonomiska volym är tills vidare liten. För nätreklam användes 2000 endast 70 milj. mk. Utöver egentlig mediereklam har Internet dock fört med sig även andra slags former av marknadsföring vilka kan jämföras med reklam. Sådana är t.ex. elektronisk direktreklam och företagens egna webbsidor. I ett vidare perspektiv uppgår totalbeloppet för Internetreklamen sålunda enligt uppskattningar t.o.m. till en miljard mark.

Till följd av de senaste årens fusioner och företagsaffärer har de största masskommunikationsföretagen vuxit betydligt i storlek. Det finns för närvarande fem masskommunikationsföretag med en omsättning i miljardklassen. Det största företaget är SanomaW-SOY Abp, vars omsättning 2000 var nästan 4,8 mrd. mk utan dotterbolaget Rautakirja Oyj. Om man räknar med Rautakirja Oyj, vars omsättning till ungefär hälften består av spridning av masskommunikationsprodukter, var koncernens omsättning 8,6 mrd. mk. Alma Media Abp:s koncernomsättning 2000 var 2,9 mrd. mk. Det tredje största masskommunikationsbolaget är YLE-koncernen, vars omsättning 2000 var ca 2,2 mrd. mk.

TS-Yhtymä Oy:s omsättning 2000 var ca 1,5 mrd mk och Otava-Kuvalehdet Oy:s omsättning ca 1,1 mrd. mk.

2.1.7. Användning av telenät till television- och radioverksamhet

Analoga markbundna tv- och radionät

I analoga tv- och radionät överförs tv- och radioprogram i ett programöverföringsnät direkt från den som tillhandahåller programutbudet till sändarstationen.

I Finland svarar Digita Ab för distributionen av riksomfattande tv- och radiosändningar i marknät. Digita Ab:s sändningsnät omfattar 38 tv- och radiostationer runt om i landet. Dessutom hör 167 tv-slavsändare och cirka 40 länkstationer för programöverföring till nätet.

Digita Ab var fram till december 2000 ett dotterbolag som helt ägdes av Rundradion Ab. Rundradion Ab sålde då 49 % av sina aktier i Digita Ab till det franska bolaget Télédiffusion de France S.A. (nedan TDF), som är dotterbolag till France Télécom. I enlighet med avtalsvillkoren har Rundradion Ab rätt att sälja resten av sina aktier i en eller flera poster och TDF förbinder sig att köpa dem. Försäljningsrätten uppstår två år efter att avtalet har godkänts och upphör den 31 januari 2005. Europeiska kommissionen godkände företagsaffären den 26 juni 2001.

I det analoga tv-nätet förmedlar Digita Ab Rundradion Ab:s båda tv-kanaler samt MTV Ab:s och Oy Ruutunelonen Ab:s sändningar. Överföringen av programmen från sändningsplatsen till Digita Ab:s sändningsnät kan ske antingen med hjälp av radiovågor i ett länknät, längs fiber i ett kabelnät eller via satellit.

I det analoga radionätet svarar Digita Ab för distributionen av Rundradion Ab:s, Oy Suomen Uutisradio Ab:s och vissa kommersiella special- och lokalradiostationers program. För den tekniska förmedlingen av vissa kommersiella special- och lokalradiostationer svarar Telemast Nordic Oy. Några lokalradiostationer har själva ordnat utsändningen av program.

Kommunikationsverket beviljar koncessionshavare frekvenser.

Digitala markbundna tv- och radionät

Ett digitalt tv-nät är ett telenät som består av tre funktionella delar. Då ett kanalknippe sätts ihop slås koncessionshavarnas tv-kanaler och det övriga innehållet samman till ett kanalknippe. Efter detta överförs kanalknippesändningen via överföringsnätet till de regionala sändningscentralerna. Till slut sänds tv-sändningar och övrig information via radiosändare i luften till allmänheten.

Digita Ab digitaliserar televisionens sändningsnät genom att utnyttja sina nuvarande radio- och tv-stationer. Före slutet av 2001 kommer över 70 % av befolkningen att befinna sig på serviceområdet för ett digitalt tv-nät.

Digita Ab distribuerar alla tre kanalknippen i ett digitalt tv-nät. Digita Ab svarar också för programöverföringen i alla kanalknippen.

I koncessioner som beviljats för digital televisionens verksamhet förutsätts att verksamhetsutövare som verkar i samma kanalknippe sinsemellan bör komma överens om på vilket sätt de skall samarbeta vid användningen av kanalknippet.

Platco Oy, som grundats av digitala tv-aktörer, svarar för krypteringen i samband med digitala tv-sändningar samt för nationella tillämpningar, t.ex. en programguide.

Digita Ab har också byggt ett digitalt radionät som täcker södra Finland. Tills vidare förmedlas endast Rundradion Ab:s sändningar i nätet.

Kommunikationsverket beviljar koncessionshavare frekvenser.

Kabel-tv-nät

Det finns ca 50 företag som utövar kabel-tv-verksamhet i Finland. Det finns över 100 kabel-tv-nät i Finland, men cirka 70 av dessa nät ägs av Sonera Abp. De nät som har det största antalet anslutningar är Suomen 3KTV Oy, Helsinki Televisio Oy, Sonera Abp, Tampereen Tietoverkko Oy och Turun Kaapelitelevisio Oy.

Största delen av omsättningen för utövare av kabel-tv-verksamhet består av försäljning av kabel-tv-anslutningar samt av upprätthållandet av nätet och av s.k. bastjänster. Som bastjänster i kabel-tv-nät har erbjudits i ge-

nomsnitt 11 tv-kanaler samt vissa radiokanaler som hörs på kabel-tv-nätets område. En tredjedel av bastjänsterna består av tv- och radiokanaler som har en distributionsskyldighet (s.k. must carry-skyldighet) enligt 42 § tv-och radiolagen. Det näst viktigaste med avseende på kabel-tv-verksamhetens omsättning är betal-tv-verksamheten. För närvarande finns det i genomsnitt 20 avgiftsbelagda tv-kanaler i kabel-tv-nät. I vissa kabel-tv-nät finns dessutom avgiftsbelagda radiokanaler.

Utöver de etablerade sätten att använda kabel-tv-nät utvecklar de bolag som utövar kabel-tv-verksamhet hela tiden nya produkter och tjänster. T.ex. Internetförbindelse via kabelmodem har ökat i popularitet under de senaste åren. Kunder i ett kabel-tv-nät har hittills dock inte fritt kunnat välja Internetleverantör i nätet.

Satellit-tv-verksamhet

Enligt uppskattningar tog i slutet av 2000 över 340 000 hushåll (14 % av alla hushåll) emot program via satellit antingen via en egen parabolantenn eller via ett husbolags centralantenn.

I Finland kan man ta emot satellit-tv-kanaler från flera satelliter (t.ex. Eutelsat, Thor, Astra och Sirius). Inte ett enda av de företag som äger satelliter har placerat sig i Finland. I den plan för frekvensfördelning som godkänts vid den globala radiokonferensen har Finland reserverats en viss mängd frekvenser för satellitsändningsverksamhet. Tills vidare har man dock inga realistiska förväntningar på att någon finländsk aktör skulle vilja ta frekvenserna i bruk. Den satellit-tv-verksamhet som bedrivits i Finland grundar sig sålunda för närvarande på att förmedla programutbud via satelliter som ägs av andra än finländska företag och på andra frekvenser än sådana som förvaltas av finländska företag.

En dryg tredjedel av de hushåll som använder satellittjänster tar emot sändningar med egen parabolantenn. En del av de utländska tv-kanaler som förmedlas via satellit kan tas emot avgiftsfritt, för en del behövs ett avgiftsbelagt avkodningskort. Satellit-tv-tjänster tillhandahålls även som kanalpaket. Paketerare av satellitkanaler som placerat sig

i Finland är för närvarande Canal Digital Finland Oy och Oy Viasat Finland Ab. De digitala kanalpaket som bolagen tillhandahåller kan tas emot endast med hjälp av ett avgiftsbelagt avkodningskort. Flera utländska satellitkanaler distribueras via båda dessa bolag. Canal Digital Finland Oy distribuerar dessutom inhemska MTV Ab:s MTV3, Oy Ruutu-nelonen Ab:s Fyran och Suomen Urheilutelevisio Oy:s sportkanal.

Ungefär två tredjedelar av satellithushållen tar emot satellit-tv-kanaler via centralantennerna i husbolag. Det största företaget som tillhandahåller satellit-tv-tjänster i centralantennsystem i Finland är Maxisat Ab. I de största centralantennsystemen kan också erbjudas Internettjänster. Ett centralantennsystem som förmedlar satellitkanaler har av tradition klassificerats som satellit-tv-verksamhet, även om systemet rent tekniskt påminner om ett kabel-tv-nät. Televisions- och radioverksamhet som bedrivs via en centralantenn är så småskalig att också den ställs utanför tillämpningsområdet för lagen om televisions- och radioverksamhet. Lagen tillämpas enligt 4 § inte på televisions- och radioverksamhet, om nätet för distribution av televisions- och radioprogramutbud har högst 250 anslutningar.

Utöver de tjänster som riktas till tittare bosatta i Finland sänds även program för finländare bosatta utomlands via satellit. Den satellitförmedlade TV Finlands programutbud består av program ur Rundradion Ab:s och MTV Ab:s egen produktion. Telenor sörjer för TV Finlands satellitsändningar och Canal Digital Finland samt dess nordiska systerbolag för försäljningen av betalkort.

2.1.8. Allmännyttig televisions- och radioverksamhet

Rundradion Ab:s uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande programutbud för alla på lika villkor. Definitionen på denna uppgift ingår i 7 § 1 mom. lagen om Rundradion Ab, som behandlas i punkt 2.1.4.

Den lagenliga skyldigheten att tillhandahålla ett heltäckande programutbud för alla på lika villkor gäller både programutbudets innehåll och service med tillräcklig teknisk kvalitet för att var och en skall kunna ta emot

rundradioutbudet inom den allmännyttiga verksamheten. I hela landet bör man sålunda kunna ta emot en bild av god baskvalitet. Kravet på service på lika villkor grundar sig också på vederlagsprincipen: för att finansiera programverksamheten tas ju en särskild administrativ avgift ut hos tittarna i form av en televisionsavgift. Även riksdagens justitieombudsman har i sitt beslut av den 29 december 2000 tagit ställning till Rundradion Ab:s sebarhet på vissa områden i Lappland (Riksdagens justitieombudsman 629/4/00).

I lagen om Rundradion Ab talas allmänt om utövande av allmännyttig rundradioverksamhet. Av tradition har man med detta avsett programutbud som förmedlas i tv- och radionät. I lagen nämns inte särskilt utövande av allmännyttig verksamhet i de nya kommunikationsnäten, även om Rundradion Ab redan under flera års tid har haft sina egna webbsidor.

2.1.9. *Finansieringen av Rundradion Ab*

Finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet har ordnats via en särskild televisions- och radiofond utanför statsbudgeten. Statsrådet beslutar årligen om hur fondens medel skall fördelas mellan olika ändamål i dispositionsplanen.

Medlen i statens televisions- och radiofond betalas i enlighet med dispositionsplanen och bolagets finansieringsbehov till Rundradion Ab i poster och vid tidpunkter som godkänts av finansministeriet.

Rundradion Ab:s omsättning 2000 var sammanlagt 1 975 milj. mk. Därav utgjorde televisionsavgifterna 1 650,5 milj. mk (80,3 %) och koncessionsavgifterna 286,2 milj. mk (13,9 %). Övriga intäkter var 119,5 milj. mk (5,8 %). De största posterna av dessa var försäljningen av tekniska och andra tjänster i Finland och utomlands (44,6 milj. mk) och programintäkter (33 milj. mk). Programintäkterna innehåller en ersättning för sändning av reklam i samband med televiseringar av vissa stora idrottsevenemang (10,2 milj. mk).

Enligt lagen om Rundradion Ab skall minst 70 % av bolagets aktier och deras röstetal ägas och besittas av staten. I praktiken ägs bolaget helt av staten: staten innehar 99,98 % av dess aktier. Knappt sextio samfund och

stiftelser äger en liten mängd av bolagets aktier.

2.1.10. *Koncessionsavgifter för utövare av televisions- och radioverksamhet*

Medlen i statens televisions- och radiofond består av televisions- och koncessionsavgifter. De avgiftsbaserade intäkterna i statens televisions- och radiofond 2000 var 2 164,6 milj. mk. Merparten, dvs. 1 881,9 milj. mk inflöt av televisionsavgifter. Andelen koncessionsavgifter var 282,7 milj. mk.

Fondens medel används i huvudsak till att finansiera Rundradion Ab:s verksamhet, men medlen kan också användas till att främja annan televisionsverksamhet. Användningen av radiofondens medel 2000 fördelade sig som följer: för finansieringen av Rundradion Ab 2 103,7 milj. mk, dvs. 97 % av fondens medel och för annat främjande av televisionsverksamheten 2,5 milj. mk, dvs. 0,1 %. Fondens administrativa kostnader uppgick till 55 milj. mk, dvs. knappt tre procent. Enligt fondens dispositionsplan för 2001 kommer medel på 2 285,1 milj. mk att användas. Därav används 2 223,4 milj. mk, dvs. 97,3 % av fondens medel till att finansiera Rundradion Ab och 2,7 milj. mk, dvs. 0,1 % till att på annat sätt främja televisionsverksamheten. Fondens administrativa kostnader är 58,9 milj. mk, dvs. 2,5 %. Medel som influtit i fonden betalas i enlighet med dispositionsplanen och Rundradion Ab:s finansieringsbehov i poster och vid tidpunkter som godkänts av finansministeriet.

Den ersättning som kommersiella tv-aktörer betalar togs i början av 1999 in i lagstiftningen under namnet koncessionsavgift. Detta föregicks dock av en lång tradition med rötter i 1950-talet då dåvarande Oy Maanos-TV-Reklam Ab med stöd av ett ömsesidigt avtal mellan bolagen betalade en s.k. avgift för allmännyttig verksamhet direkt till Rundradion Ab. T.ex. på 1990-talet var den årliga nivån på avgiften något under 300 milj. mk. Då Oy Ruutunelonen Ab fick koncession för att utöva kommersiell televisionsverksamhet, tog man i koncessionen in en skyldighet att betala avgift för allmännyttig verksamhet. Avgiftens storlek fastställdes som en procentandel av omsättningen av för-

säljningen av bolagets reklamtid. Då lagstiftningen reviderades 1998 ansåg man att avgifterna bör regleras genom lag. Bestämmelserna om koncessionsavgifter ingår i 5 kap. lagen om statens televisions- och radiofond.

Den koncessionsavgift som betalas av kommersiella tv-bolag är bunden vid omsättningen av bolagens koncessioner. Till omsättningen räknas inkomster av tv-reklam, sponsringsinkomster, text-tv-reklam och shoppingkanalen. Koncessionsavgift tas ut i enlighet med en progressiv skala som inte är indexbunden. Koncessionsavgiften gäller alla kommersiella tv-bolag, vars omsättning överstiger 20 milj. mk.

MTV Ab betalade 2000 ca 223,2 milj. mk i koncessionsavgift, dvs. knappt 24 % av omsättningen av koncessionsavgifterna. Oy Ruutunelonen Ab betalade på motsvarande sätt samma år ca 63 milj. mk i koncessionsavgift, dvs. knappt 22 % av omsättningen av koncessionsavgiften. För 2001 torde inflödet av koncessionsavgifter bli mindre än uppskattat, eftersom tv-reklamens utveckling har varit långsammare än väntat. Radioverksamheten är enligt gällande lag befriad från koncessionsavgift fram till utgången av 2003.

De televisionsavgifter som samlas in till fonden tas ut för användning av tv-apparater. Sedan den 1 juli 2000 är televisionsavgiften per hushåll 982 mk för tolv månader. I slutet av året 2000 utgjorde televisionsavgiftsbeståndet 1 999 288 stycken.

2.1.11. *Reklam på Rundradion Ab:s kanaler*

Enligt 12 § lagen om Rundradion Ab får bolaget inte sända reklam på sina tv- och radiokanaler. Bolaget får inte heller producera sponsrade program. Förbuden har bl.a. motiverats med att kommersiella tv-aktörer är skyldiga att betala koncessionsavgift också för de inkomster som de får av reklam och sponsring. Statsrådet har dock enligt lagen rätt att av särskilda skäl bevilja bolaget rätt att sända sådan reklam i ett visst program. Statsrådet har årligen beviljat bolaget rätt att sända reklam i genomsnitt i samband med fem stora idrottsevenemang, t.ex. OS, världsmästerskap och europamästerskap. Rundradion Ab har inte själv sålt reklamtid

till dessa evenemang utan har konkurrensutsatt rätten att sälja reklamtid. Bolaget har fått in 6–10 milj. mk i intäkter av denna rätt till reklam.

2.1.12. *Oberoende innehållsproduktion*

Graden inhemsk produktion i tv-programutbudet är relativt hög i Finland. För Rundradion Ab:s del uppgick den 2000 till 53 %. Graden europeisk produktion utgjorde enligt televisionsdirektivet 80 % och andelen programutbud som köps av oberoende producenter 32 %. Inhemsk produktion utgjorde 59 % av MTV Ab:s programutbud 2000, europeisk produktion 63 % och program som köpts från oberoende produktionsbolag 28 %. För Oy Ruutunelonen Ab var motsvarande procenttal 23, 53 och 23.

I de framtida digitala tv-näten finns utöver ovan nämnda tv-bolag dessutom andra aktörer som också kommer att använda oberoende innehållsproducenters tjänster.

2.2. **Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet**

2.2.1. *Europeiska gemenskapens lagstiftning*

Direktivet om televisionsverksamhet

Televisionsdirektivet blev ett regelverk som är bindande för Finland i och med att avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, nedan *EES-avtalet*, trädde i kraft vid ingången av 1994. Televisionsdirektivet har preciserats och moderniserats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (97/36/EG) från 1997. Innehållet i den europeiska konventionen om television över gränserna (FördrS 87/1994), som Finland ratificerade den 18 augusti 1994, motsvarar televisionsdirektivet efter de ändringar och tillägg som gjorts i konventionen genom ett ändringsprotokoll (CM (98)93). Övervakningen av hur konventionen följs har dock inte uppdragits något av rådets organ.

Syftet med televisionsdirektivet är att främja spridningen av europeiska tv-program och uppkomsten av ett enhetligt europeiskt marknadsområde för tv-programtjänster. I

detta avseende harmoniserar televisionsdirektivet bl.a. bestämmelser som gäller reklam i tv-sändningar och programutbud.

Televisionsdirektivet är till karaktären ett s.k. minimidirektiv. Medlemsländerna kan meddela strängare bestämmelser om programverksamhet och reklam för sådana tv-bolag som omfattas av deras lagstiftningsbehörighet. Televisionsdirektivet är uppbyggt enligt principen om sändarland. Enligt den kan man inte utom i vissa särskilt bestämda undantagsfall i en annan medlemsstat ställa hinder för att sända vidare och ta emot programutbud, om det programutbud som sänds uppfyller bestämmelserna i hemlandet för det bolag som utövar televerksamhet och i televisionsdirektivet.

Enligt artikel 5 i televisionsdirektivet bör medlemsstaterna säkerställa att de som utövar televisionsverksamhet reserverar minst 10 % av sin sändningstid eller alternativt 10 % av budgeten för sitt programutbud för europeiska program som gjorts av oberoende producenter.

De centralaste artiklarna i televisionsdirektivet har i Finland verkställts genom följande författningar och bestämmelser:

Lagen om televisions- och radioverksamhet
Lagen om förvaltningsförfarande (598/1982)
21 § grundlagen
Läkemedelsverkets föreskrift 3/1997
4 kap. 8 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976)
5 kap. alkohollagen (1143/1994)
17 kap. 17 och 18 § lagen om ändring av strafflagen (563/1998)
11 kap. 18 § lagen om ändring av strafflagen (578/1995)
Lagen om ändring av radioansvarighetslagen (1148/1992)
2 § upphovsrättslagen (404/1961)
Förordningen om televisions- och radioverksamhet (14/1999)

Totalreformen av systemet för reglering av elektronisk kommunikation

Till den totalreform av kommunikationslagstiftningen som EG-kommissionen offent-

liggjorde den 12 juli 2000 hör följande direktivförslag:

1. förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet),

2. förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillträde och samtrafik med avseende på elektroniska kommunikationsnät och tillhörande apparatur (tillträdes- och samtrafikdirektivet),

3. förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet),

4. förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktivet om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter) samt

5. förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktivet om dataskydd och skydd av privatlivet inom elektronisk kommunikation).

Till totalreformen ansluter sig dessutom ett förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen.

I förslagen beaktas den snabba utvecklingen på marknaden, teknikens utveckling samt förändringar i användarnas behov. I förslagen beaktas dessutom konvergensen mellan av telekommunikation, televisions- och radioverksamhet samt datateknik.

Behandlingen av lagstiftningspaketet har framskridit snabbare än väntat i gemenskapens institutioner. Gemensam ståndpunkt inom rådet har nåtts om alla direktiv. Även den andra genomläsningen i Europaparlamentet har gjorts avseende fyra direktiv. Det förfaller sannolikt att dessa fyra direktiv blir godkända under Belgiens ordförandeskapsperiod. Tiden för den nationella verkställigheten av direktiven är 15 månader.

Europeiska gemenskapen och tv- och radiobolag inom allmännyttig verksamhet

Förhållandet mellan offentliga rundradiobolags finansiering och verksamhet och EG:s bestämmelser om konkurrens och statsstöd är fortfarande föremål för diskussioner trots att man försökte avgöra saken 1997 genom ett protokoll som kompletterar grundfördraget och fogades till Amsterdamfördraget. Enligt det ”skall bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen inte påverka medlemsstaternas behörighet att svara för finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst i den utsträckning som denna finansiering beviljas radio- och TV-organisationerna för att de skall utföra det uppdrag att verka i allmänhetens tjänst som har tilldelats dem, utformats och organiserats av varje medlemsstat och i den utsträckning som finansieringen inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som kan strida mot det gemensamma intresset, varvid kraven på att utföra uppdraget att verka i allmänhetens tjänst skall beaktas”. Trots protokollet har de flesta besvären över offentliga tv-bolags finansiering och verksamhet inte kunnat avgöras i kommissionen.

I besvär som anförts hos kommissionen är det i första hand en fråga om offentliga rundradiobolags verksamhet på reklammarknaden. Enligt klagandena snedvrids marknaden, eftersom delvis offentligt finansierade bolag kommer med i konkurrensen om reklampengarna. I andra hand är det fråga om de priser som betalats för rättigheterna att sända program och evenemang. Besvär har också anförts över de nya specialkanaler som grundats av offentliga rundradiobolag, men kommissionen har mycket snabbt kunna fatta beslut bl.a. om de besvär som gällt kanalerna BBC News 24 och Kinderkanal.

De äldsta besvären har redan över tio år varit under behandling i kommissionen. Kommissionen offentliggjorde hösten 2001 ett meddelande. Den önskar att meddelandet skall styra medlemsländerna då de gör upp bestämmelser som styr offentliga rundradiobolags finansiering och verksamhet. Kommissionen överlåter helt på medlemsstaterna att definiera rundradiobolagens uppgifter.

Kommissionen förutsätter dock att uppgifterna definieras klart i den nationella lagstiftningen och att ett organ som är oberoende av de aktuella bolagen övervakar att uppgifterna fullgörs. Kommissionen anser dock också att en allmän övergripande definition vore berättigad. Kommissionens återhållsamma linje vad innehållet beträffar leder till att man inte i meddelandet heller tar ställning till de priser som betalats för programmen.

I meddelandet föreslår kommissionen ett relativitetstest för att de störningar på marknaden som finansieringen av rundradiobolag eventuellt orsakar skall kunna analyseras. I relativitetstestet betonar kommissionen följande kriterier:

- den genomförda åtgärden är inte orimlig
- bidraget får inte påverka handelns utveckling på ett sätt som strider mot gemenskapens intressen
- bidraget överstiger inte de extra nettokostnader som orsakas av fullgörandet av skyldigheten att erbjuda allmännyttig verksamhet
- de prisnivåer som offentliga rundradiobolag tar ut på reklammarknaden får understiga marknadspriserna.

I kommissionens meddelande är det i första hand de problem som ansluter sig till det s.k. blandfinansieringssystemet som uppmärksammas. Mot bakgrunden av meddelandet verkar det system som tillämpas i Finland mycket oproblematiskt med tanke på gemenskapslagstiftningen.

2.2.2. *Internationell jämförelse*

Allmänt

De huvudsakliga sätten att finansiera allmännyttig televisionsverksamhet i medlemsstaterna inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, nedan *EU-länderna*, *EES-länderna*, är olika kombinationer av statsstöd, televisionsavgifter och tv-reklam. I analog televisionsverksamhet tas koncessionsavgift ut i de länder där det största public service-bolaget inte får inkomster av tv-reklam. Dessa länder är Finland, Sverige, Norge och Förenade konungariket.

I Europa används digitala markbundna tv-nät i Sverige, Förenade konungariket och Spanien. När det gäller digital televisions-

verksamhet har någon koncessionsavgiftspraxis ännu inte etablerats. T.ex. i Sverige och Förenade konungariket tas tills vidare inte ut några avgifter. Däremot planerar man att införa en koncessionsavgift på 3,5 % på Irland.

Sverige

I Sverige grundar sig televisions- och radioverksamheten på lagstiftning från 1996. Det finns tre public service-bolag: SVT (Sveriges Tv Ab) som utövar televisionsverksamhet på två analoga kanaler, SR (Sveriges Radio Ab) som utövar radioverksamhet och UR (Sveriges Utbildningsradio Ab) som utövar utbildningsprogramverksamhet. Kommersiell televisionsverksamhet i marknät utövas av bolaget TV4. Det finns också betydande kommersiella satellitkanaler i landet.

Allmännyttig verksamhet definieras inte i lagstiftningen, som däremot innehåller detaljerade bestämmelser om vad som får föreskrivas i koncessionerna. Alltså definieras allmännyttig verksamhet i koncessionerna för ovan nämnda bolag. Dessutom finns linjdragningar som styr verksamheten i parlamentariska kommittébetänkanden (senaste 2000:55), regeringens årliga förslag om höjningar av licensavgiften (senaste 4/2000) och i regeringens årliga beslut som gäller finansieringen av dessa bolag.

I det senaste kommittébetänkandet betonas att det i allmännyttig rundradioverksamhet är viktigt att precisera tjänstens innehåll. Till Internets roll som distributionskanal förhåller man sig så att Internet bör vara en av distributionskanalerna för public service-rundradiobolag. Tjänsterna bör dock grunda sig direkt på allmännyttig programverksamhet och inte vara fristående.

I Sverige deltar inte de kommersiella utövarna av televisionsverksamhet i finansieringen av allmännyttig televisionsverksamhet utan finansieringen av SVT är nästan helt beroende av televisionsavgifter. Kanalen TV 4, som är det enda kommersiella tv-bolaget som sänder i marknät, betalar koncessionsavgift för sin koncession till staten.

I Sverige är det markbundna rundradionätet, inklusive den digitala sändningsverksamheten, statligt monopol och verksamheten ut-

övas av ett statligt bolag, Teracom Ab, som lyder under kulturministeriet. Tidtabellerna för byggandet av digitala nät grundar sig på riksdagens beslut. Landets regering beviljar på basis av radio- och tv-lagen (Radio- och TV-lagen 1996:844) koncessioner för tv-programverksamhet i digitala marknät. För närvarande finns det inga särskilda koncessioner för kanalknippen.

Annan än tv-programverksamhet förekommer endast marginellt i digitala marknät i Sverige. Televerksamhet i digitala markbundna tv-nät regleras genom teletagen som har ändrats flera gånger efter 1993. T.ex. video-on-demand, dvs. att hushållen kan beställa ett visst tv-program via nätet är verksamhet som lyder under teletagen. Om man i ett digitalt markbundet tv-nät vill sända andra tjänster till allmänheten än programverksamhet eller teletjänster, måste tillstånd beviljas av Post- och telestyrelsen. Tillstånd beviljas på basis av ett allmänt ansökningsförfarande. Alla intresserade erbjuds en möjlighet att ansöka om tillstånd.

Norge

I lagen om radio- och televisionsverksamhet i Norge (Lov om kringkasting 1992 nr 127) föreskrivs att Norsk Rikskringkasting AS' (nedan NRK) uppgift är att bedriva allmännyttig rundradioverksamhet och annan anknyttande verksamhet. Begreppet beskrivs inte närmare i lagen och inte heller i den aktuella förordningen. NRK:s bestämmelser innehåller en tolkning av definitionen på allmännyttig verksamhet i lagen och samtidigt en detaljerad definition av uppgifter. Bolaget tillhandahåller programutbud på två analoga kanaler.

I Norge verkar det kommersiella TV2-bolaget. Dess verksamhet regleras genom koncessionsvillkor. Från ingången av 2003 kommer man att ta ut en koncessionsavgift till staten hos bolaget.

Danmark

I en ändring av den danska lagen om radio- och televisionsverksamhet från 2000 ändrades den tidigare definitionen på allmännyttig verksamhet. Enligt lagen bör den allmännyt-

tiga verksamheten som helhet betraktad trygga ett brett program- och serviceutbud som innehåller nyheter, information, utbildning, konst och underhållning via radio, tv, Internet eller liknande. Målet för utbudet bör vara kvalitet, jämlikhet och mångsidighet. Inom programverksamheten bör man särskilt uppmärksamma yttrandefrihet, inom informationsförmedlingen speciellt objektivitet och opartiskhet. I utsändningarna bör tillhandahållas väsentlig samhällsinformation och diskussion samt även uppmärksammas det danska språket och den danska kulturen.

I lagen konstateras att allmännyttig rundradioverksamhet bedrivs av DR (Danmarks Radio), som har två analoga kanaler samt i huvudsak av TV 2, som finansieras med reklam. Till helheten hör dessutom programverksamheten i en fjärde radiokanal och nyhetsverksamheten i en femte radiokanal.

I Danmark bedrivs kommersiell televisionverksamhet av TV Danmark.

Förenade konungariket

Egentliga public service-bolag är British Broadcasting Corporation (nedan BBC) och reklamfinansierade Channel 4. BBC:s verksamhet regleras genom en kunglig licens och genom ett avtal mellan statsmakten och bolaget. Gällande avtal täcker perioden 1996–2006. Bolaget Channel 4 är en offentlig stiftelse som grundades genom lag 1982. Bestämmelser om bolagets verksamhet ingår för närvarande i en lag från 1990 (Broadcasting Act). Lagen förutsätter att bolaget tillhandahåller allmännyttig verksamhet. Dessutom verkar public service-bolaget S4C främst på walesiska i Wales.

Kommunikationsrådet ITC (Independent TV Commission), som övervakar den privata tv-sektorn och BBC:s kommersiella verksamhet, har gjort ett sammandrag över BBC:s allmännyttiga verksamhet. Dessutom har myndigheterna gett så många allmännyttiga uppgifter åt den kommersiella sektorn (ITV-systemet, dvs. Channel 3, Channel 5) att kommunikationsrådet ITC anser att de också omfattas av den allmännyttiga verksamheten. Trots detta betalar denna kommersiella sektor höga koncessionsavgifter till staten.

Finansieringen av BBC består i huvudsak av tillståndsavgifter, men bolaget har också kommersiell verksamhet, bl.a. en avgiftsbelagd betal-tv-kanal, reklamfinansierade kanaler samt försäljning av programrättigheter. Channel 4 finansieras med reklam, men bolaget har genom lag garanterats en minimiinkomstnivå, om bolaget inte kan skaffa den finansiering som behövs för att det skall kunna bedriva allmännyttig verksamhet.

I Förenade konungariket grundar sig koncessionsavgiften på en anbudstävling och en fast avgift som varierar områdesvis.

I Förenade konungariket står två privata företag för de digitala sändningsnäten: Crown Castle (det allmännyttiga rundradiobolaget BBC:s tidigare nät som privatiserades 1997) och NTL (den statliga myndigheten ITC:s tidigare nät som privatiserades 1996).

Sändningsverksamheten i digitala markbundna tv-nät i Förenade konungariket regleras helt i rundradiolagen (Broadcasting Act 1996). Sändningsverksamheten delas in i två typer: digital programverksamhet (digital programme services) och digitala tilläggs-tjänster (digital additional services). Till programverksamheten hör anknytande tjänster (programme-related services). Av kanalknippenas hela kapacitet skall minst 90 % användas till programverksamhet. För tilläggs-tjänster blir då kvar 10 % av kapaciteten. Kommunikationsrådet ITC beviljar koncessioner för digital kommersiell sändningsverksamhet skilt för varje kanalknippe. ITC beviljar i specialfall även koncessioner för tilläggs-tjänster skilt för varje kanalknippe. För BBC har genom lagstiftningen reserverats ett eget kanalknippe.

Tyskland

I Tyskland varierar regleringen enligt sektor. Regleringen av televerksamhet sker på förbundsstatsnivå medan åter televisions- och radioverksamheten enligt tolkningen av grundlagen skall ordnas av delstaterna (Länder). Delstaterna kommer sinsemellan överens om frågor på riksnivå.

Huvudavtalet är delstaternas rundradioavtal som gäller både offentlig och kommersiell televisions- och radioverksamhet (Rundfunkstaatsvertrag 1991). Det finns separata avtal

mellan delstaterna för public service-rundradiobolaget ARD, som har två analoga kanaler, och ZDF, som verkar på en kanal, och för finansieringen av televisions- och radioverksamhet samt tv- och radioavgifter (tillståndsavgifter). Arte grundades genom ett avtal mellan Tyskland och Frankrike. I den nuvarande televisions- och radioverksamheten har både public service-bolag (ARD, ZDF och Arte) och kommersiella bolag en etablerad ställning.

I Tyskland verkar dessutom en stor mängd nationella kommersiella kanaler, varav de viktigaste är RTL, RTL 2, Sat 1, Pro Sieben och Kabel 1. Därtill finns det både satellit- och kabelkanaler i landet.

2.3. Bedömning av nuläget

2.3.1. Telemarknadslagets tillämpningsområde

Olika slags kommunikationsnät har i Finland av tradition reglerats på olika sätt beroende på om nätet används för målgruppskommunikation eller för masskommunikation. Tv- och radionät håller globalt på att överföras från analog till digital teknologi. Konvergensen, som i detta sammanhang avser olika näts förmåga att förmedla samma slags tjänster, gör tjänsterna neutrala vad distributionsvägen beträffar. Samma slags tjänster och samma innehåll kan förmedlas både i tv- och telenät. I och med att sätten att använda kommunikationsnäten närmar sig varandra måste man kritiskt granska uppdelningen i nät för målgruppskommunikation och masskommunikation i lagstiftningen. Det är inte längre motiverat att teleföretag och utövare av televisions- och radioverksamhet skall ha olika ställning och skyldigheter i lagstiftningen.

Den ställning som utövare av televisions- och radioverksamhet har i telemarknadslagets tillämpningsområde är ganska oklar enligt vad som beskrivs i punkt 2.1.1. På grund av att utövare av televisions- och radioverksamhet och teleföretag skall behandlas lika är det motiverat att tv- och radionät samt utövare av televisions- och radioverksamhet tas in i telemarknadslagets tillämpningsområde på ett tydligt och obestridligt sätt. De bör ålägg-

gas samma slags skyldigheter som traditionella telenät och teleföretag i den utsträckning som det tekniskt sett är möjligt.

2.3.2. Koncessionsberoende televerksamhet

På grund av att koncessionerna för digitala tv-nät och mobilnät regleras olika har koncessionshavare och nät olika ställning.

Kriterierna för beviljande av koncession enligt 7 § tv- och radiolagen grundar sig i huvudsak på en utvärdering av innehållet i programutbudet och koncessionen är sålunda till sin karaktär främst en programkoncession. Koncessionen innehåller emellertid också tillstånd att bygga, upprätthålla och använda ett telenät som fungerar med radiovågor som utbreder sig fritt. Erhållandet av den nätkoncession som ingår i programkoncessionen förutsätter att sökanden uppfyller villkoren för innehållet i det program som tillhandahålls. Nätkoncession kan i praktiken inte beviljas ett sådant teleföretag som inte samtidigt är utövare av programverksamhet. En mobilkoncession innehåller inte samma slags begränsningar. Tv- och radiokoncessionen grundar sig på statsrådets ändamålsenlighetsprövning. Mobilkoncessionen är beroende av rättsprövning.

På ovan beskrivna sätt kommer skillnaden mellan tv- och radionät och andra telenät att minska och delvis helt försvinna till följd av digitaliseringen och konvergensen. Digitala tv- och radionät kan användas också till att tillhandahålla andra teletjänster än tv- och radioprogram. Via nät kan man i princip överföra vilken information som helst som gjorts i digital form, t.ex. video, röst, bild, text eller datorprogram. Också i andra än tv- och radionät kan man på motsvarande sätt överföra tv- och radioprogram i digital form. Koncessionsvillkoren är i fråga om dessa nät dock mycket olika. I och med att näten i fråga om både verksamhet och användningssätt närmar sig varandra finns det inte längre några grunder för att koncessionerna skall regleras olika.

Genom att regleringen av nät görs enhetlig, ställs nät och företag som tillhandahåller nättjänster i samma ställning.

2.3.3. *Skyldigheten enligt telemarknads- lagen att upplåta telenät och annan egendom*

I Finland har telemarknaden också i en global jämförelse upplåtits exceptionellt effektivt för konkurrens. Främjandet av konkurrensen på telemarknaden är en faktor som har påverkat Finlands utveckling till ett betydande informationssamhälle. Olika skyldigheter att upplåta egendom har haft en central betydelse vid hävandet av de konkurrensbegränsningar som telenäten orsakar. Teleföretagen har i lagstiftningen ålagts många skyldigheter att till ett rimligt pris upplåta sin specialegendom åt andra teleföretag. Målet med upplåtelseskyldigheterna är att göra det lättare för nya teleföretag att komma in på marknaden och att öka konkurrensen.

På grund av att utövare av televisions- och radioverksamhet och teleföretag skall behandlas lika är det motiverat att även tv- och radionät samt utövare av televisions- och radioverksamhet tas in i telemarknadslagens tillämpningsområde på ett tydligt och obestridligt sätt. Även om vissa skyldigheter enligt telemarknadslagen som gäller upplåtelse av egendom har utvidgats genom koncessionsbestämmelser så att de också gäller digitala tv- och radionät är arrangemanget inte tillfredsställande.

Ägare och innehavare till tv- och radionät bör för likställdhetens skull åläggas likadana skyldigheter att hyra ut nät som ägare och innehavare till traditionella telenät.

2.3.4. *Sammankoppling av telenät*

Bestämmelserna i telemarknadslagen som gäller sammankoppling av telenät har gjorts för telefonnät. Typiskt för telefonnät är att näten är dubbelriktade och att kommunikationen i telefonnäten sker från punkt till punkt mellan vissa bestämda abonnemang. Syftet med bestämmelserna är nära förknipat med telefonnät, deras verksamhet och säkerställandet av deras användbarhet.

Enligt förslaget skall telemarknadslagen, vars rubrik ändras till kommunikationsmarknadslagen, tillämpas med avvikelse från tidigare förutom på telefonnät också på digitala

markbundna tv- och radionät samt kabel-tv-nät.

Typiskt för markbundna tv- och radionät är att de är enkelriktade och att programutbudet sänds till en stor, på förhand obestämd grupp av mottagare. Med enkelriktat kommunikationsnät avses att kommunikationen löper endast från sändare till mottagare i nätet. Det finns ingen s.k. returkanal i nätet. Markbundna tv- och radionät som används till masskommunikation avviker till dessa delar väsentligt från telefonnät som används till dubbelriktad målgruppkommunikation. Det är sålunda i allmänhet inte praktiskt möjligt att koppla samman nät eller tjänster i markbundna tv- och radionät.

Kabel-tv-nät är i regel på samma sätt som markbundna tv- och radionät enkelriktade masskommunikationsnät. Den tekniska utvecklingen har dock bidragit till att en del av kabel-tv-näten för närvarande är dubbelriktade. I dubbelriktade kabel-tv-nät gör returkanalen det möjligt att tillhandahålla t.ex. Internetanslutningar.

Kunder i kabel-tv-nät har hittills inte fritt kunnat välja Internetleverantör i kabelnätet. Rättigheten för användarna i kabel-tv-nät att fritt välja Internetleverantör kan främjas genom att sammankopplingsbestämmelserna i telemarknadslagen tillämpas på dubbelriktade kabel-tv-nät.

Om avgifter som tas ut för sammankoppling föreskrivs i trafikministeriets beslut 1393/1997 vilket nämns ovan och gäller sammankoppling. Avgifterna skall enligt bestämmelsen vara offentliga, tillräckligt specificerade och stå i rimlig proportion till prestationskostnaderna, om det kabelnätföretag som är sammankopplingsskyldigt har betydande marknadsinflytande. Om grunderna för enskildas och samfunds rättigheter och skyldigheter skall enligt den nya grundlagen, som trädde i kraft i mars 2000, föreskrivas genom lag. Vid kommunikationsministeriets pågående totalreform av kommunikationslagstiftningen, och i andra skedet av reformen har man bl.a. för avsikt att sörja för att denna bestämmelse lyfts till författningsnivå enligt vad som förutsätts i den nya grundlagen.

2.3.5. *Allmännyttig televisions- och radioverksamhet*

Rundradion Ab:s ställning som bolag som bedriver allmännyttig verksamhet är stabil. Man har genom olika undersökningar konstaterat att programutbudet väckt allt större uppskattning under de senaste åren. Enligt en publikrapport som Rundradion Ab lät göra 2000 är 90 % av befolkningen över 15 år minst ganska nöjda med bolagets programutbud. Principen om lika behandling måste förverkligas både regionalt och i fråga om innehållet. Olika mottagargrupper har olika förväntningar och dessa måste Rundradion Ab infria.

Bland de olika typerna av programutbud kan bl.a. nämnas kultur- och konstprogram, andaktsprogram, barn- och utbildningsprogram, sport, nyheter och populärkultur. Rundradion Ab har genom lag getts i uppgift att nå ut till hela allmänheten, inklusive olika minoriteter. Rundradion Ab tillhandahåller regelbunden, relativt omfattande service för den svenskspråkiga befolkningen i Finland. Rundradion Ab har fortgående utökat programutbudet också på andra nationella minoritetsspråk (bl.a. samiska, romani, ryska och teckenspråk).

De kommersiella tv-bolagen har föreslagit att definitionen av allmännyttig verksamhet bör preciseras och att Rundradion Ab bör inrikta sin programverksamhet på just detta exakta och mätbara område inom allmännyttig verksamhet. De kommersiella bolagen anser det vara ett problem att även om Rundradion Ab har anvisats något mera omfattande uppgifter än de kommersiella tv-bolagen, använder Rundradion Ab en stor del av sina resurser just till att framställa ett heltäckande serviceutbud. Enligt de kommersiella bolagen konkurrerar Rundradion Ab således om samma programinnehåll med de kommersiella aktörerna. De kommersiella tv-bolagen anser dessutom att också de har ålagts allmännyttiga uppgifter i koncessionerna, t.ex. skyldigheter att synas i hela landet, att beakta kommunikations- och kulturpolitiska synpunkter och att ha beredskap för undantagsförhållanden. De kommersiella bolagen får ingen kompensation för dessa.

Den allmännyttiga verksamheten kan be-

dömas vara en stark och levande tradition som är stadd i utveckling och har en stark ställning i både en konvergerande och marknadsbaserad framtidsvärld. Internationellt märker man att tv- och radiobolag som bedriver allmännyttig verksamhet tack vare de möjligheter som digitaliseringen ger håller på att utöka sin verksamhet till nya tjänster, t.ex. Internet, samt till en allt mångsidigare serviceverksamhet för olika mottagargrupper, t.ex. språkliga minoriteter, barn, kultur- och konstpublik samt till olika programteman, t.ex. dokumentärer, politiska program, nationell nyhetsverksamhet och utbildningsprogram. Samtidigt utgör den allmännyttiga televisions- och radioverksamheten ett allt bättre verksamhetsfält för oberoende producenter som vill tillhandahålla program också för dessa mottagargrupper och om teman som mera sällan tas upp i kommersiell programverksamhet.

2.3.6. *Finansieringen av Rundradion Ab*

I det finländska samhället har man allmänt ansett att det i Finland är ändamålsenligt att upprätthålla en institution som Rundradion Ab, som på icke-kommersiell grund betjänar alla medborgare inklusive minoritetsgrupperna. Enligt punkt 2.1.9 finansieras Rundradion Ab:s verksamhet i huvudsak med de televisionsavgifter och koncessionsavgifter som samlats in till statens televisions- och radiofonden.

I Finland har man, i likhet med i de flesta andra västeuropeiska länderna, valt en televisionsavgift som tas ut hos medborgarna som huvudsaklig finansieringsform för innehållet i den allmännyttiga verksamheten. Det finns också alternativa lösningar för finansieringen av Rundradion Ab, t.ex. finansiering direkt ur statsbudgeten eller en omfattande användning av reklaminkomster. Regeringen anser dock att televisionsavgiften fortfarande utgör en bra grund för finansieringen av Rundradion Ab och föreslår inga ändringar i detta. Inga ändringar i lagstiftningen föreslås heller vad gäller förvaltningen av Rundradion Ab eller höjningarna av televisionsavgifterna.

Sålunda kommer Rundradion Ab även i fortsättningen att självständigt sörja för sin egen utvecklingsverksamhet. Beslut om höj-

ning av televisionsavgiften fattas av statsrådet. Det är dock motiverat att ta upp televisionsavgiften i detta sammanhang, eftersom den föreslagna koncessionsavgiftslösningen och omständigheter som ansluter sig till televisionsavgiften och bolagets interna utveckling påverkar Rundradion Ab:s ekonomi och bolagets möjligheter att sörja för sina lagstadgade uppgifter under kommande år.

Televisionsavgift

Grunden för finansieringen av Rundradion Ab (över 80 % av intäkterna) utgörs alltså av intäkter som med stöd av lagen tas ut i form av televisionsavgifter. Enligt lagstiftningen om televisions- och radioverksamhet är det kommunikationsministeriets skyldighet att beakta verksamhetsbetingelserna för allmännyttig rundradioverksamhet enligt 7 § lagen om Rundradion Ab då det utvecklar annan rundradioverksamhet. Enligt 6 § lagen om statens televisions- och radiofond skall statsrådet beakta Rundradion Ab:s möjligheter att sköta sina lagstadgade uppgifter som gäller allmän verksamhet, konkurrensläget i branschen samt den allmänna ekonomiska utvecklingen då televisionsavgiften fastställs. Den föreslagna sänkningen av nivån på koncessionsavgifterna förutsätter att finansieringen av Rundradion Ab ändras inom den närmaste framtiden.

Då man jämför hur televisionsavgifterna och priserna på tidningsprenumerationer har utvecklats kan man konstatera att prenumerationspriserna har ökat snabbare än televisionsavgifterna. Televisionsavgifterna har höjts ganska sällan i Finland, senast i början av juli 2000. Föregående egentliga höjning gjordes 1991.

I en internationell jämförelse är televisionsavgiften relativt låg i Finland. I många länder, t.ex. i vissa nordiska länder och i Förenade konungariket är det praxis att televisionsavgiften höjs varje år. Regeringen i Förenade konungariket har fattat ett bindande långfristigt beslut om kommande koncessionsavgiftshöjningar. Grunderna för höjningen är i huvudsak ett försämrat penningvärde och behov av att utveckla verksamheten, t.ex. digitalisering.

En arbetsgrupp som utrett hur verksam-

hetsbetingelserna för televisionsverksamheten kan förbättras har i sin rapport (kommunikationsministeriets publikationer 29/2001) ansett att det är motiverat att televisionsavgiften, som utgör grunden för finansieringen av Rundradion Ab, i fortsättningen justeras regelbundet. Arbetsgruppen motiverar detta med lagstiftningsmässiga skyldigheter samt ett brett utbud av heltäckande televisions- och radiotjänster, vilka även innehåller nya slags innehållstjänster. Rundradion Ab har givetvis också ett behov av en långfristig planering av sina funktioner. Arbetsgruppen föreslår att systemet med televisionsavgifter revideras så, att avgiften justeras årligen från 2004. I den justering som görs 2004 bör beaktas kostnaderna för utvecklandet av innehållstjänster och den inflationsutveckling som skett sedan föregående höjning av televisionsavgiften. I syfte att täcka kostnaderna för överlappande analoga och digitala sändningar och utveckla innehållstjänster skall televisionsavgiften från ingången av 2005 årligen höjas med 1 % så att den motsvarar inflationen. Denna ökning på en procent bevaras tills den överlappande analoga och digitala sändningsverksamheten kan avslutas. Ändringen av televisionsavgiften från och med 2004 i enlighet med arbetsgruppens förslag skulle ge en möjlighet till en balanserad utveckling av verksamhetsförutsättningarna för televisionsverksamheten att betala koncessionsavgift

Utvecklingen i fråga om reklamens omsättning påverkar inflödet av koncessionsavgifter. Den senaste utvecklingen inom tv-reklamen har varit mycket sämre än man trodde på 1990-talet. T.ex. 1995 presenterades kalkyler enligt vilka tv-reklamen i Finland kunde nå en omsättning på två miljarder på några år, varvid andelen mediereklam då skulle vara ca 30 %. Det markbelopp som används till tv-reklam 2000 var knappt 1,3 mrd. mk och dess andel av mediereklamen något över 19 %. Utgående från detta kan man uppskatta att koncessionsavgiftsprocentsen enligt gällande lag är för hög i proportion till den kommersiella televisionsverksamhetens nuvarande bärkraft.

Situationen för koncessionsavgifterna är problematisk också så till vida att förändringen inom branschen håller på att leda till en situation där alla distributionstekniker bör behandlas på lika villkor. För närvarande betalas koncessionsavgift endast av aktörer som använder distributionsteknik i marknät, medan koncessionsavgift inte betalas för distribution via kabel och satellit eller av telebranschen. En utvidgning av koncessionsavgiften så att den gäller alla aktörer och distributionstekniker är inte en åtgärd som i detta skede främjar informationssamhällets utveckling.

De kommersiella tv-bolagen har föreslagit att koncessionsavgiften slopas. Bolagen motiverar detta bl.a. med att koncessionsavgiften snedvrider konkurrensen mellan Rundradion Ab och de kommersiella bolagen och strider mot EU:s teknologineutralitetsprincip. Den äventyrar enligt de kommersiella bolagen också inledandet av digitala sändningar. Detta beror på att inledandet av verksamheten kräver investeringar, att sändningskostnaderna är höga och att inkomsterna från de digitala sändningarna samtidigt är som lägst. Även Konkurrensverket föreslog 1996 att koncessionsavgiften slopas.

Så som konstaterades i punkt 2.2.2 vid granskningen av den internationella utvecklingen tas koncessionsavgifter eller motsvarande avgifter på området för television i EU-länderna ut för reklamfinansierad televisionsverksamhet i marknät förutom i Finland i Förenade konungariket och Sverige samt för betal-tv-verksamhet i Grekland. Koncessionsavgift införs 2003 även i EES-landet Norge. I alla de länder där en avgift tas ut är motiveringen för den praxis som tillämpas mycket likriktad tankemässigt. Avtal om hur de radiofrekvenser som behövs i verksamheten skall fördelas ingås internationellt. Frekvenser har traditionellt ansetts vara en naturresurs som varje stat förfogar över. Det har berott på varje lands egna beslut hur denna naturresurs har använts och vilken sorts ersättning varje stat eventuellt anser vara den rätta för den kommersiella användningen av de frekvenser de innehar. Alternativet till en avgift av koncessionsavgiftstyp som antingen betalas direkt till staten eller till en särskild fond är en finansieringsmodell för bolag som

bedriver allmännyttig verksamhet. Denna används i många länder och bygger på olika kombinationer av direkta stöd från staten, televisionsavgift och tv-reklam.

Då man granskar de branscher som konvergerar i EU-länderna och i synnerhet de nya generationerna av mobilteleapparater och televisionsverksamhet, kan man märka att många stater tar ut koncessions- och frekvensavgifter på olika sätt. Saken har under den senaste tiden förekommit i den europeiska debatten främst på grund av auktionerna för frekvenser för televerksamhet. I Förenade konungariket och Tyskland såldes tredje generationens mobiltelefonfrekvenser till ett särskilt högt pris. Auktionerna ledde till bekymmer för hela branschens framtid och konkurrenskraft i Europa. I Finland har inte använts auktionsförfarande vid utdelningen av frekvenser.

2.3.8. *Reklam på Rundradion Ab:s kanaler*

Enligt gällande lagstiftning finansieras Rundradion Ab:s verksamhet i huvudsak med televisionsavgifter och koncessionsavgifter. Enligt lagen om Rundradion Ab får bolaget inte sända reklam på sina tv- eller radiokanaler. Bolaget får inte heller producera sponsrade program. Förbuden är motiverade också av det skälet att kommersiella tv-aktörer är skyldiga att betala koncessionsavgift även för de inkomster som de får av sponsring. Statsrådet har dock enligt lag rätt att av särskilda skäl bevilja bolaget rätt att sända sådan reklam i samband med särskilda program.

Man kan anta att inkomster på 10 milj. mk inte har någon större ekonomisk betydelse för Rundradion Ab. Däremot kan det på en principiell nivå med hänsyn till konkurrensläget anses vara ett betydande undantag att tillåta reklam.

2.3.9. *Systemet för främjande av innehållsproduktion*

Digital innehållsproduktion måste främjas i alla olika former. Denna proposition har dock koncentrerats främst på en granskning av tv-branschen. Regeringen anser att det

ekonomiskt starka kommunikationsområdet utgör en naturlig grund också för produktionen av ett högklassigt innehåll. Utgångspunkten är att den digitala televisionens publik skall tillhandahållas en högklassig innehållsproduktion. Det är klart att tv-branschen inte kan finansiera hela den digitala innehållsproduktionen. Det kräver både ekonomiska resurser och nya slags innovationer, och därför måste ett mera omfattande finansieringssystem sannolikt utvecklas. Som bäst dryftas på många håll hur innehållsproduktionen kan främjas. Denna proposition strävar dock efter att för sin del främja innehållsproduktionen genom att ge en signal om att oberoende produktion behövs samt genom att i övrigt främja verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Det huvudsakliga målet för propositionen är att främja informationssamhällets utveckling och yttrandefriheten. Ett särskilt mål är att säkerställa ett jämlikt utbud av informationssamhällets tjänster regionalt och mellan olika befolkningsgrupper i synnerhet med hjälp av digitala tv-nät. Utvecklingen i informationssamhället har en central betydelse för samhället bl.a. vid förnyandet av ekonomin i den samhälleliga och övriga nätverksbildningen, vid stärkandet av innehållsindustrin och effektiveringen av offentliga tjänster. Enligt regeringsprogrammet skall Finland vara en av de främsta nationerna i sin teknologipolitik och när det gäller att skapa ett människovänligt och hållbart informationssamhälle. Detta innebär till exempel att elektroniska tjänster och kultur- och kunskapsinnehåll utvecklas så att alla människor lätt och tryggt kan använda dem med hjälp av såväl mikrodatorer, digital television som mobilteleapparater.

Utvecklandet av digital-tv skall ses som en del av arbetet för att utveckla informationssamhället och yttrandefriheten. Som bäst skapas ett serviceunderlag för digital-tv som är avsett för hushåll och som då det utvecklas kommer att möjliggöra användningen av

både tv och interaktiva Internet- och mobil-tjänster. Målet är att på många nivåer tillhandahålla konsumenterna allt bättre och mångsidigare tjänster och sålunda ta ett avgörande steg för att föra in informationssamhället i medborgarnas vardagsliv. Digital-tv sänker också tröskeln för sådana konsumenter som inte använder andra terminaler att börja använda sig av tjänsterna i informationssamhället.

Ett annat mål är att skapa allt bättre förutsättningar för kommunikationsteknologins utveckling. Konvergensen innebär att samma eller liknande innehåll småningom kan distribueras och användas jämsides med hjälp av olika distributionsvägar. På kommunikationsmarknaden uppstår ett nytt slags konkurrensläge som man tror skall gynna konsumenterna. På den nya marknaden öppnas nya möjligheter för nätaffärsverksamhet och innovationer. Konvergensen kommer dock i ett större perspektiv att förverkligas först då all verksamhet sker i digital miljö. Målet är att kommunikationslagstiftningen skall revideras så att alla kommunikationsnät behandlas neutralt på lagnivå vad teknologin beträffar.

Ett tredje mål är att främja en högklassig innehållsproduktion. Innehållet kommer i sista hand att avgöra hur populära de kommunikationstjänster som bjuds ut kommer att bli bland konsumenterna. Stödandet av en oberoende innehållsproduktion främjar även yttrandefriheten. I detta sammanhang föreslås att innehållsproduktionen understöds åtminstone på två sätt. Å ena sidan vill man skapa förutsättningar för en ekonomiskt sund tv-bransch som också gynnar den oberoende programproduktionens utveckling. Å andra sidan föreslås att de kvoter som enligt lag skall reserveras för program som producerats av oberoende producenter skall höjas.

Ett fjärde mål är att främja verksamhetsbetingelserna för hela tv-branschen. Televisionen är en central informationskanal i det finländska samhället. I dagens läge erbjuds konsumenterna internationellt sett högklassiga tv-tjänster. Det är viktigt att även i framtiden skapa sådana verksamhetsbetingelser för verksamheten att det också då omständigheterna förändras kan förbli så inom ramen för de möjligheter som den moderna teknologin

medger. Verksamhetsbetingelserna har granskats både ur Rundradion Ab:s och de kommersiella tv-aktörernas perspektiv. För att ett pluralistiskt kommunikationslandskap skall kunna bevaras krävs många aktörer. Olika slag av programutbud bidrar till en sund konkurrens som bäst garanterar konsumenterna högklassiga kommunikationstjänster.

I propositionen kommer tryggheten av den allmännyttiga verksamhetens ställning på en viktig plats. På grund av helhetsutvecklingen skall man även fästa uppmärksamhet vid den kommersiella televisionsverksamhetens ekonomi. De lösningar som föreslås i syfte att utveckla branschen bör vara motiverade också ur konsumentens synvinkel. Oskäligen kostnader överförs inte på konsumenten, utan propositionen bygger på flera olika finansieringselement.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. *Utvidgande av telemarknadslagens tillämpningsområde*

Avgränsningar av lagens nya tillämpningsområde

I 3 § 3 mom. 2 punkten, som gäller lagens tillämpningsområde, stryks hänvisningen till rundradiosändningsverksamhet. Genom hänvisningen har man ställt utöandet av televisions- och radioverksamhet i markbundna tv- och radionät samt via satellit utanför telemarknadslagens tillämpningsområde. Televisions- och radioverksamhet utövas förutom i markbundna tv- och radionät och via satellit även i kabel-tv-nät. Kabel-tv-nätets ställning inom telemarknadslagens tillämpningsområde är i någon mån oklar liksom konstateras ovan i punkt 2.1.1 i allmänna motiveringen.

Utöver ovan nämnda ändring föreslås till 3 § 3 mom. som gäller lagens tillämpningsområde bli fogat en ny 6 punkt, enligt vilken lagen inte gäller analoga markbundna tv- och radionät bortsett från vissa undantag som beskrivs nedan. Dessutom föreslås i 3 mom. en ny 7 punkt, enligt vilken lagen inte gäller sändning eller tillhandahållande av tv-programutbud via satellit.

Efter de föreslagna ändringarna tillämpas

lagen på all televisions- och radioverksamhet som utövas i digitala markbundna tv- och radionät. Lagen tillämpas däremot i regel inte på televisions- och radioverksamhet som utövas i analoga markbundna tv- och radionät. Det föreslås att analoga tv- och radionät ställs utanför lagens allmänna tillämpningsområde, eftersom regleringen av verksamheten inte längre är av någon väsentlig betydelse för marknaden i och med att digitaliseringen och konvergensen ökar. Betydelsen av analoga tv- och radionät vid förmedlingen av andra elektroniska kommunikationstjänster än traditionella programtjänster är i praktiken mycket liten.

Vissa bestämmelser i lagen tillämpas dock även på analog televisions- och radioverksamhet i marknät. Kommunikationsministeriet kan enligt förslaget bestämma att ett telenätföretag som tillhandahåller ett analogt markbundet tv- och radionät är ett teleföretag med betydande marknadsinflytande. Den avgift som tas ut för användningen av ett sådant företags nät kan uppskattas på grundval av den nya 8 punkten i 18 § 3 mom. telemarknadslagen. Den avgift som tas ut för användningen av nätet bör enligt 18 § 3 mom. 8 punkten vara rättvis och rimlig med hänsyn till de kostnader som orsakats av framställandet av prestationen.

Ägaren eller innehavaren till ett analogt nät har alltså ingen lagenlig skyldighet att upplåta sitt nät för ett annat teleföretag. Om ett företag med betydande marknadsinflytande som verkar i ett analogt tv- och radionät dock på grundval av en frivillig överenskommelse upplåter sitt nät för ett annat teleföretag, regleras det pris som kan tas ut för upplåtelsen på ovan nämnda sätt.

Vad gäller analoga tv- och radionät håller man sig på miniminivå i regleringen, eftersom det inte finns behov av någon längre gående reglering. Bestämmelsen tillämpas i praktiken på Digita Ab, som är det enda företag som äger ett riksomfattande analogt tv- och radionät i Finland.

Lagen tillämpas på alla kabel-tv-nät oberoende av om det är analogt eller digitalt innehåll som förmedlas i dem. Vad gäller kabel-tv-nät har indelningen i digitala och analoga nät inte någon praktisk betydelse av tekniska skäl. Oftast kan man redan nu förmedla såväl

digitalt som analogt material i kabel-tv-nät. Det är sålunda inte meningsfullt att på regleringsnivå dela in kabel-tv-nät i digitala och analoga nät, vilket föreslås i fråga om markbundna tv- och radionät.

Lagen tillämpas inte heller efter de föreslagna ändringarna på televisions- och radioverksamhet via satellit. Sändning och tillhandahållande av tv- och radioprogram via satellit förekommer i mycket liten utsträckning i Finland jämfört med andra distributionsvägar för tv- och radioprogram. Skyldigheterna i telemarknadslagen gäller i huvudsak nätföretag. Finländska företag varken äger eller förvaltar tills vidare satelliter eller frekvenser för satelliter. Skyldigheterna i telemarknadslagen skulle inte ha någon praktisk betydelse för televisions- och radioverksamhet som utövas via satellit i Finland. I det första skedet av totalreformen finns sålunda inget särskilt behov av reglering av televisions- och radioverksamhet via satellit. I totalreformens andra skede kan det bli nödvändigt att på nytt överväga ett undantag för satellitverksamhet.

Skyldigheter för telenätföretag som verkar i tv- och radionät

Utvidgningen av lagens tillämpningsområde påverkar ställningen för ägare och innehavare till markbundna digitala tv- och radionät samt kabel-tv-nät så att deras verksamhet kommer att beröras av flera nya skyldigheter.

Ett företag som äger ett markbundet digitalt tv- och radionät eller ett kabel-tv-nät eller besitter det på någon annan grund och erbjuder det för tillhandahållande av teletjänster är enligt propositionen ett sådant telenätföretag som avses i kommunikationsmarknadslagen. Tillhandahållandet av telenättjänster är ett exempel på verksamhet i vilken en radiosändare vid en sändarstation i ett digitalt markbundet tv-nät, utrustning som används vid ihopsättandet av ett kanalknippe eller någon annan del av ett tv- och radionät erbjuds för tillhandahållande av teletjänster.

Telenättjänster i digitala markbundna tv- och radionät tillhandahålls alltså av Digita Ab, som äger ett nät, samt av nya nätkoncessionshavare, som förvaltar kanalknippen. I praktiken tillhandahåller Digita Ab telenättjänster för innehavare av kanalknippen. In-

nehavarna av kanalknippen tillhandahåller i sin tur telenättjänster bl.a. för teletjänstföretag som fått programkoncession enligt tv- och radiolagen. Liksom i traditionell televerksamhet kan samma företag på samma gång vara både telenätföretag och teletjänstföretag. Ett teleföretag i dubbelroll skall på det sätt som avses i 6 kap. telemarknadslagen särredovisa utbudet av telenättjänster skilt från utbudet av teletjänster.

Ett digitalt markbundet tv- och radionät kan bestå av flera programöverföringsnät och radiosändare. I ett sådant nät kan, på samma sätt som i ett traditionellt telenät, sålunda finnas flera telenätföretag som sinsemellan konkurrerar om att tillhandahålla det nät som behövs för att förmedla teletjänster. På samma sätt som i mobilnät kan ett digitalt markbundet tv- och radionät i själva verket vara en helhet som består av nät och utrustning som ägs av flera företag.

I ett kabel-tv-nät är ett telenätföretag en kabelnätägare eller kabelnätinnehavare som tillhandahåller ett nät t.ex. för distribution av programutbud. Företag som verkar i kabel-tv-nät verkar under nuvarande förhållanden i regel i en dubbelroll, dvs. tillhandahåller både telenättjänster och teletjänster.

Ett telenätföretags centralaste skyldighet enligt gällande lag är skyldigheten enligt 15 § 1 mom. 2 punkten telemarknadslagen att upplåta sitt nät för teletjänstföretag, dvs. abonnentförbindelser och fasta förbindelser samt ledig förmedlingsförmåga i en abonnentförbindelse. Tv- och radionät är i egenskap av nät avsedda för masskommunikation i sitt nuvarande tekniska utvecklingsskede konstruerade på annat sätt än traditionella telenät för målkommunikation. Tekniskt sett är det i någon mån oklart om det i tv- och radionät för masskommunikation finns t.ex. sådan abonnentförbindelse eller fast förbindelse som avses i 15 § 1 mom. 2 punkten telemarknadslagen. Beroende på att masskommunikationsnät har andra tekniska egenskaper kan sannolikt inte alla skyldigheter för telenätföretag enligt telemarknadslagen tillämpas på utövare av televisions- och radioverksamhet. Att utsträcka den nuvarande regleringen till tv- och radionät kan leda till svåra tolkningsproblem. För att säkerställa en klar reglering och en rättvis behandling av te-

lenätföretag föreslås att i lagen tas in en uttrycklig bestämmelse om skyldigheten att upplåta ett digitalt markbundet tv- och radionät samt en programkanal i ett kabel-tv-nät. Innehållet i upplåtelseskyldigheten behandlas närmare nedan.

Telenätföretag är i enlighet med 8 § 2 mom. 4 punkten telemarknadslagen också skyldiga att hyra ut en ledig del i en kabelkanal som byggts för utövande av televerksamhet samt en ledig antenntillsättning i en radiomast som hör till det allmänna telenätet till andra teleföretag, i synnerhet till andra telenätföretag. Denna skyldighet kan utan problem tillämpas på digitala markbundna tv- och radionät.

Bland de övriga nya skyldigheterna för telenätföretag som verkar i digitala markbundna tv- och radionät eller kabel-tv-nät kan nämnas skyldigheten att sörja för att användarna har möjligheter till telekommunikation (8 § 2 mom. 1 punkten), skyldigheten att säkra en störningsfri verksamhet under undantagsförhållanden (8 § 2 mom. 1 punkten) samt skyldigheten att särredovisa utbudet av teletjänster skilt från utbudet av telenättjänster och företagets övriga affärsverksamhet (20 § 1 punkten). Ett telenätföretag som verkar i ett tv- och radionät svarar även för telenätets säkerhet och för att telenätet uppfyller vissa tekniska krav (12 § 1 mom. och 13 §).

I telemarknadslagen finns en mängd skyldigheter som av tekniska skäl, främst på grund av att tv- och radionät är enkelriktade, inte kan tillämpas på teleföretag som verkar i markbundna tv- och radionät eller som vid tillämpningen kan leda till svåra tolkningsproblem vad tekniken beträffar. En sådan skyldighet är teleföretagens sammankopplingskyldighet, som på grund av detta uttryckligen föreslås bli struken i fråga om markbundna tv- och radionät. Sammankopplingskyldigheten tillämpas dock på telenätföretag som verkar i kabel-tv-nät. Frågan behandlas närmare i punkt 3.2.4.

På grund av syftet med masskommunikationsnät har inte heller telenätföretags skyldighet att utrusta sina telenät så att teleavlyssning och teleövervakning enligt tvångsmedelslagen (450/1987) är möjlig (8 § 2 mom. 3 a punkten telemarknadslagen) för närvarande någon praktisk betydelse för

markbundna tv- och radionät. Det föreslås dock inte att skyldigheten skall uteslutas, eftersom den tekniska utvecklingen till dessa delar kan ändra konstruktionen av markbundna tv- och radionät och deras syfte under den tid som lagen är i kraft.

Tillämpningen av bestämmelserna om teleavlyssning och teleövervakning har inte heller någon praktisk betydelse för kabel-tv-nät, om kabelnätet är enkelriktat. I dubbelriktade kabel-tv-nät förmedlas oftast Internettjänster på returkanalen. Internettjänster hör inte på grund av de skäl som anges i punkt 2.1.1 till telemarknadslagens tillämpningsområde. På grund av undantaget i fråga om Internettjänster kan inte heller bestämmelserna om teleavlyssning och teleövervakning i regel tillämpas på dubbelriktade kabel-tv-nät. Det föreslås dock inte att skyldigheten skall uteslutas, eftersom den tekniska utvecklingen till dessa delar kan ändra kabel-tv-nätens konstruktion och syfte under den tid som lagen är i kraft.

Rättigheter och skyldigheter för teletjänstföretag som verkar i tv- och radionät

Liksom konstateras i punkt 2.1.1 i motiveringen delas teleföretagen i telemarknadslagen in i telenätföretag och teletjänstföretag. Skyldigheterna i telemarknadslagen gäller i praktiken nästan uteslutande telenätföretag. Med hänsyn till tryggheten av konkurrensen är telenätföretagens främsta skyldighet att upplåta ett ledigt nät. Teletjänstföretagens viktigaste rättighet är på motsvarande sätt rättigheten att kräva tillgång till ett nät som ett telenätföretag äger eller besitter. Begreppet teletjänstföretag är nödvändigt i lagen därför att en konkretisering av telenätföretags skyldigheter förutsätter att man definierar innehavaren av motsvarande rättighet.

Efter de föreslagna ändringarna är teletjänstföretag t.ex. Rundradion Ab, sådana utövare av digital markbunden televisions- och radioverksamhet som fått koncession enligt 7 § tv- och radiolagen, andra företag som utövar sådan dataöverföring som avses i nämnda koncession samt utövare av kabel-tv-verksamhet. Teletjänstföretag är utöver de traditionella teleföretagen dessutom alltså alla de företag som erbjuder sig att sända tv- eller radioprogram för allmänheten i ett digi-

talt markbundet tv- och radionät eller ett kabel-tv-nät. Samma företag kan liksom nu vara både telenätföretag och teletjänstföretag.

Bestämmelser om teletjänstföretags viktigaste rättigheter ingår i telemarknadslagen i 8 § 10 och 11 punkten, som gäller upplåtelse av kapacitet i ett tv- och radionät samt i 9 d §, som gäller upplåtelse av ett nät eller en programkanal. Innehållet i bestämmelserna behandlas närmare nedan i motiveringen.

Bland teletjänstföretags skyldigheter enligt gällande lag kan nämnas skyldigheten att sörja för att användarna har möjlighet till telekommunikation (8 § 2 mom. 1 punkten), skyldigheten att säkerställa en störningsfri verksamhet under undantagsförhållanden (8 § 2 mom. 3 punkten) samt skyldigheten att särredovisa sitt utbud av teletjänster skilt från utbudet av telenättjänster och från företagets övriga affärsverksamhet (20 § 1 mom.). Dessa skyldigheter kan utan problem även tillämpas på teletjänstföretag som verkar i digitala markbundna tv- och radionät eller i kabel-tv-nät.

Ovan har redan beskrivits de tillämpningsproblem som ansluter sig till telemarknadslagen och som orsakas av att syftet med masskommunikationsnät är ett annat. Teletjänstföretag är enligt telemarknadslagen skyldiga att utrusta sina teletjänster så att teleavlyssning och teleövervakning enligt tvångsmedelslagen är möjlig (8 § 2 mom. 3 a-punkten telemarknadslagen). Av ovan nämnda orsaker har skyldigheten tills vidare ingen betydelse för teletjänstföretag som verkar i markbundna digitala tv- och radionät eller i kabel-tv-nät. Det föreslås dock inte att skyldigheten skall uteslutas, eftersom den tekniska utvecklingen till dessa delar kan ändra situationen under den tid lagen är i kraft.

Teletjänstföretag är enligt telemarknadslagen även skyldiga att sörja för att teletjänsterna faktureras på behörigt sätt samt att lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för faktureringen av användarna till ett annat teleföretag för att faktureringen skall kunna ordnas (8 § 2 mom. 6 punkten). Skyldigheten att lämna ut faktureringsuppgifter gäller i praktiken sådant utbyte av faktureringsuppgifter som behövs på grund av sammankoppling av traditionella telenät. Ett typiskt exempel på en faktureringsbestämmelse som

utfärdats med stöd av 8 § 2 mom. 6 punkten är 17 § i trafikministeriets ovan nämnda beslut 1393/1997. Som man kan konstatera utifrån exemplet kan de bestämmelser om faktureringen som utfärdats med stöd av 8 § 2 mom. 6 punkten telemarknadslagen i praktiken tillämpas endast på telefonnät. Skyldigheten har sålunda inte någon betydelse för tv- och radionät. Skyldigheten att lämna ut faktureringsuppgifter tas i fråga om tv- och radionät på nytt upp till prövning i totalreformens andra skede.

I telemarknadslagen åläggs teletjänstföretag en skyldighet att lämna ut abonnentuppgifter som samlats in i samband med försäljningen av en anslutning (8 § 2 mom. 9 punkten). På grund av att masskommunikationsnät är enkelriktade finns det i dagens läge i regel inga anslutningar till markbundna tv- och radionät. I kabel-tv-nät finns anslutningar men med anslutning avses här något annat än i målkommunikationsnät. Med anslutning avses i målkommunikationsnät, t.ex. i ett telefonnät den punkt där användaren kommer in i telenätet. I enkelriktade tv- och radionät kan en enskild användare inte komma in i telenätet, utan tjänsten distribueras samtidigt till alla nätanvändare. Inte heller i dubbelriktade kabel-tv-nät har en användare tillgång till de tjänster som kommer från den som sänder programmet utan returförbindelsen i kabelnät är ett separat frekvensband.

I telemarknadslagen utesluts den skyldighet som ålagts teletjänstföretag att lämna ut abonnentuppgifter som samlats in i samband med försäljningen av en anslutning sannolikt av orsaker som har att göra med tv- och radionätens konstruktion. Det föreslås dock inte att skyldigheten skall uteslutas för teletjänstföretag som verkar i tv- och radionät, eftersom situationen kan förändras i takt med den digitala televisionens utveckling. Om åtkomsten av ett digitalt markbundet tv- och radionät eller kabel-tv-nät i framtiden tekniskt kräver en anslutning jämförbar med anslutningen i ett målkommunikationsnät, kan bestämmelsen tillämpas även på teletjänstföretag som verkar i tv- och radionät.

3.2.2. *Koncessionsberoende televerksamhet*

Enligt förslaget kommer regleringen av koncessioner som berättigar till innehav och användning av ett nät och som gäller digitala markbundna tv- och radionät att överföras till kommunikationsmarknadslagen. Programkoncessionsregleringen som baserar sig på innehållet i tv- och radioprogram blir kvar i tv- och radiolagen. Koncessionsvillkoren är till följd av detta likadana för tv- nät och mobilnät.

Bestämmelser om koncessionsvillkor kommer i fortsättningen också i fråga om digitala markbundna tv- och radionät att meddelas i kommunikationsmarknadslagen. Koncession beviljas av kommunikationsministeriet. Innan koncession beviljas bör möjligheten att ansöka om koncession meddelas offentligt. Eftersom det åtminstone första gången som koncessioner delas ut är fråga om en samhälleligt och ekonomiskt viktig sak, kommer inledandet av ett förfarande för ansökning om koncession sannolikt att föras till statsrådets sammanträde för avgörande.

Koncession bör beviljas om sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser att sörja för ett telenätföretags skyldigheter, sökanden iakttar bestämmelserna och föreskrifterna om televerksamhet samt det finns radiofrekvenser tillgängliga för den verksamhet som ansökan gäller. Om koncession på grund av den knappa tillgången på frekvenser kan beviljas endast en del av sökandena, bör den beviljas de sökande vars verksamhet bäst främjar telemarknadslagens allmänna mål för främjande av en effektiv marknad.

I en digital markbunden tv- och radiomiljö kan man sända flera programkanaler på ett och samma frekvensband. En sådan helhet som består av flera kanaler på en och samma sändningsfrekvens kallas kanalknippe, dvs. multiplex. Eftersom ett kanalknippe berörs av både innehavet och fördelningen av frekvenskapaciteten, beviljas koncession i praktiken den som förvaltar ett kanalknippe. Koncessionen ger alltså rätt att använda frekvenser. På motsvarande sätt omfattas en innehavare till ett kanalknippe, dvs. en operatör som beviljats koncession, av alla de skyldigheter i kommunikationsmarknadslagen som

också gäller andra nätoperatörer. Om samma företag verkar i flera olika roller, kommer bl.a. bestämmelserna om särredovisning i kommunikationsmarknadslagen att tillämpas på det. Ett företag som upprätthåller antingen ett sändarnät eller ett kanalknippe, eller ett företag som upprätthåller båda kan verka som nätoperatör, dvs. som telenätföretag.

I koncessionsvillkoren meddelas föreskrifter bl.a. om hur stor andel av kapaciteten i en nätoperatörs kanalknippe som skall användas till televisions- och radioverksamhet, samt hur stor regional täckning nätkoncessionen har.

3.2.3. *Skyldigheten enligt telemarknadslagen att upplåta telenät och annan egendom*

Propositionens verkningar på skyldigheten att upplåta ett telenät och annan egendom presenteras omfattande i punkten om utvidgandet av telemarknadslagens tillämpningsområde. Liksom konstateras i punkt 3.2.2 kommer telenätföretag som verkar i digitala markbundna tv- och radionät samt kabel-tv-nät i fortsättningen att omfattas av vissa nya bestämmelser om upplåtelse av egendom.

3.2.4. *Reglering som gäller sammankoppling*

I propositionen föreslås att bestämmelserna om sammankoppling av telenät inte tillämpas på markbundna tv- och radionät. Sammankopplingskyldigheten gäller dock kabel-tv-nät till de delar det tekniskt är möjligt.

I markbundna tv- eller radionät finns det åtminstone inte i det nuvarande skedet av den teknologiska utvecklingen något behov av sammankoppling. Bestämmelserna om sammankoppling kan orsaka onödiga tolkningssvårigheter då man funderar på hur bestämmelserna skall tillämpas på tv- och radionät. Syftet med det föreslagna undantaget är att klargöra situationen vad markbundna tv- och radionät beträffar.

Sammankopplingsbestämmelserna har ingen praktisk betydelse för enkelriktade kabel-tv-nät. Det är inte meningsfullt att koppla samman enkelriktade nät. Andra teleföretag kommer i praktiken inte att föra fram någon

begäran om sammankoppling till telenätföretag som verkar i enkelriktade kabel-tv-nät.

För dubbelriktade kabel-tv-nät är situationen en annan. I dubbelriktade kabel-tv-nät används returkanalen oftast för tillhandahållandet av Internetanslutningar. Kunderna i kabel-tv-nät har tills vidare dock inte kunnat välja vilken Internetleverantör de vill ha. Om de telenätföretag som verkar i kabel-tv-nät klart och obestridligen var sammankopplingskyldiga på det sätt som föreslås, skulle detta i praktiken innebära att ett kabelnätföretag med betydande marknadsinflytande skulle vara tvunget att koppla även ett konkurrerande företags Internettjänster till sitt nät. Genom förslaget främjas kabel-tv-nätanvändarnas rättighet att fritt välja Internetleverantör. Den föreslagna regleringen har en stor inverkan på öppnandet av konkurrensen i kabel-tv-näten samt på utbudet av Internettjänster.

Om avgifter som tas ut för sammankoppling föreskrivs för närvarande i 16 § 2 mom. i trafikministeriets ovan nämnda beslut 1393/1997. Avgifterna skall enligt bestämmelsen vara offentliga, tillräckligt specificerade och stå i rimlig proportion till prestationskostnaderna, om det sammankopplingskyldiga kabelnätföretaget har betydande marknadsinflytande. Författningsnivån på regleringen av sammankopplingsersättningen föreslås inte bli ändrad i totalreformens första skede, utan saken tas upp på nytt i totalreformens andra skede.

3.2.5. *Främjande av televisionsverksamhet och innehållsproduktion*

I syfte att främja innehållsproduktionen för kommunikationstjänster utvecklas ett finansieringssystem för allmännyttig televisionsverksamhet. Det föreslås att koncessionsavgiften för analog sändningsverksamhet halveras och att avgiften för digital sändningsverksamhet dras in fram till den 31 augusti 2010. Det föreslås också att reklamfinansieringen helt slopas på Rundradion Ab:s kanaler.

Dessutom föreslås att den sändningstid som reserverats för program som producerats av oberoende producenter höjs från 10 % till 15 %.

3.2.6. *Tryggande av allmännyttig televisions- och radioverksamhet*

Genom lagändringen sörjer man för Rundradion Ab:s möjligheter att utvidga sitt utbud av allmännyttig verksamhet på det sätt som den teknologiska utvecklingen kräver. Regeringen anser det vara viktigt och nödvändigt att det finns ett tv- och radiobolag med heläckande service. Rundradion Ab:s ställning och uppgifter i den allmännyttiga verksamhetens nuvarande omfattning bör tryggas. Bolaget bör kunna utsträcka den allmännyttiga verksamheten även till nya distributionsvägar. Med anledning av detta föreslås inga andra ändringar i sak i definitionen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet än de som orsakas av de nya digitala möjligheterna.

4. Propositionens verkningar

4.1. Verkningar på statsekonomin

Propositionen har inga verkningar på statsbudgeten.

De avgiftsbaserade inkomsterna till statens televisions- och radiofond uppgick 2000 till 2 164,6 milj. mk. Största delen, dvs. 1 881,9 milj. mk inflöt av televisionsavgifter.

Med beaktande av att reklamens omfattning utvecklats sämre än väntat, den allmänna utvecklingen i televisionsverksamhetens ekonomi och de satsningar som krävs vid övergången till digital sändningsverksamhet har man ansett att koncessionsavgiftsprocenten enligt gällande lag är för hög i proportion till den kommersiella televisionsverksamhetens bärkraft.

I praktiken kommer halveringen av koncessionsavgiftsnivån att minska televisions- och radiofondens tillgångar. Om utgångspunkten är en nivå på knappt 300 milj. för koncessionsavgiften 2000 och halveringen görs i mitten av 2002, inflyter ca 75 milj. mk mindre i koncessionsavgifter till fonden 2002 än enligt gällande avgiftstabell. Enligt samma antagande kommer inflödet av koncessionsavgifter 2003 att vara 150 milj. mk.

I det föreslagna 4 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen i telemarknadslagen har man berett sig på en situation där

en nuvarande koncessionshavare enligt 7 § tv- och radiolagen trots allt inte beviljats koncession enligt den nya lagen. Enligt bestämmelsen har koncessionshavaren i ett sådant fall rätt att från staten få full ersättning för en skada som orsakas av att den utrustning som skaffats för den koncessionsberoende verksamheten inte kan användas till televerksamhet eller i övrigt på ett sätt som medför skäligen nytta. Bestämmelsen är nödvändig till följd av grundlagens bestämmelser om egendomsskydd. Saken klargörs närmare i detaljmotiveringen (3.6) gällande lagstiftningsordningen. En jämförbar skadeståndsbestämmelse ingår bl.a. i kabelsändningslagen (307/1987), telelagen (183/1987) och telemarknadslagen (396/1997).

Skadeståndsskyldigheten är begränsad endast till skador som orsakas av utrustning som blir överflödig. Skadeståndsskyldigheten förutsätter sålunda för det första att en koncessionsansökan enligt den nya lagen som lämnas in av en enskild verksamhetsutövare som nu verkar i ett kanalknippe blir förkastad och för det andra att denna verksamhetsutövare har skaffat utrustning för sin verksamhet och för det tredje att utrustningen inte längre kan användas på något sätt som medför skäligen nytta. Alla dessa tre förutsättningar bör uppfyllas innan staten blir ersättningskyldig.

I praktiken är det inte sannolikt att skadeståndsansvar uppstår. Nuvarande koncessionshavare har endast i liten skala eller inte alls skaffat utrustning för den koncessionsberoende verksamheten. Även om en sådan koncessionshavare skulle mista sin koncession, är det osannolikt att det uppstår en situation där utrustningen inte kan användas på ett sätt som medför skäligen nytta på det sätt som avses i lagen. Dessutom beaktar statsrådet vid prövningen av koncessioner enligt den nya lagen också ett eventuellt skadeståndsansvar. Det är dock möjligt att ersättningsansvar uppstår. Beloppet av en eventuell ersättning beror på den överflödiga utrustningens värde.

Om staten blir ersättningskyldig, tas ersättningarna vid behov in i statsbudgeten vid tilläggsbudgetförfarandet.

4.2. Verknningar på Rundradion Ab:s ekonomi

Halveringen av nivån på koncessionsavgifterna påverkar givetvis Rundradion Ab:s ekonomi. Televisions- och radiofondens inkomster utgör en stor del av bolagets finansiering. Finansieringsunderskottet kan täckas bl.a. genom Rundradion Ab:s egna åtgärder och genom en höjning av televisionsavgifterna.

Rundradion Ab har under de senaste åren effektiviserat sin verksamhet i syfte att utnyttja sina resurser optimalt. Bolaget fortsätter sina strategiska effektiviseringsåtgärder som leder till inbesparingar. Utvecklingen av Rundradion Ab:s finansiella ställning påverkas utom av verksamhetens resultat av försäljningsinkomster för egendom, t.ex. av nätbolaget Digma Ab:s försäljningsinkomster. Enligt uppgift från Rundradion Ab gör detta att resultatet av verksamheten kommer att vara negativt under en begränsad tid.

För att säkra Rundradion Ab:s finansiella grund föreslog den arbetsgrupp som utrett verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten i sin rapport också att televisionsavgifterna höjs från 2004.

Att helt förbjuda reklam på Rundradion Ab:s kanaler innebär att ca tio milj. mk i reklaminkomster faller bort. Reklaminkomsternas betydelse har varit ringa för Rundradion Ab:s ekonomi.

I begreppet allmännyttig verksamhet tas i propositionen även in special- och tilläggs-tjänster. Dessa tjänster kan förmedlas via olika kommunikationsnät. Med denna definition stärks Rundradion Ab:s möjligheter att tillhandahålla allmännyttig verksamhet så att den möter användarnas föränderliga behov. Bolaget bör särredovisa verksamheterna skilt från varandra.

En höjning av andelen för oberoende programproducenter enligt 17 § tv- och radiolagen påverkar inte Rundradion Ab:s verksamhet på något väsentligt sätt.

4.3. Verknningar på den kommersiella televisions- och radioverksamheten

För kommersiella tv-bolag innebär halveringen av koncessionsavgiftsnivån en kost-

nadsminskning på 150 milj. mk för koncessionsavgiftsbetalarna MTV Ab och Oy Ruutunelonen Ab, om utgångspunkten är en nivå på knappt 300 milj. mk för 2000.

Detta förbättrar verksamhetsbetingelserna för kommersiella bolag och främjar bl.a. extra satsningar på den innehållsproduktion som krävs i den digitala verksamheten. Allmänt taget innebär halveringen av avgiftsnivån bl.a. en lägre tröskel för företag att komma in på marknaden.

Bolag som utövar radioverksamhet är befriade från koncessionsavgift. Enligt propositionen fortsätter denna befrielse fram till utgången av 2006, dvs. till slutet av gällande koncessionsperiod.

Koncessionsavgift tas inte ut för digitala televisions- och radioverksamhet. Befrielsen anses främja inledandet av digital verksamhet och dess utveckling.

Höjningen av andelen för oberoende programproducenter enligt 17 § tv- och radiolagen påverkar inte heller väsentligt de kommersiella tv-bolagens verksamhet.

Av de kommersiella aktörerna köper för närvarande MTV Ab 28 % och Oy Ruutunelonen Ab 23 % av sitt programutbud från oberoende producenter. Däremot kan minskningen av koncessionsavgiften tänkas främja innehållsproduktionen, eftersom bolagen får större ekonomisk rörelsefrihet.

4.4. Verknningar för medborgarna

Propositionen har inga direkta ekonomiska verknningar för medborgarna. Digitala televisionsverksamhet har redan inletts. Åtgärder för att främja den förutsätter inte som sådana att medborgarna omedelbart investerar i ny utrustning. På längre sikt kräver den digitala sändningstekniken att medborgarna skaffar nya mottagare för tv- och radioprogram senast då de analoga sändningarna upphör, dvs. tidigast i slutet av 2006. Förslaget till att nivån på koncessionsavgifterna skall halveras orsakar däremot behov av en justering av televisionsavgifterna under de närmaste åren.

För den enskilda medborgaren kommer propositionen att förbättra tillgången på informationssamhällets tjänster via olika nät, öka förekomsten av bredband samt att öka den regionala jämlikheten. En mera omfattande

och mångsidigare användning av kommunikationsnät främjar tillgången på de tjänster som konsumenten använder och en förmånlig prisutveckling. Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet kan i en ännu större omfattning fås ut till alla medborgare tack vare olika kommunikationsnät.

4.5. Verknningar på användningen av kommunikationsnät

Genom propositionen skapas en god användarmiljö för informationssamhällets tjänster. En lagstiftning som behandlar alla teknologier lika främjar nätens och tjänsternas utveckling. Då förslaget förverkligas kommer det att öppna nya möjligheter till innovationer och nätaffärsverksamhet för dem som tillhandahåller kommunikationstjänster.

Digitaliseringen av tv-näten kommer på lång sikt att minska kostnaderna. I stället för ett enda programutbud som nu kan man med samma sändare och kanal sända åtminstone mellan fyra och sex olika program digitalt. Den kapacitet som blir över i televisions- och radioverksamheten kan flexibelt användas också till annan verksamhet. Då är användningen av radiofrekvenser effektiv och användningen av denna begränsade naturresurs kan optimeras.

På kort sikt belastas verksamheten av merkostnader. I övergångsskedet kommer det att förekomma överlappande verksamhet i de analoga och digitala tv- och radionäten, vilket höjer kostnaderna och belastar frekvenserna. I slutet av övergångsskedet uppstår stora kostnader för investeringar i reparationer och kompletteringar av det analoga nätet, vilka måste göras då det analoga nätets tekniska livslängd tar slut.

Propositionen anses främja utbudet på och efterfrågan av tjänster i informationssamhället genom att den klargör förhållandet mellan innehållet och näten i televisions- och radioverksamheten. När det gäller näten kommer tv- och radionäten att omfattas av liknande reglering som kommunikationsnäten. Användningen av näten kommer att öka och bli flexibel, då användningen inte binds vid förmedlingen av en viss typ av innehåll. Utvidgandet av användningen ökar viljan att investera i byggandet av nät.

4.6. Miljökonsekvenser

Kommunikationslagstiftningen påverkar samhälleligt viktiga funktioner som har indirekta verkningar även på miljön. Kommunikationsteknologin, som håller på att utvecklas, för med sig nya möjligheter t.ex. att förmedla information om miljön samt för medborgarnas deltagande i planering och beslutsfattande som gäller deras egen livsmiljö. Konkreta beröringspunkter mellan den lagstiftning som styr kommunikationsmarknaden och utformningen av miljön är frågor i anknytning till placeringen av byggnader, konstruktioner och anordningar som betjänar kommunikationen och deras landskaps- och andra miljökonsekvenser. Den snabba ökningen av antalet master som betjänar datakommunikationen under de senaste åren har orsakat betydande ändringar i landskapet på många områden.

I förslaget utvidgas telemarknadslagets tillämpningsområde så att det även gäller tv- och radionät. Samtidigt utsträcks skyldigheten att upplåta ett nät så att det också gäller tv- och radionät. Miljökonsekvenserna av den föreslagna ändringen är positiva. Samanvändningen av nät och master minskar för sin del behovet av nya nät och master och de olägenheter för landskapet och andra miljöolägenheter som de ger upphov till.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredning och utlåtanden

Beredningen av totalreformen av kommunikationslagstiftningen inleddes 2000 vid kommunikationsministeriet. Kommunikationsministeriet gjorde i maj 2001 upp en diskussionspromemoria och begärde utlåtanden om denna från 200 instanser. I juni 2001 ordnades ett omfattande offentligt diskussionsmöte för remissinstanserna och andra intresserade. Detaljerade sammandrag har gjorts över diskussionspromemorian och de utlåtanden som gavs vid diskussionsmötet. Ovan nämnda diskussionspromemoria ansluter sig delvis till beredningen av denna fråga.

Kommunikationsministeriet lät i januari 2001 göra en utredning om finansieringen av allmännyttig televisions- och radioverksam-

het. I februari 2001 tillsatte ministeriet en arbetsgrupp med uppgift att reda ut hur verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten kan förbättras och att komma med behövliga förslag. Arbetsgruppens ordförande var riksdagsledamot Jouni Backman (sd) och medlemmar riksdagsledamot Markku Laukkanen (cent), VD Pekka Kivelä (saml), förbindelsechef Matti Hokkanen (vänst), riksdagsledamot Eva Biaudet (sfp) och specialmedarbetare Katariina Poskiparta (gröna). Arbetsgruppen överlämnade sin utredning till ministeriet den 18 maj 2001.

Regeringens proposition har utifrån detta beretts som tjänsteuppdrag vid kommunikationsministeriet. Utlåtande om propositionen har begärts från 254 myndigheter, organisationer, samfund och sakkunniga. Utlåtande har avgetts av 55 myndigheter, organisationer och samfund som fått begäran om utlåtande. Dessutom avgavs ett utlåtande på eget initiativ.

5.2. Synpunkter i utlåtandena

Regleringen av kommunikationsnät

Utkastet till regeringens proposition fick i huvudsak ett positivt mottagande i utlåtandena. Remissinstanserna ansåg enhälligt att de allmänna målen för propositionen var värda att understöda och motiverade samt att propositionen var sakkunnigt och klart skriven.

Av utlåtanden framgick dock vissa brister i propositionsutkastet. Många remissinstanser ansåg att regleringen av koncessionshavares förköpsrätt i fråga om kapacitet är ett steg i rätt riktning, men alltför beroende av tolkning i den form som föreslagits. Speciellt placeringen av programkoncessionshavare i olika kanalknippen väckte frågor, eftersom saken inte utretts tillräckligt väl i motiveringen till bestämmelsen. I utlåtandena har också betonats att även andra bestämmelser om uthyrning av nät bör vara så klara och logiska som möjligt.

Enligt vissa utlåtanden har det i propositionen inte tillräckligt väl gjorts skillnad mellan de tre olika distributionsvägarna för tv- och radioprogramutbud, dvs. markbundna tv- och radionät, kabel-tv-nät och satellitdistribution.

Teletjänstföretagens ställning och deras rät-

tigheter och skyldigheter hade enligt några remissinstanser fått för litet uppmärksamhet i propositionens motiveringsdel, vilket gjorde det svårt att uppskatta verkningarna av regleringen. Begreppen och definitionerna i propositionen ansågs i vissa utlåtanden även i övrigt i viss mån vara beroende av tolkning.

Det föreslagna undantaget gällande sammankoppling väckte motstånd vid vissa remissinstanser. Undantaget understöddes i fråga om enkelriktade tv- och radionät, men man ville att sammankopplingskyldigheten utsträcks till dubbelriktade kabel-tv-nät.

För särredovisningsskyldigheten begärdes en övergångsperiod.

Ovan nämnda anmärkningar har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

Förutsättningar för televisions- och radioverksamheten

Det ansågs allmänt att en sänkning av koncessionsavgiften för utövare av televisions- och radioverksamhet är en åtgärd som går i rätt riktning. Enligt flera remissinstanser borde koncessionsavgiften slopas helt. Det framfördes också önskemål om att ändringarna skall träda i kraft snabbare än vad som föreslagits, t.ex. vid ingången av 2002. I vissa utlåtanden begärdes preciseringar på hur omställningen för dels analog och dels digital verksamhet skall specificeras i parallellsändningar.

Det begärdes att bestämmelserna om statsunderstöd enligt prövning i lagen om statens televisions- och radiofond förenhetligas med statsunderstödslagen (688/2001).

Flera remissinstanser understödde en utvidgning av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet till andra än radio- och tv-nät. Uppgiften och dess omfattning bör dock enligt vissa remissinstanser definieras närmare. I vissa utlåtanden framfördes att ett oberoende organ kunde tillsättas för uppgiften och utvärderingen av dess genomförande. Även avgiftsfriheten i den allmännyttiga verksamheten betonades av vissa instanser. Förbudet mot reklam på Rundradion Ab:s kanaler fick ett brett understöd.

Ökningen av oberoende programproducenters andel stötte inte på motstånd. Enligt någ-

ra remissinstanser kunde andelen höjas ända till 25 %. I vissa utlåtanden efterlystes preciseringar även av definitionen på oberoende producenter.

Många remissinstanser önskade att man i propositionen tar ställning till skyldigheten att distribuera program (den s.k. must carry-skyldigheten). I synnerhet efterlystes preciseringar av vilka sändningar skyldigheten berör.

Remissinstansernas ställningstaganden har beaktats i mån av möjlighet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Totalreformen av kommunikationslagstiftningen

Vid kommunikationsministeriet inleddes 2000 beredningen av en totalreform av kommunikationsmarknadslagstiftningen.

Denna proposition är det första skedet i reformen. Den viktigaste utgångspunkten för totalreformen är att konvergensutvecklingen skall beaktas på lagstiftningsnivå. Vid totalreformen skall även beaktas de krav som följer av den nya grundlagen. Bestämmelserna i kommunikationsministeriets beslut vilka påverkar grunderna för individens eller ett samfunds rättigheter eller skyldigheter, skall på det sätt som förutsätts i grundlagen lyftas upp till lagnivå. Reformen ansluter sig dessutom också till verkställigheten av nya direktiv om elektronisk kommunikation i Europeiska gemenskapen. Ett mål för reformen är att effektivisera övervakningen och verkställigheten av bestämmelserna om kommunikationsmarknaden.

Totalreformen är ett stort lagstiftningsprojekt och det är ändamålsenligast att genomföra den i två skeden. För att säkra den finländska telemarknadens konkurrenskraft i reformens första skede måste de brådskande och omedelbara behoven av lagstiftningsändringar som orsakas av konvergensutvecklingen ses över. I reformens andra skede, som redan bereds, kommer man att sörja för verkställigheten av direktiven om elektronisk kommunikation som träder i kraft senast

2002 samt för reformens andra mål, t.ex. de krav som följer av den nya grundlagen.

6.2. Propositionens samband med Ålands självstyrelse

I propositionen föreslås ändringar i gällande telemarknadslag, tv- och radiolagen, lagen om statens televisions- och radiofond och lagen om Rundradion Ab. Tillämpningen av lagen i landskapet Åland fastställs på grundval av självstyrelselagen för Åland (1144/1991), nedan självstyrelselagen. Rikets lag tillämpas också i landskapet, om det i lagen föreskrivs om saker som enligt självstyrelselagen faller inom rikets lagstiftningsbehörighet. På motsvarande sätt tillämpas lagen inte i landskapet, om lagstiftningsbehörigheten hör till landskapet i de sakgrupper som regleras genom lag. Enligt huvudregeln i 23 § självstyrelselagen skall självstyrelsemyndigheterna även sörja för förvaltningen av angelägenheter som har hänförts till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 18 § 20 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet i angelägenheter som gäller rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet. Med rundradioverksamhet avses i självstyrelselagen all televisions- och radioverksamhet. Den föreslagna lagen tillämpas inte till dessa delar på Åland.

Enligt 27 § 40 punkten självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om televäsendet. En statlig myndighet får dock bevilja tillstånd att utöva allmän televerksamhet i landskapet endast med landskapsstyrelsens samtycke. Koncession kan sålunda förklaras ledig att sökas, men får inte beviljas utan att landskapsstyrelsen hörs. Till de delar den föreslagna lagen gäller reglering av televerksamheten tillämpas den sålunda också på Åland.

Riksmyndigheterna skall enligt 30 § 6 punkten självstyrelselagen se till att landskapet erhåller frekvenser som behövs för radio- och televisionsutsändningar i landskapet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Telemarknadslagen

3 §. *Tillämpningsområde.* I 3 § 3 mom. 2 punkten som gäller lagens tillämpningsområde stryks hänvisningen till rundradiosändningsverksamhet. Till 3 § 3 mom. fogas en ny 6 punkt, enligt vilken lagen inte gäller analoga markbundna tv- och radionät med vissa undantag.

Efter de föreslagna ändringarna tillämpas lagen på all verksamhet som utövas i digitala markbundna tv- och radionät samt kabel-tv-nät. Lagen tillämpas däremot i regel inte på televisions- och radioverksamhet i analoga markbundna tv- och radionät. Kommunikationsministeriet kan dock bestämma att ett telenätföretag som tillhandahåller ett analogt markbundet tv- och radionät är ett teleföretag med betydande marknadsinflytande och den avgift som tas ut för användningen av ett sådant företags nät kan uppskattas på basis av den nya 8 punkten i 18 § 3 mom.. De avgifter som tas ut för användningen av ett nät bör sålunda i enlighet med den nya 8 punkten i 18 § 3 mom. telemarknadslagen vara rättvisa och rimliga med hänsyn till kostnaderna för framställandet av prestationen.

Till 3 mom. föreslås dessutom bli fogad en ny 7 punkt, enligt vilken lagen inte gäller sändning och tillhandahållande av tv-programutbud via satellit. Behovet av detta undantag motiveras närmare i punkt 3.2.1.

4 §. *Definitioner.* Till paragrafen föreslås bli fogat nya definitioner som behövs på grund av utvidgningen av lagens tillämpningsområde. Dessa är definitionen av tv- och radionät samt definitionen av markbundna tv- och radionät. Av samma orsak ändras även de nuvarande definitionerna på teletjänst och teletjänstföretag. Den ändring som görs i definitionen på teletjänst påverkar även innehållet i den nuvarande definitionen på telenättjänster och telenätföretag.

I den nya 3 a-punkten definieras tv- och radionät. Enligt definitionen avses med tv- och radionät ett sådant telenät som i huvudsak används för sändning eller tillhandahållande av tv- och radioprogramutbud. I definitionen

utnyttjas den nuvarande definitionen av telenät. Med telenät avses enligt 4 § 3 punkten överföringssystem som gör det möjligt att överföra meddelanden mellan bestämda anslutningspunkter via ledning, via radio, optiskt eller på något annat elektromagnetiskt sätt. Enligt förslaget avgör det huvudsakliga syftet med nätet om nätet är ett tv- och radionät eller ett traditionellt telenät. Syftet med nätet är det enda ändamålsenliga sättet att skilja tv- och radionät från andra telenät.

Av definitionen följer att nätets juridiska karaktär kan ändra med tiden. Om man börjar använda ett traditionellt telenät i huvudsak till att förmedla tv- och radioprogramutbud, blir det ett radio- och tv-nät. Med huvudsaklig avses att mer än hälften av den faktiska användningen är sändning av tv- och radioprogramutbud. I enskilda fall avgörs saken av Kommunikationsverket.

I den nya 3 b-punkten definieras ett markbundet tv- och radionät. Enligt definitionen avses med ett markbundet tv- och radionät ett tv- och radionät, i vilket tv- och radioprogramutbud sänds eller tillhandahålls med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt. Väsentligt med hänsyn till definitionen är att tv-apparaten eller någon annan utrustning som används för att ta emot programutbudet har förbindelse till ett nät. I markbundna nät etableras förbindelsen med radiovågor som utbreder sig fritt, t.ex. med en vanlig antenn. Ett kabel-tv-nät är inte ett markbundet tv- och radionät enligt definitionen, eftersom terminalerna i det är i kontakt med nätet via kabel.

Analoga markbundna tv- och radionät har i huvudsak ställts utanför lagens tillämpningsområde. Då begreppet markbundet tv- och radionät används i lagen så att det hänvisar till ett analogt markbundet nät, har ordet analog fogats till begreppet. Propositionen innehåller två sådana bestämmelser, varav den ena är den nya 6 punkten i 3 § 3 mom. som gäller lagens tillämpningsområde och den andra en prisbestämmelse som gäller analoga nät (den nya 8 punkten i 18 § 3 mom.). I övriga fall avses med begreppet markbundet tv- och radionät i lagen ett digitalt markbundet nät.

Definitionen på teletjänster i 6 punkten utvidgas så att den också gäller sändning eller tillhandahållande av tv- och radioprogramutbud i tv- och radionät. I den nuvarande definitionen av telenättjänster används begreppet teletjänst. På grund av den ändring som föreslås utvidgas begreppet telenättjänster så att det täcker tjänster i vilka telenät erbjuds för sändning eller tillhandahållande av tv- och programutbud. På motsvarande sätt utvidgas även den nuvarande definitionen på telenätföretag så att den gäller företag som tillhandahåller tv- och radionät. Sådana företag är t.ex. innehavare av nätkoncession för markbundna digitala tv- eller radionät samt Digita Ab, som äger ett tv- och radionät.

Definitionen på teletjänstföretag i 13 punkten utvidgas så att den också gäller företag som tillhandahåller teletjänster i ett tv- eller radionät. Sådana företag är t.ex. innehavare av programkoncession för televisions- och radioverksamhet samt kabel-tv-företag.

5 §. *Rätt att utöva televerksamhet.* Enligt förslaget överförs koncessionsregleringen i tv- och radiolagen i fråga om nätkoncessioner till kommunikationsmarknadslagen. Paragraf 5 § 2 mom. som reglerar koncessionsberoende televerksamhet av tillstånd utvidgas så att det också gäller digitala markbundna tv- och radionät.

Markbundna tv- och radionät definieras i den föreslagna 4 § 3 b-punkten. Enligt definitionen avses med det ett tv- och radionät, i vilket tv- och radioprogramutbud sänds eller tillhandahålls med radiovågor som utbreder sig fritt. Eftersom analoga markbundna nät har ställts utanför lagens allmänna tillämpningsområde, tillämpas 5 § endast på digitala markbundna nät.

Bestämmelser om förfarande, förutsättningar för erhållande av koncession och närmare innehåll i koncessionen ingår i 7 §. Sändning och distribution av tv- och radioprogramutbud förutsätter dessutom programkoncession enligt lagen om televisions- och radioverksamhet.

Förutsättningarna för erhållande av koncession är i fråga om tv- och radionät de samma som i mobilnät. Koncession skall beviljas, om sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser att sörja för ett telenätföretags skyldigheter, om sökanden iakttar bestämmelser-

na och föreskrifterna om televerksamhet och om det finns lediga radiofrekvenser för utövandet av verksamheten. Om koncession på grund av den knappa tillgången på radiofrekvenser endast kan beviljas en del av sökandena, skall den beviljas sådana sökande, vars verksamhet bäst främjar telemarknadslagens allmänna mål för en effektiv marknad.

Koncession beviljas av kommunikationsministeriet. Innan koncession beviljas, skall kommunikationsministeriet offentligt meddela om möjligheten att söka koncession.

I en digital markbunden tv- och radiomiljö kan flera programkanaler sändas på ett frekvensband. En sådan helhet som består av flera kanaler kallas kanalknippe. Eftersom både innehav och distribution av frekvenskapacitet ansluter sig till ett kanalknippe, beviljas den som förvaltar kanalknippen koncessionen. Koncession ger sålunda koncessionshavaren rätt att använda frekvenser och förvalta kanalknippen.

En koncessionshavares rätt att använda frekvenser och förvalta ett kanalknippe begränsas av den lagenliga skyldigheten att sörja för att programkoncessionshavarnas programutbud sänds och av skyldigheten att behandla programkoncessionshavarna lika (den föreslagna 8 § 2 mom. 10 punkten.) samt av skyldigheten att upplåta ledig kapacitet för andra teleföretag (den föreslagna 8 § 2 mom. 11 punkten). Dessutom kan det i koncessionsvillkoren utfärdas närmare föreskrifter om nämnda skyldigheter och annan förvaltning av ett kanalknippe.

Sedan den föreslagna lagen trätt i kraft kommer kommunikationsministeriet att inleda ett förfarande för ansökning om nätkoncession, i vilket gällande koncessioner enligt 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet förklaras lediga att sökas i fråga om den nätkoncession som ingår i dem. Eftersom det åtminstone första gången koncessioner delas ut är fråga om en samhälleligt och ekonomiskt viktig sak, kommer förfarandet för ansökning om koncessioner sannolikt att föras till statsrådets sammanträde för avgörande.

Koncessionsmyndigheten kan förklara en nätkoncession ledig att sökas antingen så att nätkoncessionen redan i det inledandet skedd av ansökningsförfarandet belastas med vissa namngivna programkoncessionshavares

rättigheter eller så att det avsiktligt lämnas öppet vilka programkoncessionshavare som kommer till samma kanalknippe, t.ex. för eventuella inbördes förhandlingar mellan programkoncessionshavarna och sökandena. Senare då nya frekvensområden frigörs, kommer lagen att möjliggöra ett ändamålsenligt förfaringsätt som lämpar sig för situationen.

Enligt gällande 5 § 3 mom. telemarknadslagen förutsätter televerksamhet uteslutande för sändning eller distribution av program till allmänheten inte anmälan eller koncession. Enligt förslaget utvidgas lagens tillämpningsområde så att det även gäller digitala markbundna tv- och radionät samt kabel-tv-nät. Därför föreslås att 5 § 3 mom. upphävs såsom obehövligt.

Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den bättre beskriver paragrafens innehåll.

7 §. *Koncession*. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 7 mom. med bestämmelser om villkor för koncession för markbundna tv- och radionät, dvs. nätkoncession. Sådana villkor kan enligt bestämmelserna gälla sändningstekniken, sådan kapacitet som avses i 8 § 2 mom. 10 punkten och reservering av den för verksamhetsutövarnas bruk, annan användning av sådan kapacitet som avses i 11 punkten samt annan förvaltning av ett kanalknippe.

I de koncessionsvillkor enligt 1 punkten som anknyter till sändningstekniken tas upp rent tekniska frågor. I dem kan t.ex. förutsättas att sändningstekniken binds till en viss standard.

Då ett företag får nätkoncession får det rätt till användning och besittning av ett frekvensområde. Rätten att använda en frekvens är dock inte obegränsad utan belastas redan då koncessionen beviljas av vissa skyldigheter direkt med stöd av lagen. Enligt den nya 10 punkten i 8 § 2 mom. i den föreslagna lagen bör nätkoncessionshavare för sin del sörja för att Rundradion Ab och programkoncessionshavare på lika villkor får tillgång till den kapacitet som behövs för att sända tv-programutbud. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att Rundradion Ab och programkoncessionshavare skall kunna sända sitt programutbud till tittarna.

I koncessionsvillkoren kan utfärdas närma-

re bestämmelser om fullgörandet av denna skyldighet. Koncessionsvillkoren kan gälla den mängd kapacitet som skall reserveras för programkoncessionshavare eller grunderna för fastställandet av den, fördelningen av kapaciteten mellan olika programkoncessionshavare samt förfarandet och samarbetet mellan programkoncessionshavarna i frågor som gäller fördelningen av kapaciteten.

Koncessionsvillkoren kan i enlighet med förslaget ändras under de förutsättningar som anges i 8 mom. I koncessionsvillkoren kan i anslutning till detta bestämmas att nätkoncessionshavare skall underrätta koncessionsmyndigheten om förändringar som skett i förhållanden som är av betydelse för koncessionsvillkoren eller med jämna mellanrum lämna en utredning om kanalknippets verksamhet. Behovet av ändring i koncessionsvillkoren kan minskas genom att man på förhand bereder sig på förutsägbara förändringar redan i koncessionsvillkoren.

I koncessionsvillkor enligt 3 punkten kan utfärdas närmare föreskrifter om sådan skyldighet att upplåta ledig kapacitet för andra teleföretag som avses i den föreslagna 8 § 2 mom. 11 punkten. Upplåtelseskyldigheten är ett nära samband med ovan nämnda skyldighet gällande sändning av programutbud, och koncessionsvillkoren kan gälla liknande omständigheter i anslutning till fördelning av kapaciteten som i 2 punkten.

I koncessionsvillkor kan enligt 4 punkten utfärdas närmare föreskrifter om annan förvaltning av ett kanalknippe. Koncessionsvillkoren kan till dessa delar gälla bl.a. förhandsplanering av användningen av kanalknippet, internt samarbete inom kanalknippet samt samarbete med andra kanalknippen.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 8 mom. som reglerar en ändring av koncessionsvillkoren. Enligt bestämmelsen kan koncessionsvillkoren med koncessionshavarens samtycke ändras medan koncessionen är i kraft och även i övrigt, om det finns särskilda skäl för det beroende på den tekniska utvecklingen eller en väsentlig förändring i verksamhetsbetingelserna för den koncessionsberoende verksamheten. Bestämmelsen är nödvändig på grund av den snabba tekniska och övriga utvecklingen i telekommunikationsbranschen och tillämpas på konces-

sionsvillkor för både mobilnät och tv- och radionät.

Som ett exempel på särskilda skäl som beror på den tekniska utvecklingen kan nämnas den digitala packningsteknikens utveckling. Med nuvarande teknik kan man packa högst fyra eller fem kanaler på ett frekvensband. Då tekniken utvecklas kan antalet kanaler ökas. Till följd av detta frigörs sådan kapacitet i kanalknippen som inte beaktats i de ursprungliga koncessionsvillkoren. Tilläggskapaciteten kan användas alternativt antingen så att man tar med en ny programkoncessionshavare i kanalknippen eller så att kapaciteten fördelas mellan de aktörer som redan är med i kanalknippen. Genom att ändra koncessionsvillkoren kan man föreskriva om fördelningen av kapaciteten på ett ändamålsenligt sätt.

Som ett exempel på förändringar i verksamhetsbetingelserna kan nämnas en situation där en programkoncessionshavare upphör med sin verksamhet och det till följd därav uppstår ledig kapacitet i kanalknippen. Ett motsvarande behov att ändra gällande koncessionsvillkor kan uppstå, om t.ex. en programkoncessionshavare vill byta kanalknippe i samband med att nya koncessioner beviljas.

Av bestämmelsens ordalydelse framgår att en ändring av koncessionsvillkoren i strid med koncessionshavarens samtycke blir aktuell endast i undantagsfall. Det skäl som ligger till grund för en ändring skall vara särskilt och den ändring som är förutsättningen skall vara väsentlig. Tillämpning av bestämmelsen i enskilda fall begränsas dessutom av allmänna förvaltningsprinciper, t.ex. relativitetsprincipen och principen om ändamålsbundenhet.

8 §. *Teleföretagets skyldigheter.* Till 2 mom. föreslås bli fogat en ny 10 punkt, enligt vilken en nätkoncessionshavare är skyldig att sörja för att Rundradion Ab och programkoncessionshavare på rättvisa villkor har tillgång till den kapacitet som behövs för sändning av tv- och radioprogramutbud. Syftet med bestämmelsen är att koppla ihop nätkoncessioner och programkoncessioner och säkerställa att Rundradion Ab och innehavare av programkoncession enligt tv- och radiolagen kan sända sitt programutbud.

Bestämmelsen tillämpas på telenätföretag

som förvaltar kanalknippen, dvs. frekvensband.

Avsikten är att nätkoncessioner för digitala markbundna tv- och radionät skall förklaras lediga att sökas efter att lagen trätt i kraft så att varje nätkoncession som motsvarar ett kanalknippe, dvs. ett frekvensband enligt uppgift belastas antingen av Rundradions eller en programkoncessionshavares rätt att sända sitt tv- och radioprogramutbud på det aktuella frekvensbandet. I en anmälan om ansökning om nätkoncession kan programkoncessionshavarnas och Rundradions programutbud på förhand delas in i vissa kanalknippen, varvid de som ansöker om nätkoncession redan under ansökningsprocessen är medvetna om belastningarna på kanalknippen under koncessionsperioden. Alternativt kan nätkoncessionerna förklaras lediga att sökas så att utövare av televisions- och radioverksamhet inte på förhand delas upp mellan olika frekvensband utan att de som ansöker om nätkoncession fritt får konkurrera om placeringen av utövare av televisions- och radioverksamhet mellan olika kanalknippen. I båda situationerna ger nätkoncessionen nyttjanderätt endast till sådan kapacitet som inte behöver användas av programkoncessionshavare eller Rundradion Ab.

Utövare av televisions- och radioverksamhet skall bemötas lika. Nätkoncessionshavare skall sörja för att den kapacitet som behövs för sändning av programutbud i alla situationer fördelas jämnt och på skäligena villkor mellan de som behöver programkapacitet. I koncessionsvillkoren kan man i enlighet med 7 § definiera närmare hur mycket kapacitet som skall reserveras för varje programkanal och hur kapaciteten skall fördelas mellan programkoncessionshavarna eller Rundradion och programkoncessionshavarna inom kanalknippen. Kommunikationsverket övervakar med stöd av 35 § 2 mom. att bestämmelsen iakttas. Om prissättningen av kapacitet som upplåts bestäms i 18 § 3 mom. 7 punkten.

Till 2 mom. föreslås också bli fogat en ny 11 punkt, enligt vilken en nätkoncessionshavare skall upplåta ledig kapacitet till andra teleföretag. Syftet med bestämmelsen är att sörja för att den kapacitet som hör till nätkoncessionshavarens kanalknippe blir an-

vänd även om nätkoncessionshavaren inte själv använder den. Vid användningen av kapaciteten i ett frekvensband har de verksamhetsutövare som nämns i 10 punkten företrädde. Med den kapacitet som blir över för Rundradion Ab och programkoncessionshavare kan förmedlas t.ex. data. Om en nätkoncessionshavare inte har någon användning för kapacitet som blivit över, utan den är ledig, är nätkoncessionshavaren skyldig att mot avgift upplåta den lediga kapaciteten till ett annat teleföretag. Om prissättningen av den kapacitet som upplåts bestäms i 18 § 3 mom. 7 punkten.

9 d §. *Skyldighet att upplåta tv- och radionät.* Ett teleföretag som äger eller besitter ett markbundet tv- eller radionät är enligt det nya 9 d § 1 mom. skyldigt att hyra ut tv- eller radionätet till ett annat teleföretag. Enligt definitionen i 4 § 3 b-punkten avses med markbundet tv- och radionät ett tv- och radionät, i vilket tv- och radioprogramutbud sänds eller tillhandahålls med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt. Ett kabel-tv-nät är inte ett markbundet tv- och radionät, eftersom terminalerna i det är i kontakt med nätet via kabel. Eftersom analoga markbundna tv- och radionät utesluts från lagens allmänna tillämpningsområde, hänvisas med ett markbundet tv- och radionät i detta sammanhang endast till ett digitalt markbundet tv- och radionät. I praktiken gäller uthyrningsskyldigheten i 1 mom. under första skedet av lagens tillämpning främst Digita Ab.

Ett digitalt markbundet tv- och radionät är ett nät som består av tre funktionella delar. Då ett kanalknippe sammanställs slås koncessionshavarnas tv-kanaler och annat innehåll ihop till ett kanalknippe. En sändning som satts ihop till ett kanalknippe överförs längs ett överföringsnät till regionala sändningscentraler. Till slut sänds tv-sändningar och annan information med radiosändare via luften till allmänheten. Objektet för uthyrningsskyldigheten är hela det ovan beskrivna systemet jämte tillhörande utrustning. Uthyrningsskyldigheten kan gälla antingen hela nätet eller en enskild del av nätet.

Ett teleföretag som äger eller besitter ett annat än ett markbundet tv- eller radionät är enligt 2 mom. skyldigt att upplåta en ledig programkanal till ett annat teleföretag. Med

ett annat än ett markbundet tv- eller radionät avses i detta sammanhang ett kabel-tv-nät. Ett kabel-tv-nät är p.g.a. sin tekniska konstruktion en helhet i vilken man inte på samma sätt som i traditionella telenät eller markbundna tv- och radionät kan urskilja självständiga delar som kan hyras ut. I kabel-tv-nät kan upplåtelseskyldigheten däremot gälla en ledig programkanal.

Ett telenätföretag som verkar i ett kabel-tv-nät är enligt bestämmelsen skyldigt att på en programkanal som är ledig efter att den egna programverksamheten och distributionsskyldigheten enligt 42 § tv- och radiolagen har fullgjorts förmedla ett annat teletjänstföretags tv-programutbud. Det väsentliga innehållet i bestämmelsen motsvarar 7 § 2 mom. i den gamla upphävda kabelsändningslagen (307/1987), enligt vilket en utövare av kabelsändningsverksamhet är skyldig att till andra som bedriver programverksamhet upplåta en sådan programkanal och sådan programtid som inte används för hans egen programverksamhet eller omfattas av distributionskyldigheten.

Enligt 3 mom. finns dock ingen uthyrningsskyldighet, om ett sådant tv- eller radionät som avses i 1 eller 2 mom. eller en ledig programkanal behövs för ägarens eller innehavarens nuvarande eller skäligen framtida behov.

10 a §. *Undantag från sammankopplingskyldigheten.* Enligt paragrafen tillämpas inte bestämmelserna om sammankoppling på markbundna tv- och radionät. Syftet med bestämmelsen beskrivs närmare i punkt 2.3.4. Med ett markbundet tv- och radionät avses i lagen ett tv- och radionät, i vilket tv- och programutbud sänds eller tillhandahålls med radiovågor som utbreder sig fritt.

Undantagsbestämmelsen gäller däremot inte ett kabel-tv-nät, eftersom det inte är ett markbundet tv- och radionät. På kabel-tv-nät tillämpas sålunda lagens bestämmelser om sammankoppling.

Sammankoppling av telenät och teletjänster regleras av lagens 3 kap., trafikministeriets beslut om sammankoppling av teleföretags telenät och teletjänster samt Teleförvaltningscentralens föreskrift om tillställande av avtal om sammankoppling och om avtalens offentlighet. Ett kabel-tv-företag som på

grundval av ministeriets beslut har betydande marknadsinflytande är i regel skyldigt att godta alla skäligena krav på sammankoppling. Andra kabel-tv-företag är skyldiga att endast förhandla om sammankoppling.

Den avgift som ett kabel-tv-företag med betydande marknadsinflytande tar ut för sammankoppling bör enligt 16 § 2 mom. trafikministeriets beslut 1393/1997 vara rimlig med hänsyn till prestationskostnaderna. Sammankopplingsavgiften bör också vara offentlig och tillräckligt specificerad. En utövare av kabel-tv-verksamhet kan med stöd av bestämmelsen t.ex. åläggas att specificera den ersättning som en Internetleverantör som utövaren själv äger har tagit ut hos användarna i en andel för användningen av kabel-tv-nätet och i avgifter för användningen av Internetjänster. Ett kabel-tv-företag skall dessutom på grundval av Kommunikationsverkets föreskrift (THK 44/1998 M) hålla gällande tariffer tillgängliga för de teleföretag som begär sammankopplingen.

Vad enkelriktade kabel-tv-nät beträffar har sammankopplingsbestämmelserna inte någon praktisk betydelse. Enkelriktade kabel-tv-nät kommer inte att beröras av begäranden om sammankoppling, eftersom en sammankoppling inte är meningsfull för dem.

18 §. *Teleföretagens inbördes avgifter.* I gällande 18 § telemarknadslagen bestäms om teleföretagens avgifter. I 3 mom. ingår en förteckning över situationer då teleföretagens inbördes avgifter bör vara kostnadsbaserade, dvs. rättvisa och rimliga med hänsyn till kostnaderna för framställandet av prestationen. Rimliga priser skall uppskattas både i relation till det teleföretag som framställer tjänsten och till den som tar emot tjänsten. För det teleföretag som producerar tjänsten innebär rimlig att teleföretaget kan uppbära en rimlig avkastning på det investerade kapitalet. Till förteckningen i 3 mom. föreslås bli fogat nya bestämmelser om tv- och radionät.

Enligt den nya 7 punkten bör avgifterna alltid vara rättvisa och rimliga med hänsyn till kostnaderna för framställandet av prestationen, då avgift tas ut för en sådan prestation som avses i 10 eller 11 punkten i 8 § 2 mom. I 10 punkten i det aktuella momentet är det fråga om en nätkoncessionshavares skyldighet att sörja för att programkoncessionsha-

varnas programutbud sänds och i 11 punkten om skyldigheten att upplåta ledig kapacitet för andra teleföretag. Prisreglering är nödvändig för dessa prestationer. Det är bara tre nätkoncessioner som kommer att förklaras lediga att sökas efter det att lagen trätt i kraft och det är möjligt att en av dem ges till Rundradion Ab. En fri prissättningsrätt kan under dessa omständigheter leda till oskäligt höga priser.

Enligt den nya 8 punkten skall den avgift som tas ut för användningen av ett analogt markbundet tv- och radionät på ovan beskrivet sätt vara kostnadsbaserad om avgiften tas ut av ägaren eller innehavaren till ett tv- och radionät och denna har betydande marknadsinflytande. Ägaren eller innehavaren till ett analogt nät är enligt förslaget inte skyldig att upplåta sitt nät för ett annat teleföretag. Om detta företag dock på grundval av en frivillig överenskommelse upplåter sitt nät för ett annat teleföretag, är den avgift som tas ut för upplåtelsen reglerad för företag med betydande marknadsinflytande. I praktiken tillämpas bestämmelsen på Digita Ab, eftersom det är den enda ägaren till ett riksomfattande analogt tv- och radionät i Finland.

Enligt den nya 9 punkten skall den avgift som tas ut för en prestation som avses i 9 d § vara kostnadsbaserad, om avgiften tas ut av ägaren eller innehavaren till ett tv- och radionät och denna har betydande marknadsinflytande. I 9 d § som det hänvisas till är det fråga om uthyrning av ett digitalt markbundet nät samt av en ledig programkanal i ett kabel-tv-nät. I båda fallen är prissättningen reglerad endast för teleföretag med betydande marknadsinflytande.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast den 1 juli 2002.

I 2 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om möjligheten att vidta åtgärder som verkställigheten kräver innan lagen träder i kraft.

Systemet enligt 7 § gällande lag om television- och radioverksamhet där samma koncession innehåller rätt både att använda nätet (nätkoncession) och att utöva programverksamhet (programkoncession) behandlas när-

mare i allmänna motiveringen. Enligt förslaget överförs regleringen av nätkoncession från lagen om televisions- och radioverksamhet till telemarknadslagen. Regleringen av programkoncessioner blir kvar i lagen om televisions- och radioverksamhet. Övergångsbestämmelsen grundar sig på ovan nämnda indelning.

Sedan den föreslagna lagen trätt i kraft kommer kommunikationsministeriet att införa ett förfarande för ansökning om nätkoncessioner där de nätkoncessioner som ingår i gällande koncessioner enligt 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet ledigförklaras. Enligt 3 mom. är en nätkoncession enligt gällande lag i kraft tills en ny nätkoncession enligt den lag som föreslås beviljas för den aktuella frekvensen eller det aktuella kanalknippet.

I 5 mom. ingår en hänvisning till behörig lag i fråga om programkoncessioner. Enligt övergångsbestämmelsen i lagen fortsätter den programkoncession som ingår i en koncession enligt gällande lag som förut och någon ny programkoncession behöver inte sökas.

I praktiken innebär detta att nuvarande koncessionshavare inte nödvändigtvis alls behöver ansöka om någon ny koncession, eftersom programkoncessionen för deras del fortsätter som förut och nätkoncession inte behöver sökas uteslutande för utövande av programverksamhet.

Ifall en koncessionshavare åsamkas omedelbar skada vid förlust av koncessionen, åläggs staten i 4 mom. att ersätta skadan. I fråga om grunderna för och fastställandet av ersättningen bör lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter iakttas. Ersättningsbestämmelsen är nödvändig av de skäl som nämns i motiveringen gällande lagstiftningsordning (3.6). Gällande koncessioner enligt tv- och radiolagen har beviljats för kanalknippet så, att de som utövar verksamhet i kanalknippet har gemensam koncession.

Skadeståndsskyldigheten är begränsad endast till skador som orsakas av utrustning som blir överflödigt. Ersättningskyldigheten förutsätter sålunda för det första att en sådan enskild verksamhetsidkare i ett kanalknippe vars koncessionsansökan enligt den nya lagen hade blivit förkastad skulle ha skaffat utrustning för verksamheten och för det andra

att utrustningen inte längre kan användas på ett sätt som medför skäligen nytta.

Enligt 6 mom. inleds särredovisningsskyldigheten enligt den lag som föreslås för teleföretag som tillhandahåller telenätjänster eller teletjänster i tv- och radionät först vid ingången av den räkenskapsperiod som följer på lagens ikraftträdande. Syftet med bestämmelsen är att reservera skäligen tid för företagen att förbereda sig inför särredovisningsskyldigheten.

1.2. Lagen om televisions- och radioverksamhet

7 §. *Rätt att utöva televisions- och radioverksamhet.* Sakinnehållet i 1 mom. motsvarar i fråga om analog sändningsverksamhet gällande 1 mom. Till paragrafens ordalydelse fogas endast inom parentes ordet programkoncession för att beskriva situationen efter att denna lag trätt i kraft.

Sakinnehållet i 3 mom. motsvarar i fråga om analog sändningsverksamhet gällande 3 mom. Endast hänvisningen i momentet till 8 § ändras till en hänvisning till planen för frekvensfördelning enligt 6 § radiolagen (1015/2001).

I paragrafen tas in ett nytt 4 mom., i vilket föreskrivs om Rundradion Ab:s rätt att utöva digital allmännyttig televisions- och radioverksamhet utan koncession. Statsrådet åläggs en skyldighet att sörja för att Rundradion Ab har tillgång till en tillräcklig mängd frekvenskapacitet för skötseln av den allmännyttiga verksamheten. Rundradion Ab garanteras dessutom i telemarknadslagen rätt att få tillgång till tillräcklig kapacitet från teleföretag för skötseln av den allmännyttiga verksamheten.

11 §. *Koncessionsbestämmelser.* En koncession som beviljats för utövande av televisions- eller radioverksamhet gäller i fortsättningen endast rätten att sända televisions- eller radioprogramutbud. Paragrafens 2 mom. ändras så att koncessionsmyndigheterna i fortsättningen har rätt att meddela bestämmelser endast i anslutning till den egentliga televisions- och radioverksamheten. De koncessionsbestämmelser som avses i detta moment kan gälla utsändningarnas regionala hörbarhet eller sebarhet, sändningstekniken,

sändningstiden per dygn samt meddelanden från myndigheterna och verksamhet i undantagsförhållanden. Vad sändningstekniken beträffar kan koncessionsmyndigheten t.ex. bestämma om utsändningarna skall distribueras i analog eller digital form.

Behovet av överföringskapacitet i digital sändningsverksamhet beror på det programutbud som förmedlas, så att det t.ex. krävs betydligt mer överföringskapacitet för att förmedla klassisk musik i radioverksamhet än att förmedla endast tal. I koncessionen kan meddelas närmare föreskrifter om överföringskapaciteten utifrån de behov som det aktuella programutbudet ställer. En sådan föreskrift skulle även förplikta det teleföretag som förvaltar kanalknippet.

Om koncessioner som behövs för byggande av digitala markbundna tv- och radionät och om villkoren för upplåtelse av nät föreskrivs i telemarknadslagen.

Paragrafens 3 mom. upphävs som obehövligt.

17 §. *Oberoende producenters program.* Paragrafen ändras så att den andel som oberoende producenters program utgör av programutbudet eller av budgeten för programutbudet för utövare av televisionsverksamhet enligt förslaget stiger från 10 % till 15 %. En arbetsgrupp har utrett verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten och lagt fram olika förslag, bl.a. ovan nämnda, som kan bidra till att främja den digitala innehållsleveransen.

20 §. *Utövande av ensamrätt.* Genom det nya 2 mom. verkställs de bestämmelser om utövande av ensamrätt i anslutning till televiseringen av nationellt betydande evenemang som ingår i artikel 9a i protokollet om ändring av europeiska konventionen om television över gränserna (FördrS 87/1994) CM (98)93. Finland ratificerade konventionen den 18 augusti 1994. Genom artikeln utvidgas systemet i EG:s televisionsdirektiv om televiseringen av nationellt betydande evenemang så att det också gäller länder som ratificerat konventionen och sådana utövare av televisionsverksamhet som omfattas av dessa länders jurisdiktion. Syftet med det aktuella systemet är att trygga en vidsträckt sebarhet för nationellt betydelsefulla evenemang.

42 §. *Skyldighet att distribuera vissa televi-*

sions- och radiosändningar. Som en följd av ändringen av kommunikationsmarknadslagen blir även företag som tillhandahåller markbundna tv- och radionät, t.ex. Digita Ab, sådana telenätföretag som avses i kommunikationsmarknadslagen. Paragrafen ändras så att skyldigheten att utan ersättning distribuera de sändningar som nämns i paragrafen endast gäller företag som besitter s.k. kabel-tv-nät och centralantennät. Ändringen är endast terminologisk. Enligt det nya 2 mom. utesluts dessutom sändningsverksamhet som sker via satellit från must carry-skyldigheten. Om innehållet i must carry-skyldigheten kan inte meddelas nya bestämmelser i detta skede, eftersom en reform av EG-lagstiftningen gällande den bereds som bäst.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast den 1 juli 2002.

I 2 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om möjligheten att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter innan lagen träder i kraft.

Systemet enligt gällande 7 §, i vilket samma koncession innehåller rätt både att använda nätet (nätkoncession) och att utöva programverksamhet (programkoncession) behandlas närmare i allmänna motiveringen. Enligt förslaget blir regleringen av programkoncessioner kvar i lagen om televisions- och radioverksamhet. Regleringen av nätkoncessioner överförs från lagen om televisions- och radioverksamhet till telemarknadslagen. Övergångsbestämmelsen grundar sig på ovan nämnda indelning.

1.3. Lagen om statens televisions- och radiofond

5 §. *Användningen av statens televisions- och radiofonds medel.* Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom., som innehåller en hänvisning till statsunderstödslagen (688/2001). Enligt 1 mom. kan fondens medel utom till finansiering av Rundradion Ab och övervakningen av att bestämmelserna i lagen iakttas även i övrigt användas till att främja televisions- och radioverksamhet. Bestämmelserna

i statsunderstödslagen tillämpas i kompletterande syfte på understöd som eventuellt beviljas ur fonden. Statsunderstödslagen tillämpas däremot inte på de medel, om vilkas betalning uttryckligen föreskrivs i lagen om statens televisions- och radiofond: till att finansiera Rundradion Ab och täcka kostnaderna för övervakningen av att bestämmelserna om televisions- och radioverksamhet iakttas.

23 §. *Skyldighet att betala koncessionsavgift.* Paragrafens 1 mom. ändras så att utövare av televisions- och radioverksamhet som använder digital signal är befriade från koncessionsavgift under den första koncessionsperioden. Koncessioner som beviljats för digital televisionsverksamhet är i kraft fram till den 31 augusti 2010. Inga koncessioner har beviljats för digital radioverksamhet. För jämlikhetens skull föreslås dock att utövare av digital radioverksamhet inte behöver betala koncessionsavgift för verksamhet som de utövar före den 1 september 2010.

Verksamheten kring digitala sändningar kommer gradvis att utvecklas och utvidgas under den första koncessionsperioden. På motsvarande sätt torde inkomsterna av verksamheten att stiga i takt med att tittarna övergår till det digitala sändningsutbudet. Aktörernas kostnader är särskilt höga medan systemen går ovanpå varandra, dvs. under de år då utsändningarna sker både i det analoga och digitala nätet. Därför är det i det här skedet nödvändigt att stöda övergången från analog till digital sändningsverksamhet.

Skyldigheten att betala koncessionsavgift för analog televisions- och radioverksamhet kvarstår som förut.

24 §. *Omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften.* Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket en koncessionshavare i sin fakturering och bokföring bör skilja mellan omsättning som influtit med stöd av antingen analog eller digital koncession så att det är möjligt att fastslå koncessionsavgiften. I början av verksamheten kan vissa kanaler t.ex. sända samma program både i digital och i analog form. Koncessionsavgiften fastställs dock koncessionsvis. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att det digitala signalflödet utan grund används till att sänka koncessionsavgiften.

Om det av någon orsak inte är möjligt att särredovisa omsättningarna, ges Kommunikationsverket rätt att fastställa omsättningen för verksamhet som sänts med digital signal. I 3 mom. föreskrivs dock om på vilka kriterier Kommunikationsverket skall fatta sitt beslut om fastställande. I beslutet bör beaktas den digitala signalens aktuella sebarhets- och hörbarhetsområde samt antalet mottagare av digitala signaler. Kommunikationsverket följer t.ex. genom olika undersökningar hur de digitala mottagarna vinner terräng i Finland.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte programutbud som sänds vidare per kabel och som omfattas av koncessionsavgiften.

25 §. *Koncessionsavgiftens storlek.* Koncessionsavgiften för sändningsverksamhet kan alltjämt motiveras t.ex. med den knappa tillgången på frekvenser samt den internationella praxisen att använda avgifter av typen koncessionsavgift. I detta skede föreslås inte att den skall slopas helt. Med beaktande av utvecklingen inom reklamen och televisionsverksamhetens ekonomi samt även nödvändigheten för kommersiella aktörer att övergå till digital televisionsverksamhet är det skäligt att nivån på koncessionsavgifterna för analog televisionsverksamhet granskas på nytt. På grund av detta föreslås att avgiftsskalan justeras så att nivån på koncessionsavgiften halveras. För enkelhetens skull görs lika för både televisions- och radioverksamhet. Det föreslås att koncessionsavgiften vid den nedre gränsen i de koncessionsavgiftsskalor som tidigare varit i kraft och koncessionsavgiftsprocenterna för omsättning som överskrider den nedre gränsen minskas med 50 %.

På grund av övergången till euro den 1 januari 2002 ändras avgiftsskalorna för televisions- och radioverksamhet så att beloppen anges i euro. Om införandet av euron bestäms i tre förordningar av Europeiska unionens råd: rådets förordning (EG) nr 1103/97 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron (nedan euroförordningen), rådets förordning (EG) nr 974/98 om införande av euron och förordning (EG) nr 2866/98 om omräkningskurserna mellan euron och valutorna för de medlemsstater som inför euron. Regeringens finanspolitiska

ministerutskott fastställde dessutom den 11 januari 2000 principerna för omräkningen av euro.

Summorna i markbelopp i skalan omräknas med den fastställda omräkningskoefficienten (5,94573) till euro och cent. För att öka klarheten och informativiteten har omsättningsgränserna angetts med hundratusen euros noggrannhet och koncessionsavgiftens belopp med tusen euros noggrannhet. Den ekonomiska verkningen av avrundningen till jämna euro är inte stor.

Den lägsta koncessionsavgift som kan tas ut föreslås bli höjd från nuvarande 50 mk till 500 euro (2 972,87 mk) för att täcka kostnaderna för utredningarna om koncessionsavgiften.

40 §. *Övergångsbestämmelse.* Paragrafens 3. mom. upphävs, eftersom det föreslås i övergångsbestämmelsen att koncessionsavgift tillämpas på analog radioverksamhet från början av 2007.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast den 1 juli 2002.

I 2 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om möjligheten att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter innan lagen träder i kraft.

I lagen om statens televisions- och radiofond ingår för närvarande en övergångsbestämmelse enligt vilken koncessionsavgift tillämpas på analog radioverksamhet från 2004. Denna bestämmelse, 40 § 3 mom., föreslås bli upphävd. Det föreslås att befrielsen från koncessionsavgift förlängs fram till slutet av 2006. Den ekonomiska situationen för kommersiella radiostationer har under de senaste åren inte blivit så mycket bättre att det skulle vara påkallat att ålägga dem att betala koncessionsavgift till statens televisions- och radiofond. Därför föreslås att utövare av radioverksamhet som verkar med stöd av en separat koncession inte alls betalar koncessionsavgift under nuvarande koncessionsperiod som berättigar till sändning av analog signal.

Då den nya progressiva koncessionsavgiftsskalan införs mitt under det år då avgif-

ten fastställts, måste man avgöra hur progressionsförmånen i början av skalan skall inriktas. Förmånen kan alternativt inriktas på början av året (dvs. på tiden från den 1 januari till den 30 juni 2002), på slutet av året (dvs. på tiden från den 1 juli till den 31 december 2002) eller så kan den på någon annan grund fördelas mellan dessa halvår. Att göra om beräkningen då den nya skalan tas i bruk skulle leda till att progressionsförmånen i början av skalan beviljas två gånger. Därför har man gått in för att föreslå att progressionsförmånen i nedre ändan av den progressiva avgiftsskalan fördelas i proportion till omsättningsandelarna för början av året och slutet av året.

Sålunda fastställs koncessionsavgiften för 2002 i enlighet med följande principer: Storleken på avgiften för hela året fastställs så att den utifrån den omsättning som beräknats i enlighet med 24 § å ena sidan beräknas enligt hur den skulle fastställas om den ursprungliga skalan tillämpades hela året och å andra sidan enligt hur den skulle fastställas om den nya skalan tillämpades hela året. Genom att dividera den avgift som beräknats enligt vardera avgiftsgrunden med omsättningen för hela året fås avgiftsprocenterna för början och slutet av året. Efter detta beräknas avgiftsandelarna för början av året enligt omsättningsandelen för början av året och en avgiftsprocent som beräknats på basis av den ursprungliga tabellen. På motsvarande sätt beräknas avgiftsandelarna för slutet av året enligt omsättningsandelen för slutet av året och en avgiftsprocent som beräknats på basis av den nya tabellen. Avgiften för hela året är summan av avgiftsandelarna för början och slutet av året.

Enligt den arbetsgrupp som utrett verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten bör digital televisionsverksamhet helt befrias från koncessionsavgift under gällande koncessionsperiod. I enlighet med lagen om televisions- och radioverksamhet omfattar koncessionsavgiften för närvarande också digital televisionsverksamhet. Det är sannolikt att den omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften för digital television i början kommer att vara obetydlig och att koncessionsavgiftsskalan inte tillämpas. Har koncessionsavgifter ändå tagits ut

innan lagen träder i kraft, föreslås att de återbärs till koncessionshavarna. Ränta betalas inte på den summa som återbärs.

1.4. Lagen om Rundradion Ab

1 §. *Bolagets ställning.* Trafikministeriets namn ändrades den 1 september 2000 till kommunikationsministeriet. Sedan lagen om televisions- och radioverksamhet trädde i kraft har åter termen rundradioverksamhet etablerat sig som televisions- och radioverksamhet. Av dessa skäl ändras ministeriets namn i 1 mom. och ordet rundradiosändningsverksamhet i 2 mom. föreslås bli ändrat. I 7 § definieras allmännyttig verksamhet, vilket gör att det i detta sammanhang är onödigt att upprepa innehållet i allmännyttig verksamhet.

Omnämmandet av bolagets rätt att utöva annan verksamhet bl.a. i enlighet med en koncession som det beviljats behövs inte längre i lagen. Om bolaget beslutar att börja utöva koncessionsberoende verksamhet, bör det skaffa koncession i föreskriven ordning. Bolaget behöver inte koncession för att bedriva televisions- och radioverksamhet. Enligt 7 § 3 mom. lagen om televisions- och radioverksamhet får Rundradion Ab utöva televisions- och radioverksamhet utan koncession på de frekvenser som har reserverats för bolaget i den plan som nämns i 6 § i radiolagen.

I 2 mom. ändras hänvisningarna till den reviderade lagstiftningen.

3 §. *Bolagets verksamhetsbetingelser.* Det föreslås att paragrafen av de orsaker som anges i motiveringen till 1 § ändras till den del den gäller ministeriets namn, tjänster som kompletterar televisions- och radioverksamhet samt special- och tilläggstjänster i anknytning till dem.

7 §. *Allmännyttig verksamhet.* I 1 mom. införs uttrycket televisions- och radioprogramutbud i stället för ordet programutbud. Liksom konstaterades i samband med 1 § har termen etablerat sig i och med definitionerna i 2 § lagen om televisions- och radioverksamhet.

Då televisions- och radioverksamheten digitaliseras blir det möjligt att tillhandahålla tittarna och lyssnarna också helt nya slags

tjänster. Dessa kan vara t.ex. olika typer av Internettjänster. Bolaget bör kunna betjäna konsumenterna också genom att utnyttja dessa nya möjligheter som teknologin ger. Paragrafens ordalydelse föreslås bli ändrad så, att också ovan nämnda nya tjänster är allmännyttig verksamhet enligt lagen. Bolaget bör dock sörja för att de innehållsmässigt och även i övrigt överensstämmer med bolagets uppgifter. Därför föreslås att definitionen på sådan allmännyttig verksamhet som anvisats bolaget kompletteras genom att en bestämmelse om special- och tilläggstjänster i anslutning till televisions- och radioprogramutbudet fogas till 1 mom.

Med specialtjänster avses i det här sammanhanget t.ex. en särskild tjänst som gör det möjligt också för handikappade att följa programmet. Med tilläggstjänster avses här t.ex. möjligheten att tillhandahålla tilläggsinformation till programmet eller till någon detalj i programmet. Sådana tjänster kan även vara t.ex. en programguide (EPG) eller supertexttelevision.

I paragrafen föreslås också en bestämmelse om att bolaget kan tillhandahålla innehållstjänster i alla telenät. Med detta avses möjligheten att vid tillhandahållandet av tjänster utöver de traditionella tv- och radionäten använda också andra telenät. Då förmedlingskapaciteten blir större kan tjänster som av tradition har distribuerats i tv- och radionät i allt högre grad även distribueras i andra telenät. Med beaktande av kommunikations- och kulturpolitiska skäl samt den språkliga och regionala jämlikheten måste även Rundradion Ab genom lag ges möjlighet att också i andra nät utöva motsvarande verksamhet.

7 a §. *Särredovisning.* I syfte att fullgöra sina uppgifter inom den allmännyttiga verksamheten producerar Rundradion Ab kontinuerligt ett mångsidigt innehåll. Inom bolaget har även utvecklats ett omfattande innehållsarkiv. Avsikten är att allmännyttiga innehållsprodukter skall tillhandahållas allmänheten även i konvergerande telenät i så stor omfattning som möjligt.

Ett fritt tillhandahållande av den allmännyttiga verksamhetens innehållsproduktion på en marknad med konkurrens kan dock föranleda störningar på marknaden i förhållande till den kommersiella verksamheten i bran-

schen. Av denna orsak föreslås att i paragrafen upptas en skyldighet för Rundradion Ab att särredovisa den allmännyttiga televisions- och radioverksamheten och den övriga allmännyttiga verksamheten skilt från varandra. Avsikten är att bolaget skall tillhandahålla andra sina innehållstjänster på samma villkor som när det självt använder sig av tjänsterna någon annanstans än inom televisions- och radioverksamheten. Enligt paragrafens 4 mom. skall Kommunikationsverket övervaka att särredovisningen iakttas. Motsvarande skyldighet har i tillämpliga delar gällt inom televerksamheten och har visat sig vara ändamålsenlig.

8 §. *Övriga uppgifter.* I sak motsvarar paragrafen gällande 8 §. Paragrafen ändras så att det reviderade innehållet i allmännyttig verksamhet beaktas bättre.

12 §. *Förbud mot reklam.* Målet är att finansieringen av televisions- och radioverksamhet skall vara klar. Ur denna synvinkel är det inte längre motiverat att över huvud taget behålla reklamfinansiering som bolagets inkomstkälla. Därför ändras 1 mom. så att reklam förbjuds helt. Enligt 1 mom. är avsikten att reklam inte heller skall tillåtas i samband med s.k. nya tjänster inom den allmännyttiga verksamheten.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. I 1 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast den 1 juli 2002.

I 2 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om möjligheten att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter innan lagen träder i kraft.

1.5. Lagen om kommunikationsförvaltningen

2 §. *Kommunikationsverkets uppgifter.* Förteckningen i paragrafens 1 punkt över Kommunikationsverkets uppgifter ändras så att den motsvarar innehållet i ändringarna av lagstiftningen om kommunikationsmarknaden.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits av riksdagen och stadfästs av republikens president, dock senast den 1 juli 2002.

3. Lagstiftningsordning

3.1. Inledning

I denna proposition föreslås ändringar i gällande telemarknadslag, lagen om televisions- och radioverksamhet, lagen om statens televisions- och radiofond samt lagen om Rundradion Ab. En del av ändringarna är sådana att de även måste granskas med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna i grundlagen.

Bland de föreslagna ändringarna är de ändringar av koncessionsregleringen som föreslås i telemarknadslagen och lagen om televisions- och radioverksamhet väsentliga med hänsyn till näringsfriheten i 18 § grundlagen och yttrandefriheten i 12 § grundlagen. Yttrandefriheten berörs även av den bestämmelse om förbud mot reklam som föreslås i lagen om Rundradion Ab. Vissa upplåtelse-skyldigheter föreslås bli lagda på tv- och radionät. Ändringen skall till dessa delar granskas mot bakgrunden av egendomsskyddet i 15 § grundlagen. Till egendomsskyddet anknyter även en situation där en nuvarande koncessionshavare trots allt inte beviljas koncession enligt den nya lagen. Vidare ansluter sig den ändring som föreslås i lagen om statens televisions- och radiofond till de fonder utanför statsbudgeten som regleras i 87 § grundlagen.

3.2. Koncession och näringsfrihet

Enligt förslaget överförs regleringen av koncessioner som ger rätt att besitta och använda digitala markbundna tv- och radionät till kommunikationsmarknadslagen. Regleringen av programkoncessioner, som grundar sig på programmets innehåll, blir kvar i lagen om televisions- och radioverksamhet. Förutsättningarna för koncession ändras inte väsentligt på grund av ändringen. När det gäller nätkoncessioner ändras prövningen av

förutsättningarna från fri prövning till bunden rättsprövning. Förutsättningarna för programkoncessioner ändras inte.

Enligt 18 § grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har i tidigare utlåtanden behandlat det aktuella förhållandet mellan koncessioner och näringsfrihet bl.a. i utlåtandena GrUU 47/1996 rd (telemarknadslagen), GrUU 4/2000 rd (naturgasmarknadslag) och GrUU 19/1998 rd (lagen om televisions- och radioverksamhet).

Utskottet har i sin utlåtandepaxis ansett näringsfrihet vara en huvudregel enligt 18 § 1 mom. grundlagen, men ansett att det undantagsvis är möjligt att göra näringsverksamhet tillståndspliktig. Bestämmelser om tillståndsplikt måste dock alltid utfärdas genom en lag som skall uppfylla kraven på noggranna avgränsningar och exakthet vad gäller begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna.

När det gäller den föreslagna ändringen är det väsentligt att fästa uppmärksamhet vid att den inte orsakar ökad reglering som begränsar näringsfriheten. Det är endast fråga om att överföra nätkoncessioner från en lag till en annan. Grunderna för regleringen är de samma som i gällande koncessionsreglering, dvs. den knappa tillgången på frekvenser och tekniska omständigheter.

Dessutom kommer den noggranna avgränsningen av regleringen och förutsägbarheten att förbättras då nätkoncessioner för televisions- och radioverksamhet, som tidigare omfattats av fri prövning, enligt förslaget kommer att överföras till kommunikationsmarknadslagen och bli beroende av rättsprövning.

Därför är den föreslagna ändringen inte problematisk med tanke på näringsfriheten.

3.3. Koncession och yttrandefrihet

Enligt 12 § grundlagen har var och en yttrandefrihet. Till yttrandefriheten hör rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har behandlat förhål-

landet mellan koncessionsreglering och yttrandefrihet i sina utlåtanden GrUU 19/1998 rd (lag om televisions- och radioverksamhet) och GrUU 23/1993 rd (lag om Oy Yleisradio-Rundradion Ab).

Utskottet har tidigare i samband med att lagen om televisions- och radioverksamhet stiftades ansett att den knappa tillgången på radiofrekvenser är en godtagbar grund för koncessionssystemet, men samtidigt påpekat att den tekniska utvecklingen kan komma att ändra situationen i framtiden. Däremot har utskottet förhållit sig delvis skeptiskt till nödvändigheten av ett koncessionssystem för att förhindra en koncentrerings av telekommunikationen (GrUU 19/1998 rd).

På samma sätt som i punkten som gäller näringsfrihet är det viktigt att i fråga om den ändring som föreslås påpeka att det inte kommer att ske några väsentliga förändringar i koncessionsregleringen med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Begränsningarna av yttrandefriheten kommer inte att öka till följd av ändringen. Koncessionsregleringen grundar sig på samma orsaker som gällande koncessionsreglering.

Därför utgör förslaget till ändring av koncessionsreglering med avseende på näringsfriheten inte heller något problem för yttrandefriheten.

3.4. Förbud mot reklam och yttrandefrihet

Enligt förslaget får inte Rundradion Ab sända reklam i samband med sitt utbud av televisions- och radioprogram eller andra innehållstjänster. Enligt gällande lag har statsrådet av särskilda skäl kunna bevilja bolaget tillstånd att sända reklam i ett visst program. Nu föreslås att denna undantagsbestämmelse stryks. Grundlagsutskottet har behandlat förbud mot reklam speciellt för Rundradions del i sina utlåtanden GrUU 19/1998 rd (lag om televisions- och radioverksamhet) och GrUU 23/1993 (lag om Oy Yleisradio-Rundradion Ab).

Reklam omfattas av yttrandefrihet med den har i utskottets tidigare utlåtanden betraktas som ett randområde till yttrandefriheten (GrUU 19/1998). Den föreslagna begränsningen av yttrandefriheten gäller sålunda inte

yttrandefrihetens kärnområde. Ändringen har en mycket obetydlig ekonomisk betydelse och gäller endast ett bolag. Ett syfte med den föreslagna ändringen är att i anslutning till att finansieringen görs klarare främja andra verksamhetsutövarers möjligheter till kommersiell kommunikation och på detta sätt också främja yttrandefriheten.

Bestämmelsen om förbud mot reklam kan av dessa orsaker inte anses begränsa yttrandefriheten i strid med grundlagen.

3.5. Skyldighet att upplåta kapacitet och egendomsskyddet

Enligt förslaget kommer digitala markbundna tv- och radionät samt kabel-tv-nät att beröras av vissa nya upplåtelseskyldigheter. Enligt det nya 9 d § 1 mom. kommunikationsmarknadslagen är ett teleföretag som äger eller besitter ett markbundet tv- eller radionät skyldigt att hyra ut nätet till ett annat teleföretag. Enligt 2 mom. i samma paragraf är ett teleföretag som äger eller besitter ett annat än ett markbundet tv- eller radionät skyldigt att hyra ut en ledig programkanal till teleföretag.

Det finns dock ingen upplåtelseskyldighet, om tv- eller radionätet eller den lediga programkanalen behövs för teleföretagets eget behov eller skäligen framtida bruk.

Skyldigheten att upplåta egendom skall behandlas mot bakgrunden av 15 § grundlagen, som reglerar egendomsskyddet. Grundlagsutskottet har i sin tidigare utlåtandep Praxis behandlat saken speciellt i fråga om telenät i sina utlåtanden GrUU 1/1996 rd (ändring av telelagen), GrUU 47/1996 rd (telemarknadslagen), GrUU 34/2000 rd och GrUU 5/2001 rd (ändring av telemarknadslagen) samt i fråga om gasnät GrUU 4/2000 rd (naturgasmarknadslagen).

Utskottet har i sin utlåtandep Praxis bl.a. konstaterat att det är fråga om särskild egendom som bara används för en viss typ av verksamhet och om förpliktelser i samband med den. Utskottet har ansett att förpliktelserna till sin karaktär är lämpliga med tanke på egendomens speciella art (GrUU 4/2000 rd). Utskottets Praxis kan sammanfattas till att denna typ av förpliktelser stämmer överens med grundlagen med hänsyn till egen-

domens speciella karaktär, om skyldigheterna finns inskrivna i tydliga bestämmelser och är skäligen med avseende på ägaren (GrUU 34/2000 rd).

Till grund för den reglering som nu föreslås ligger samma orsaker i anslutning till förbättrandet av konkurrensförutsättningarna som i gällande telemarknadslag. Det finns sålunda godtagbara skäl till regleringen. Objektet för upplåtelseskyldigheten och dess innehåll definieras i lag. Ägarens rimliga egna behov har beaktats i lagen.

Därför strider förslaget inte mot 15 § grundlagen, som reglerar egendomsskyddet.

3.6. Nuvarande koncessionshavares ställning och egendomsskydd

I det föreslagna 4 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen i telemarknadslagen har man berett sig på en situation där en nuvarande innehavare av koncession enligt 7 § tv- och radiolagen trots allt inte beviljas koncession enligt den nya lagen. Enligt bestämmelsen har koncessionshavaren i ett sådant fall rätt att från staten få full ersättning för skadan, som orsakas av att den utrustning som skaffats för den koncessionsberoende verksamheten inte kan användas till televerksamhet eller i övrigt på ett sätt som medför skäligen nytta. Bestämmelsen behövs på grund av 15 § 2 mom. grundlagen, eftersom en situation där egendom blir överflödigt på grund av att koncessionshavaren mist sin koncession i förtid, i sak jämställs med tvångsinlösnings av egendom.

Om tvångsinlösnings av egendom för ett allmänt behov mot full ersättning föreskrivs genom lag. Grundlagsutskottet har i sin Praxis ansett att inte uppfyllandet av kravet på ett allmänt behov nödvändigtvis förutsätter att inlösnings sker till förmån för ett offentligt samfund (GrUU 19/1994 rd). Utskottet har dock förutsatt att förutsättningen "allmänt behov" borde konkretiseras med hjälp av materiella bestämmelser i lagen (GrUU 38/1998 rd).

I det aktuella fallet anknäver allmänt behov till de allmänna målen för den föreslagna lagen samt till tryggheten av förutsättningarna för televisions- och radioverksamhet. Av ovan nämnda skäl kan man anse att det i det

aktuella fallet är fråga om en åtgärd som är påkallad av ett allmänt behov och att det allmänna behovet i detta regleringssammanhang bör konkretiseras tillräckligt väl.

Vad gäller grunderna för och bestämmandet av inlösningsersättning har grundlagsutskottet i sin praxis ansett att kravet på full ersättning uppfylls då ersättningsbestämmelserna i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter iaktas (GrUU 38/1998 rd och GrUU 19/1994 rd). Enligt den föreslagna bestämmelsen skall full ersättning betalas för egendomen. I fråga om grunderna för och bestämmandet av ersättningen bör iaktas vad som föreskrivs om inlösningsersättning i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter.

Förslaget strider av ovan nämnda skäl inte mot grundlagens 15 §, som reglerar egendomsskyddet.

3.7. Skyldigheten att sända programutbud och egendomsskyddet

Enligt den föreslagna nya 10 punkten i 8 § 2 mom. telemarknadslagen bör nätkoncessionshavaren för sin del sörja för att Rundradion Ab och programkoncessionshavare på lika villkor får tillgång till den kapacitet som behövs vid sändningen av tv-programutbud. Syftet med bestämmelsen är att koppla ihop nätkoncessionen och programkoncessionen och den behövs för att säkerställa att Rundradion Ab och programkoncessionshavarna skall kunna sända sitt programutbud till tittarna.

Då ett företag får nätkoncession får det rätt att använda och besitta ett frekvensområde. Rättigheten att använda frekvensen är dock inte obegränsad utan belastas redan då koncessionen beviljas av en skyldighet att sörja för programkoncessionshavarnas och Rundradion Ab:s behov. Skyldigheten baserar sig direkt på lag och definieras närmare i koncessionsvillkoren. Det är sålunda inte fråga om en nyttjandebegränsning för nätkoncessionshavarens egendom utan om beviljande av en rättighet som redan är begränsad. Den

begränsade rättigheten gäller frekvenser som inte kan anses vara någons egendom.

Därför är det i fråga om den skyldighet att sända programutbud som ingår i nätkoncessionen inte fråga om ett ärende som omfattas av egendomsskyddet i grundlagen.

3.8. Statens televisions- och radiofond och budgetmakt

Enligt förslaget ändras lagen om statens televisions- och radiofond till de delar den gäller koncessionsavgiftens storlek så att avgifterna för kommersiella utövare av televisionsverksamhet, vilka använder analog signal, halveras och för dem som använder digital signal helt tas bort under den första koncessionsperioden.

Televisions- och radiofonden är en sådan fond utanför statsbudgeten som avses i 87 § grundlagen. Minst två tredjedelars majoritet av rösterna i riksdagen krävs för att lagförslaget, som avser att avsevärt utvidga fondens användningsändamål, skall antas. Grundlagsutskottet har behandlat televisions- och radiofondens relation till 87 § grundlagen i sina utlåtanden GrUU 19/1998 rd (lag om televisions- och radioverksamhet) och GrUU 23/1993 rd (lag om Oy Yleisradio-Rundradion Ab).

Väsentligt i den föreslagna ändringen är att fonden blir mindre till följd av ändringen. Syftet med 87 § grundlagen är att riksdagens budgetmakt skall skyddas. Som en följd av att fonden blir mindre kommer riksdagens budgetmakt att öka. Med beaktande av lagens syfte utgör ändringen därför inget problem med tanke på 87 § grundlagen.

3.9. Bedömning av lagstiftningsordningen

På ovan nämnda grunder kan lagförslagen behandlas i normal lagstiftningsordning. Trots detta är det önskvärt att ett utlåtande begärs av riksdagens grundlagsutskott om regeringens proposition.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av telemarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i telemarknadslagen av den 30 april 1997 (396/1997) 5 § 3 mom.,
ändras lagens rubrik, 3 § 3 mom. 2 och 5 punkten, 4 § 6 och 13 punkten, rubriken för 5 §
 och 5 § 2 mom., 8 § 2 mom. 9 punkten samt 18 § 3 mom. 6 punkten, av dessa lagrum 3 § 3
 mom. 5 punkten och 8 § 2 mom. 9 punkten sådana de lyder i lag 566/1999 och 18 § 3 mom. 6
 punkten sådan den lyder i lag 314/2001, samt
fogas till 3 § 3 mom., sådant det lyder delvis ändrat i nämnda lag 566/1999, nya 6 och 7
 punkter, till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 566/1999 och 314/2001, nya 3
 a- och 3 b-punkter, till 7 § nya 7 och 8 mom., till 8 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i
 nämnda lagar 566/1999 och 314/2001, nya 10 och 11 punkter, till 18 § 3 mom., sådant det ly-
 der delvis ändrat i nämnda lag 314/2001, nya 7–9 punkter samt till lagen nya 9 d och 10 a §
 som följer:

Kommunikationsmarknadslag

3 §

Tillämpningsområde

 Denna lag gäller inte

2) användning av radioanläggningar för
 annan än allmän televerksamhet,

5) televerksamhet som är av ringa betydelse
 med tanke på tillämpningen av lagen, enligt
 vad ministeriet bestämmer särskilt,

6) analoga markbundna televisions- och radionät
 med undantag av 5 § 5 mom. som gäller betydande
 marknadsinflytande och 5 kap. som gäller teleavgifter,

7) sändning eller tillhandahållande av televisions-
 programutbud via satellit.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

3 a) *televisions- och radionät* ett telenät som i huvudsak används för sändning eller tillhandahållande av televisions- och radioprogramutbud,

3 b) *markbundet televisions- och radionät* ett televisions- och radionät i vilket televisions- och radioprogramutbud sänds eller tillhandahålls med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt,

6) *teletjänst* tjänst vars tillhandahållande helt eller delvis består av överföring av meddelanden eller routing i telenätet eller av sändning eller tillhandahållande av televisions- och radioprogramutbud i televisions- och radionät,

13) *teletjänstföretag* ett teleföretag som tillhandahåller teletjänster i televisions- och radionät eller som med hjälp av de teletrustningar det besitter tillhandahåller teletjänster och som har rättslig och faktisk möjlighet att tillhandahålla anslutningar för sina tjänster samt stänga en anslutning eller annars hindra access till dessa tjänster,

5 §

Rätt att utöva televerksamhet

Tillhandahållande av telenättjänster i allmänna mobiltelefonnät och markbundna televisions- och radionät är beroende av koncession enligt 7 §.

7 §

Koncession

Till en koncession som gäller tillhandahållande av telenättjänster i markbundna televisions- eller radionät (*nätkoncession*) kan dessutom följande villkor som gäller

- 1) sändningstekniken,
 - 2) sådan kapacitet som avses i 8 § 2 mom. 10 punkten och reservering av den för den som idkar verksamheter,
 - 3) annan användning av sådan kapacitet som avses i 8 § 2 mom. 11 punkten, samt
 - 4) annan förvaltning av ett kanalknippe.
- Koncessionsvillkoren kan med koncessionshavarens samtycke ändras under den tid som koncessionen är i kraft och även i övrigt, om det till följd av den tekniska utvecklingen eller en väsentlig ändring i verksamhetsbetingelserna för den koncessionsberoende verksamheten finns särskilda skäl för detta.

8 §

Teleföretagets skyldigheter

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. skall teleföretaget

9) lämna ut sådana uppgifter vilka de användare som ingått anslutningsavtal med företaget har uppgett för publicering i en abonnentkatalog, i en med tanke på publiceringen användbar form på lika och skäliga villkor, så att de avgifter som tas ut för utlämnandet är skäliga i förhållande till kostnaderna för prestationen, med beaktande av bestämmelserna i lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet,

10) då företaget har nätkoncession enligt 7 § sörja för att Rundradion Ab och innehavare av programkoncession enligt 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet (755/1998) på lika villkor får tillgång till sådan kapacitet som behövs för att idka verksamheten,

11) då företaget har nätkoncession enligt 7 § upplåta ledig kapacitet för andra teleföretag.

9 d §

Skyldighet att hyra ut televisions- och radionät

Ett teleföretag som äger eller besitter ett markbundet televisions- eller radionät är skyldigt att hyra ut det markbundna televisions- eller radionätet till ett annat teleföretag.

Ett teleföretag som äger eller besitter ett annat än ett markbundet televisions- eller radionät är skyldigt att hyra ut en ledig programkanal till ett annat teleföretag.

Någon skyldighet att hyra ut finns dock inte om ett sådant televisions- eller radionät som avses i 1 och 2 mom. eller en ledig programkanal behövs för ägarens eller innehavarens nuvarande eller rimliga framtida behov.

3 kap.

Sammankoppling av telenät och teletjänster

10 a §

Undantag från sammankopplings-skyldigheten

Bestämmelserna om sammankopplings-skyldigheten tillämpas inte på markbundna televisions- och radionät.

18 §

Teleföretagens inbördes avgifter

De i 1 och 2 mom. avsedda avgifterna mellan teleföretagen skall vara rättvisa och rimliga med hänsyn till kostnaderna för framställande av prestationen, om

6) Europeiska gemenskapernas lagstiftning förutsätter att vissa teleavgifter regleras på detta sätt,

7) avgift tas ut för en prestation enligt 8 § 2 mom. 10 eller 11 punkten,

8) en sådan ägare eller innehavare av ett analogt markbundet televisions- och radionät som har ett betydande marknadsinflytande tar ut en avgift för användningen av televisions- och radionätet,

9) en sådan ägare eller innehavare av ett televisions- och radionät som har ett betydande marknadsinflytande tar ut en avgift för en prestation enligt 9 d §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Gällande koncession enligt 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet, till de delar den berättigar till att sända och tillhandahålla televisions- och radioprogramutbud i markbundna televisions- och radionät samt att utöva televerksamhet med hjälp av ledig kapacitet (*nätkoncession*), är i kraft tills koncession enligt denna lag beviljas för den aktuella frekvensen och det aktuella kanalknippet.

Om koncession enligt denna lag inte beviljas en sådan koncessionshavare som avses i 3 mom., har koncessionshavaren rätt att av staten få full ersättning för den skada som orsakas av att den utrustning som anskaffats för koncessionsberoende verksamhet inte kan användas för televerksamhet eller annars på ett sätt som medför skäligen nytta. I fråga om grunderna för och bestämmandet av ersättningen skall iaktas vad som föreskrivs om inlösningsersättningar i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977).

Om koncession som behövs för utövande av televisions- och radioverksamhet (programkoncession) föreskrivs i lagen om televisions- och radioverksamhet.

Särredovisningsskyldigheten för teleföretag som tillhandahåller telenättjänster eller teletjänster i televisions- och radionät uppkommer vid ingången av den räkenskapsperiod som följer efter att lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om televisions- och radioverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 oktober 1998 om televisions- och radioverksamhet (744/1998) 11 § 3 mom.,
ändras 7 §, 11 § 2 mom. samt 17 och 42 § samt
fogas till 20 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

7 §

Rätt att utöva televisions- och radioverksamhet

För utövande av televisions- eller radioverksamhet med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt skall koncession sökas hos statsrådet (*programkoncession*).

I fråga om annan än i 1 mom. avsedd televisions- eller radioverksamhet skall anmälan som avses i 15 § 1 mom. göras till Kommunikationsverket innan verksamheten inleds.

Rundradion Ab får utöva analog allmännyttig televisions- och radioverksamhet utan koncession på de frekvenser som har anvisats bolaget i den plan för frekvensfördelning som avses i 6 § radiolagen (1015/2001).

Rundradion Ab får utöva digital allmännyttig televisions- och radioverksamhet utan koncession. Statsrådet är skyldigt att sörja för att bolaget får tillgång till den mängd kapacitet i ett markbundet televisions- och radionät som det behöver i verksamheten och att bolaget kan använda den på ett ändamålsenligt sätt. Om ett teleföretags skyldighet att reservera en tillräcklig mängd av ovan nämnda kapacitet föreskrivs närmare i 8 § 2 mom. 10 punkten i kommunikationsmarknadslagen (396/1997).

11 §

Koncessionsbestämmelser

Koncessionsmyndigheten har även rätt att meddela bestämmelser som gäller

- 1) utsändningarnas regionala hörbarhet eller sebarhet,
- 2) sändningstiden per dygn,
- 3) sändningstekniken och överföringskapaciteten, och
- 4) meddelanden från myndigheterna och verksamhet i undantagsförhållanden.

17 §

Oberoende producenters program

En utövare av televisionsverksamhet skall för program som producerats av oberoende producenter reservera femton procent av sin sändningstid, till vilken inte räknas sådan tid som reserverats för nyheter, sportevenemang, underhållningsprogram av tävlingskaraktär, reklam, teleköpsändningar och text-tv-sändningar, eller alternativt femton procent av sin budget för programutbud. Hälften av de program som inräknas i de oberoende

producenternas ovan nämnda andel skall ha producerats under de senaste fem åren.

20 §

Utövande av ensamrätt

Vad som i 1 mom. föreskrivs om utövande av ensamrätt, tillämpas på motsvarande sätt på evenemang som nämns i den förteckning som avses i artikel 9a.2 i protokollet om ändring av europeiska konventionen om television över gränserna CM (98)93.

42 §

Skyldighet att distribuera vissa televisions- och radiosändningar

Ett teleföretag som tillhandahåller telenät-tjänster i något annat än ett markbundet televisions- och radionät är skyldigt att i telenätet utan ersättning distribuera

1) sändningar som kan tas emot med sedvanliga mottagningsanordningar i den kommun där nätet finns och som är avsedda för

mottagning i hela landet och som görs av sådana utövare av televisions- och radioverksamhet som har beviljats koncession av statsrådet, samt

2) Rundradion Ab:s sändningar.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller inte sändning eller tillhandahållande av programutbud via satellit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En koncessionshavare som har en gällande koncession för televisions- och radioverksamhet då denna lag träder i kraft och som vill fortsätta sin verksamhet är inte skyldig att på nytt ansöka om koncession enligt 7 § (*programkoncession*), utan kan fortsätta att utöva televisions- och radioverksamhet på basis av gällande koncession.

Om koncession som berättigar till att sända televisions- och radioprogram med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt samt att utöva televerksamhet med hjälp av ledig överföringskapacitet (*nätkoncession*) föreskrivs i kommunikationsmarknadslagen.

3.

Lag**om ändring av lagen om statens televisions- och radiofond**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 oktober 1998 om statens televisions- och radiofond (745/1998) 40 § 3 mom.,
ändras 23 § 1 mom. och 25 § 2 — 4 mom. samt
fogas till 5 § ett nytt 5 mom. och till 24 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

5 §

Användningen av statens televisions- och radiofonds medel

På understöd som beviljas ur statens televisions- och radiofond för främjande av televisions- och radioverksamhet tillämpas dessutom vad som bestäms i statsunderstödslagen (688/2001).

23 §

Skyldighet att betala koncessionsavgift

En koncessionshavare som med stöd av 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) har beviljats koncession för att utöva televisions- eller radioverksamhet är skyldig att betala en koncessionsavgift till statens televisions- och radiofond. Koncessionsavgiften betalas särskilt för vardera koncessionen. En koncessionshavare som har beviljats koncession för att utöva televisions- eller radioverksamhet med digital signal är

dock inte skyldig att betala koncessionsavgift före den 1 september 2010.

24 §

Omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften

En koncessionshavare som har beviljats koncessioner för televisions- och radioverksamhet både med analog och digital signal skall i sin fakturering och bokföring skilja mellan den omsättning som hänför sig till de olika koncessionerna så att den kan tas som grund för fastställandet av koncessionsavgiften. Om samma programutbud sänds med både analog och digital signal så att faktureringen inte kan skiljas åt på ett tillförlitligt sätt, fastställer Kommunikationsverket den andel som skall anses ha influtit av digital sändning. Då Kommunikationsverket fastställer andelen skall det beakta sebarhets- och hörbarhetsområdet för den digitala signalen samt antalet digitala mottagare.

25 §

Koncessionsavgiftens storlek

Den progressiva skalan för koncessionsavgiften för televisionsverksamhet är följande:

Omsättning	Koncessionsavgift vid den nedre gränsen	Koncessionsavgift för den del av omsättningen som överskrider den nedre gränsen
1000 euro	1000 euro	%
3400-5000	0	5,00
5000-6700	84	7,50
6700-10100	210	10,00
10100-	547	12,25

Den progressiva skalan för koncessionsavgiften för radioverksamhet är följande:

Omsättning	Koncessionsavgift vid den nedre gränsen	Koncessionsavgift för den del av omsättningen som överskrider den nedre gränsen
1000 euro	1000 euro	%
3400-8400	0	2,00
8400-13500	101	3,00
13500-	252	4,00

Den lägsta koncessionsavgiften är 500 euro.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Koncessionsavgift tillämpas på analog radioverksamhet från den 1 januari 2007.

Koncessionsavgiften för 2002 fastställs så att den beräknas separat för tiden 1.1–30.6.2002 (nedan *början av året*) och 1.7–31.12.2002 (nedan *slutet av året*). I syfte att fastställa respektive avgiftsandel beräknas utgående från kalenderårets omsättning enligt 24 § den avgift som fastställs om de bestämmelser som är i kraft då denna lag träder i kraft tillämpas hela året och den avgift som fastställs om koncessionsavgiftsskalan enligt 25 § tillämpas under hela året. På dessa grunder beräknas avgiftsprocenten för början av året enligt de bestämmelser som är i kraft då denna lag träder i kraft och avgiftsprocenten för slutet av året enligt koncessionsavgiftsskalan i 25 §. Beloppet av koncessionsavgiften för 2002 fås genom att omsättningen under början av året multipliceras med avgiftsprocenten för början av året och avgiften under slutet av året genom att omsättningen under slutet av året på motsvarande sätt multipliceras med avgiftsprocenten för slutet av året. De koncessionsavgiftsbelopp som på detta sätt erhålls för början och slutet av året räknas ihop.

De koncessionsavgifter för digital televisionsverksamhet som innan denna lag träder i kraft har tagits ut i enlighet med lagen om statens televisions- och radiofond betalas tillbaka till koncessionshavaren inom tre månader efter att denna lag träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om Rundradion Ab**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1993 om Rundradion Ab (1380/1993) 1 § och 3 §, 7 § 1 mom. samt 8 och 12 §,
av dessa lagrum 1 § och 12 § sådana de lyder i lag 746/1998 och
fogas till lagen en ny 7 a § som följer:

1 §

Bolagets ställning

Rundradion Ab är ett aktiebolag inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde som bedriver allmännyttig verksamhet enligt 7 §. Bolaget kan även bedriva annan verksamhet enligt sin bolagsordning.

Angående bolagets rätt att bedriva televisions- och radioverksamhet bestäms särskilt. I fråga om tekniska radioanläggningar som behövs i verksamheten tillämpas radiolagen (1015/2001) och kommunikationsmarknads-lagen (396/1997).

På bolaget tillämpas lagen om aktiebolag (734/1978) med de undantag som bestäms i denna lag.

3 §

Bolagets verksamhetsbetingelser

Kommunikationsministeriet skall beakta verksamhetsbetingelserna för den allmännyttiga verksamheten enligt 7 § i samband med att det utvecklar annan televisions- och radioverksamhet jämte special- och tilläggs-tjänster.

7 §

Allmännyttig verksamhet

Bolagets uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogram-

utbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Dessa och andra innehållstjänster som ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten kan tillhandahållas i alla telenät.

7 a §

Särredovisning

Om bolaget tillhandahåller material som kommit till vid producerandet av allmännyttigt televisions- och radioprogramutbud någon annanstans än inom televisions- och radioverksamheten, skall bolaget särredovisa den allmännyttiga televisions- och radioverksamheten och den övriga allmännyttiga verksamheten skilt från varandra.

Med särredovisning avses att för de särredovisade funktionerna per räkenskapsperiod skall uppgöras resultaträkning och för den allmännyttiga verksamheten dessutom balansräkning. Resultaträkningen och balansräkningen, som skall kunna härledas ur bolagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bokföringslagen (1336/1997).

Om bolaget tar i eget bruk material som producerats inom den allmännyttiga televisions- och radioverksamheten i syfte att tillhandahålla det någon annanstans än inom televisions- och radioverksamheten, skall det ske på samma villkor som när bolaget överlåter material för externt bruk.

Kommunikationsverket övervakar att 1-3

mom. iakttas. Bolaget skall på Kommunikationsverkets begäran tillställa det sitt bokslut samt de särredovisade funktionernas resultaträkning och balansräkning jämte bilagor.

8 §

Övriga uppgifter

Bolagsstämman kan besluta att ändra bolagsordningen så att bolaget kan bedriva även annan verksamhet än allmännyttig verksamhet enligt 7 §. Denna verksamhet skall i bokföringshänseende organiseras separat från den allmännyttiga verksamheten.

12 §

Förbud mot reklam

Bolaget får inte i samband med sitt televisions- och radioprogramutbud sända reklam eller andra innehållstjänster som det i anslutning till skötseln av den allmännyttiga verksamheten tillhandahåller i olika telenät.

Bolaget får inte producera sponsrade program.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av lagen om kommunikationsförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 juni 2001 om kommunikationsförvaltningen (625/2001) 2 § som följer:

2 §

Kommunikationsverkets uppgifter

Kommunikationsverket har till uppgift att
1) sköta de uppgifter som enligt kommunikationsmarknadslagen (396/1997), radiolagen (1015/2001), lagen om posttjänster (313/2001), lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998), lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998) samt lagen om integritetsskydd vid telekommunika-

tion och dataskydd inom televerksamhet (565/1999) ankommer på Kommunikationsverket, samt

2) sköta andra uppgifter som ankommer på Kommunikationsverket enligt andra bestämmelser eller kommunikationsministeriets föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 21 december 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Kimmo Sasi*

1.

Lag**om ändring av telemarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i telemarknadslagen av den 30 april 1997 (396/1997) 5 § 3 mom.,
ändras lagens rubrik, 3 § 3 mom. 2 och 5 punkten, 4 § 6 och 13 punkten, rubriken för 5 §
och 5 § 2 mom., 8 § 2 mom. 9 punkten samt 18 § 3 mom. 6 punkten, av dessa lagrum 3 § 3
mom. 5 punkten och 8 § 2 mom. 9 punkten sådana de lyder i lag 566/1999 och 18 § 3 mom. 6
punkten sådan den lyder i lag 314/2001, samt
fogas till 3 § 3 mom., sådant det lyder delvis ändrat i nämnda lag 566/1999, nya 6 och 7
punkter, till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 566/1999 och 314/2001, nya 3
a- och 3 b-punkter, till 7 § nya 7 och 8 mom., till 8 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i
nämnda lagar 566/1999 och 314/2001, nya 10 och 11 punkter, till 18 § 3 mom., sådant det ly-
der delvis ändrat i nämnda lag 314/2001, nya 7–9 punkter samt till lagen nya 9 d och 10 a §
som följer:

Kommunikationsmarknadslag

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller inte

2) användning av radioanläggningar för
rundradiosändningsverksamhet eller för
annan än allmän televerksamhet,

5) televerksamhet som är av ringa bety-
delse med tanke på tillämpningen av lagen,
enligt vad ministeriet bestämmer särskilt.
(ny)

Denna lag gäller inte

2) användning av radioanläggningar för
annan än allmän televerksamhet,

5) televerksamhet som är av ringa bety-
delse med tanke på tillämpningen av lagen,
enligt vad ministeriet bestämmer särskilt,

6) *analoga markbundna televisions- och
radionät med undantag av 5 § 5 mom. som
gäller betydande marknadsinflytande och 5
kap. som gäller teleavgifter,*

7) *sändning eller tillhandahållande av te-
levisionsprogramutbud via satellit.*

4 §

Definitioner

I denna lag avses med	I denna lag avses med
(ny)	<i>3 a) televisions- och radionät ett telenät som i huvudsak används för sändning eller tillhandahållande av televisions- och radioprogramutbud,</i>
(ny)	<i>3 b) markbundet televisions- och radionät ett televisions- och radionät i vilket televisions- och radioprogramutbud sänds eller tillhandahålls med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt,</i>
6) <i>teletjänst</i> tjänst vars tillhandahållande helt eller delvis består av överföring av meddelanden eller routing i telenätet,	6) <i>teletjänst</i> tjänst vars tillhandahållande helt eller delvis består av överföring av meddelanden eller routing i telenätet <i>eller av sändning eller tillhandahållande av televisions- och radioprogramutbud i televisions- och radionät,</i>
13) <i>teletjänstföretag</i> ett teleföretag som med hjälp av de teleutrustningar det besitter tillhandahåller teletjänster och som har rättslig och faktisk möjlighet att tillhandahålla anslutningar för sina tjänster samt stänga en anslutning eller annars hindra access till dessa tjänster,	13) <i>teletjänstföretag</i> ett teleföretag som tillhandahåller <i>teletjänster i televisions- och radionät och som med hjälp av de teleutrustningar det besitter tillhandahåller teletjänster och som har rättslig och faktisk möjlighet att tillhandahålla anslutningar för sina tjänster samt stänga en anslutning eller annars hindra access till dessa tjänster,</i>
5 §	5 §
<i>Teleföretag</i>	<i>Rätt att utöva televerksamhet</i>
Tillhandahållande av telenättjänster i allmänna mobiltelenät är beroende av koncession enligt 7 §.	Tillhandahållande av telenättjänster i allmänna mobiltelenät <i>och markbundna televisions- och radionät</i> är beroende av koncession enligt 7 §.
<i>Televerksamhet uteslutande för sändning eller distribution av program till allmänheten förutsätter inte anmälan eller koncession enligt denna lag</i>	(upphävs)

7 §

Koncession

(ny)

Till en koncession som gäller tillhållande av telenättjänster i markbundna televisions- eller radionät (nätkoncession) kan ytterligare följande villkor som gäller

1) sändningstekniken,

2) sådan kapacitet som avses i 8 § 2 mom. 10 punkten och reservering av den för verksamhetsutövarnas bruk,

3) annan användning av sådan kapacitet som avses i 8 § 2 mom. 11 punkten, samt

4) annan förvaltning av ett kanalknippe.

Koncessionsvillkoren kan med koncessionshavarens samtycke ändras under den tid som koncessionen är i kraft och även i övrigt, om det till följd av den tekniska utvecklingen eller en väsentlig ändring i verksamhetsbetingelserna för den koncessionsberoende verksamheten finns särskilda skäl för detta.

8 §

Teleföretagets skyldigheter

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. skall teleföretaget

9) lämna ut sådana uppgifter vilka de användare som ingått anslutningsavtal med företaget har uppgett för publicering i en abonnentkatalog, i en med tanke på publiceringen användbar form på lika och skäliga villkor, så att de avgifter som tas ut för utlämnandet är skäliga i förhållande till kostnaderna för prestationen, med beaktande av bestämmelserna i lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet.

(ny)

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. skall teleföretaget

9) lämna ut sådana uppgifter vilka de användare som ingått anslutningsavtal med företaget har uppgett för publicering i en abonnentkatalog, i en med tanke på publiceringen användbar form på lika och skäliga villkor, så att de avgifter som tas ut för utlämnandet är skäliga i förhållande till kostnaderna för prestationen, med beaktande av bestämmelserna i lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet,

10) då företaget har nätkoncession enligt 7 § sörja för att Rundradion Ab och innehavare av programkoncession enligt 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet (755/1998) på lika villkor får tillgång till sådan kapacitet som behövs för att idka

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verksamheten,
11) då företaget har nätkoncession enligt 7 § upplåta ledig kapacitet för andra teleföretag.

(ny)

9 d §

Skyldighet att hyra ut televisions- och radionät

Ett teleföretag som äger eller besitter ett markbundet televisions- eller radionät är skyldigt att hyra ut det markbundna televisions- eller radionätet till ett annat teleföretag.

Ett teleföretag som äger eller besitter något annat än ett markbundet televisions- eller radionät är skyldigt att hyra ut en ledig programkanal till ett annat teleföretag.

Någon skyldighet att hyra ut finns dock inte om ett sådant televisions- eller radionät som avses i 1 och 2 mom. eller en ledig programkanal behövs för ägarens eller innehavarens nuvarande eller rimliga framtida behov.

3 kap.

3 kap.

Sammankoppling av telenät och teletjänster

Sammankoppling av telenät och teletjänster

(ny)

10 a §

Undantag från sammankopplingsskyldigheten

Bestämmelserna om sammankopplingskyldigheten tillämpas inte på markbundna televisions- och radionät.

18 §

Teleföretagens inbördes avgifter

De i 1 och 2 mom. avsedda avgifterna mellan teleföretagen skall vara rättvisa och rimliga med hänsyn till kostnaderna för framställande av prestationen, om

De i 1 och 2 mom. avsedda avgifterna mellan teleföretagen skall vara rättvisa och rimliga med hänsyn till kostnaderna för framställande av prestationen, om

6) Europeiska gemenskapernas lagstift-

6) Europeiska gemenskapernas lagstift-

ning förutsätter att vissa teleavgifter regleras på detta sätt.
(ny)

ning förutsätter att vissa teleavgifter regleras på detta sätt,

7) avgift tas ut för en prestation enligt 8 § 2 mom. 10 eller 11 punkten,

8) en sådan ägare eller innehavare av ett analogt markbundet televisions- och radionät som har ett betydande marknadsinflytande tar ut en avgift för användningen av televisions- och radionätet,

9) en sådan ägare eller innehavare av ett televisions- och radionät som har ett betydande marknadsinflytande tar ut en avgift för en prestation enligt 9 d §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En gällande koncession enligt 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet, till de delar den ger rätt att sända och tillhandahålla televisions- och radioprogramutbud i markbundna televisions- och radionät samt att utöva televerksamhet med hjälp av ledig kapacitet (nätkoncession), är i kraft tills koncession enligt denna lag beviljas för den aktuella frekvensen och det aktuella kanalknippet.

Om koncession enligt denna lag inte beviljas en sådan koncessionshavare som avses i 3 mom., har koncessionshavaren rätt att av staten få full ersättning för den skada som orsakas av att den utrustning som anskaffats för koncessionsberoende verksamhet inte kan användas för televerksamhet eller annars på ett sätt som medför skälig nytta. I fråga om grunderna för och bestämmandet av ersättningen skall iakttas vad som föreskrivs om inlösningserättningar i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977).

Om koncession som behövs för utövande av televisions- och radioverksamhet (programkoncession) föreskrivs i lagen om televisions- och radioverksamhet.

Särredovisningsskyldigheten för teleföretag som tillhandahåller telenättjänster eller teltjänster i televisions- och radionät uppkommer vid ingången av den räkenskapsperiod som följer efter att lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om televisions- och radioverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 oktober 1998 om televisions- och radioverksamhet (744/1998) 11 § 3 mom.,
ändras 7 §, 11 § 2 mom. samt 17 och 42 § samt
fogas till 20 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Rätt att utöva televisions- och radioverksamhet

För utövande av televisions- eller radioverksamhet med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt skall koncession sökas hos statsrådet.

I fråga om annan än i 1 mom. avsedd televisions- eller radioverksamhet skall anmälan som avses i 15 § 1 mom. göras till Teleförvaltningscentralen innan verksamheten inleds.

Rundradion Ab får utöva televisions- och radioverksamhet utan koncession på de frekvenser som har reserverats för bolaget i den plan som avses i 8 §.

(ny)

För utövande av televisions- eller radioverksamhet med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt skall koncession sökas hos statsrådet (*programkoncession*).

I fråga om annan än i 1 mom. avsedd televisions- eller radioverksamhet skall anmälan som avses i 15 § 1 mom. göras till *Kommunikationsverket* innan verksamheten inleds.

Rundradion Ab får utöva *analog allmännyttig* televisions- och radioverksamhet utan koncession på de frekvenser som har *anvisats* bolaget i den plan för *frekvensfördelning* som avses i 6 § (1015/2001) *radiolagen*.

Rundradion Ab får utöva digital allmännyttig televisions- och radioverksamhet utan koncession. Statsrådet är skyldigt att sörja för att bolaget får tillgång till den mängd kapacitet i ett markbundet televisions- och radionät som det behöver i verksamheten och att bolaget kan använda den på ett ändamålsenligt sätt. Om ett teleföretags skyldighet att reservera en tillräcklig mängd av ovan nämnda kapacitet föreskrivs närmare i 8 § 2 mom. 10 punkten kommunikationsmarknadslagen (396/1997).

11 §

Koncessionsbestämmelser

 Koncessionsmyndigheten har även rätt att meddela bestämmelser som gäller

- 1) utsändningarnas regionala hörbarhet eller sebarhet,
- 2) sändningstiden per dygn,
- 3) sändningstekniken,

4) *det kanalknippe som används vid digitala sändningar och samarbetet vid användningen, överföringskapaciteten och annan användning av överföringskapaciteten, eller*

- 5) meddelanden från myndigheterna och verksamhet i undantagsförhållanden.
-

 Koncessionsmyndigheten har även rätt att meddela bestämmelser som gäller

- 1) utsändningarnas regionala hörbarhet eller sebarhet,
- 2) sändningstiden per dygn,
- 3) sändningstekniken *och överföringskapaciteten, och*

4) meddelanden från myndigheterna och verksamhet i undantagsförhållanden.

17 §

Oberoende producenters program

En utövare av televisionsverksamhet skall för program som producerats av oberoende producenter reservera femton procent av sin sändningstid, till vilken inte räknas sådan tid som reserverats för nyheter, sportevenemang, underhållningsprogram av tävlingskaraktär, reklam, teleköpsändningar och text-tv-sändningar, eller alternativt tio procent av sin budget för programutbud. Hälften av de program som inräknas i de oberoende producenternas ovan nämnda andel skall ha producerats under de senaste fem åren.

En utövare av televisionsverksamhet skall för program som producerats av oberoende producenter reservera femton procent av sin sändningstid, till vilken inte räknas sådan tid som reserverats för nyheter, sportevenemang, underhållningsprogram av tävlingskaraktär, reklam, teleköpsändningar och text-tv-sändningar, eller alternativt *femton* procent av sin budget för programutbud. Hälften av de program som inräknas i de oberoende producenternas ovan nämnda andel skall ha producerats under de senaste fem åren.

20 §

Utövande av ensamrätt

 (ny)

Vad som i 1 mom. föreskrivs om utövande av ensamrätt, tillämpas på motsvarande sätt på evenemang som nämns i den förteckning som avses i artikel 9a.2 i protokollet om ändring av europeiska konventionen om television över gränserna CM (98)93.

42 §

Skyldighet att distribuera vissa televisions- och radiosändningar

Ett teleföretag som äger eller besitter ett telenät som huvudsakligen är avsett för distribution av televisions- och radioprogramutbud är skyldigt att i telenätet utan ersättning distribuera

1) sändningar som kan tas emot med sedvanliga mottagningsanordningar i den kommun där nätet finns och som är avsedda för mottagning i hela landet och som görs av sådana utövare av televisions- och radioverksamhet som har beviljats koncession av statsrådet, samt

2) Rundradion Ab:s sändningar.

Ett teleföretag som *tillhandahåller telenätjänster i något annat än ett markbundet televisions- och radionät* är skyldigt att i telenätet utan ersättning distribuera

1) sändningar som kan tas emot med sedvanliga mottagningsanordningar i den kommun där nätet finns och som är avsedda för mottagning i hela landet och som görs av sådana utövare av televisions- och radioverksamhet som har beviljats koncession av statsrådet, samt

2) Rundradion Ab:s sändningar.

Denna lag träder i kraft den 20.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

En koncessionshavare som har en gällande koncession för televisions- och radioverksamhet då denna lag träder i kraft och som vill fortsätta sin verksamhet är inte skyldig att på nytt ansöka om koncession enligt 7 § (programkoncession), utan kan fortsätta att utöva televisions- och radioverksamhet på basis av gällande koncession.

Om koncession som berättigar till att sända televisions- och radioprogram med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt samt att utöva televerksamhet med hjälp av ledig överföringskapacitet (nätkoncession) föreskrivs i kommunikationsmarknadslagen.

3.

Lag**om ändring av lagen om statens televisions- och radiofond**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 oktober 1998 om statens televisions- och radiofond (745/1998) 40 § 3 mom.,
ändras 23 § 1 mom. och 25 § 2 — 4 mom. samt
fogas till 5 § ett nytt 5 mom. och till 24 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Användningen av statens televisions- och radiofonds medel

(ny)

På understöd som beviljas ur statens televisions- och radiofond för främjande av televisions- och radioverksamhet tillämpas dessutom vad som bestäms i statsunderstödslagen (688/2001).

23 §

Skyldighet att betala koncessionsavgift

En koncessionshavare som med stöd av 9 § lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) har beviljats koncession för att utöva televisions- och radioverksamhet är skyldig att betala en koncessionsavgift till statens televisions- och radiofond. Kon-

En koncessionshavare som med stöd av 7 § lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) har beviljats koncession för att utöva televisions- eller radioverksamhet är skyldig att betala en koncessionsavgift till statens televisions- och radiofond. Kon-

Gällande lydelse

cessionsavgiften betalas särskilt för vardera koncessionen.

Föreslagen lydelse

cessionsavgiften betalas särskilt för vardera koncessionen. *En koncessionshavare som har beviljats koncession för att utöva televisions- eller radioverksamhet med digital signal är dock inte skyldig att betala koncessionsavgift före den 1 september 2010.*

24 §

Omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften

(ny)

En koncessionshavare som har beviljats koncessioner för televisions- och radioverksamhet både med analog och digital signal skall i sin fakturering och bokföring skilja mellan omsättning den omsättning som hänför sig till de olika koncessionerna så att den kan tas som grund för fastställandet av koncessionsavgiften. Om samma programutbud sänds med både analog och digital signal så att faktureringen inte kan skiljas åt på ett tillförlitligt sätt, fastställer Kommunikationsverket den andel som skall anses ha inlutit av digital sändning. Då Kommunikationsverket fastställer andelen skall det beakta sebarhets- och hörbarhetsområdet för den digitala signalen samt antalet digitala mottagare. I tillämpliga delar iakttas motsvarande förfarande för att utreda koncessionsberoende omsättning, om samma programutbud som sänds med stöd av koncession enligt denna lag förmedlas även i ett annat kommunikationsnät.

25 §

Koncessionsavgiftens storlek

Den progressiva skalan för koncessionsavgiften för televisionsverksamhet är följande:

Omsättning	Koncessionsavgift vid den nedre gränsen	Koncessionsavgift för den del av omsättningen som överskrider den nedre gränsen
milj.mk/år	milj.mk/år	%
20-30	0,00	10
30-40	1,00	15
40-60	2,50	20
60-	6.50	24,5

Den progressiva skalan för koncessionsavgiften för radioverksamhet är följande:

Omsättning	Koncessionsavgift vid den nedre gränsen	Koncessionsavgift för den del av omsättningen som överskrider den nedre gränsen
milj.mk/år	milj.mk/år	%
20-50	0.00	4
50-80	1,20	6
80-	3,00	8

Den lägsta koncessionsavgift som drivs in är 50 mark.

Den progressiva skalan för koncessionsavgiften för televisionsverksamhet är följande:

Omsättning	Koncessionsavgift vid den nedre gränsen	Koncessionsavgift för den del av omsättningen som överskrider den nedre gränsen
1000 euro	1000 euro	%
3400-5000	0	5,00
5000-6700	84	7,50
6700-10100	210	10,00
10100-	547	12,25

Den progressiva skalan för koncessionsavgiften för radioverksamhet är följande:

Omsättning	Koncessionsavgift vid den nedre gränsen	Koncessionsavgift för den del av omsättningen som överskrider den nedre gränsen
1000 euro	1000 euro	%
3400-8400	0	2,00
8400-13500	101	3,00
13500-	252	4,00

Den lägsta koncessionsavgiften är 500 euro.

Denna lag träder i kraft den 20.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Koncessionsavgift tillämpas på analog radioverksamhet från den 1 januari 2007.

Koncessionsavgiften för 2002 fastställs så att den beräknas separat för tiden 1.1-30.6.2002 (nedan början av året) och 1.7-31.12.2002 (nedan slutet av året). I syfte att fastställa respektive avgiftsandel beräknas utgående från kalenderårets omsättning enligt 24 § den avgift som fastställs om de be-

stämmelser som är i kraft då denna lag träder i kraft tillämpas hela året och den avgift som fastställs om koncessionsavgiftsskalan enligt 25 § tillämpas under hela året. På dessa grunder beräknas avgiftsprocenten för början av året enligt de bestämmelser som är i kraft då denna lag träder i kraft och avgiftsprocenten för slutet av året enligt koncessionsavgiftsskalan i 25 §. Beloppet av koncessionsavgiften för 2002 fås genom att omsättningen under början av året multipliceras med avgiftsprocenten för början av året och avgiften under slutet av året genom att omsättningen under slutet av året på motsvarande sätt multipliceras med avgiftsprocenten för slutet av året. De koncessionsavgiftsbelopp som på detta sätt erhålls för början och slutet av året räknas ihop.

De koncessionsavgifter för digital televisionsverksamhet som innan denna lag träder i kraft har tagits ut i enlighet med lagen om statens televisions- och radiofond betalas tillbaka till koncessionshavaren inom tre månader efter att denna lag träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om Rundradion Ab**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1993 om Rundradion Ab (1380/1993) 1 § och 3 §, 7 § 1
mom. samt 8 och 12 §,
av dessa lagrum 1 § och 12 § sådana de lyder i lag 746/1998 och
fogas till lagen en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Bolagets ställning

Rundradion Ab är ett aktiebolag inom trafikministeriets förvaltningsområde som bedriver allmännyttig rundradioverksamhet enligt 7 §. Bolaget kan även bedriva annan verksamhet enligt sin bolagsordning eller enligt koncession som beviljats bolaget.

Angående bolagets rätt att bedriva rundradiosändningsverksamhet bestäms särskilt. I fråga om tekniska radioanläggningar som behövs i verksamheten tillämpas radiolagen (517/1988) och telemarknadslagen (396/1997).

På bolaget tillämpas lagen om aktiebolag (734/1978) med de undantag som bestäms i denna lag.

Rundradion Ab är ett aktiebolag inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde som bedriver allmännyttig verksamhet enligt 7 §. Bolaget kan även bedriva annan verksamhet enligt sin bolagsordning.

Angående bolagets rätt att bedriva *televisions- och radioverksamhet* bestäms särskilt. I fråga om tekniska radioanläggningar som behövs i verksamheten tillämpas radiolagen (1015/2001) och *kommunikationsmarknadslagen* (396/1997).

På bolaget tillämpas lagen om aktiebolag (734/1978) med de undantag som bestäms i denna lag.

3 §

Bolagets verksamhetsbetingelser

Trafikministeriet skall beakta verksamhetsbetingelserna för den allmännyttiga rundradioverksamheten enligt 7 § i samband med att den övriga rundradioverksamheten utvecklas.

Kommunikationsministeriet skall beakta verksamhetsbetingelserna för den allmännyttiga *verksamheten* enligt 7 § i samband med att *det utvecklar annan televissions- och radioverksamhet jämte special- och tilläggstjänster.*

7 §

Allmännyttig verksamhet

Bolagets uppgift är att tillhandhålla ett heltäckande programutbud för alla på lika villkor. Den allmännyttiga verksamheten skall särskilt

Bolagets uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande *televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster* för alla på lika villkor. *Dessa och andra innehållstjänster som ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten kan tillhandahållas i olika kommunikationsnät.*

8 §

Övriga uppgifter

Bolagstämman kan besluta att ändra bolagsordningen så att bolaget kan bedriva även annan verksamhet än rundradioverksamhet i allmännyttigt syfte. Denna verksamhet skall i bokföringshänseende organiseras separat från den ovan nämnda allmännyttiga rundradioverksamheten.

Bolagsstämman kan besluta att ändra bolagsordningen så att bolaget kan bedriva även annan verksamhet än *allmännyttig verksamhet enligt 7 §*. Denna verksamhet skall i bokföringshänseende organiseras separat från den allmännyttiga *verksamheten*.

12 §

Förbud mot reklam

Bolaget får inte i anslutning till sitt programutbud sända televisions- eller radioreklam. *Statsrådet har dock rätt att av särskilda skäl bevilja bolaget rätt att i samband med enskilda program sända sådan reklam.*

Bolaget får inte producera sponsrade program.

Bolaget får inte *i samband med sitt televisions- och radioprogramutbud sända reklam eller andra innehållstjänster som det i anslutning till skötseln av den allmännyttiga verksamheten tillhandahåller i olika kommunikationsnät.*

Bolaget får inte producera sponsrade program.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.*

5.

Lag**om ändring av lagen om kommunikationsförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 juni 2001 om kommunikationsförvaltningen (625/2001) 2 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Kommunikationsverkets uppgifter

Kommunikationsverket har till uppgift att
1) sköta de uppgifter som enligt telemarknadslagen (396/1997), radiolagen (517/1988), postlagen (907/1993), lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998), lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998) samt lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet (565/1999) ankommer på Kommunikationsverket, samt

2) sköta andra uppgifter som ankommer på Kommunikationsverket enligt andra bestämmelser eller kommunikationsministeriets föreskrifter.

Kommunikationsverket har till uppgift att
1) sköta de uppgifter som enligt *kommunikationsmarknadslagen* (396/1997), radiolagen (1015/2001), *lagen om posttjänster* (313/2001), lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998), lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998) samt lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet (565/1999) ankommer på Kommunikationsverket, samt

2) sköta andra uppgifter som ankommer på Kommunikationsverket enligt andra bestämmelser eller kommunikationsministeriets föreskrifter.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen*